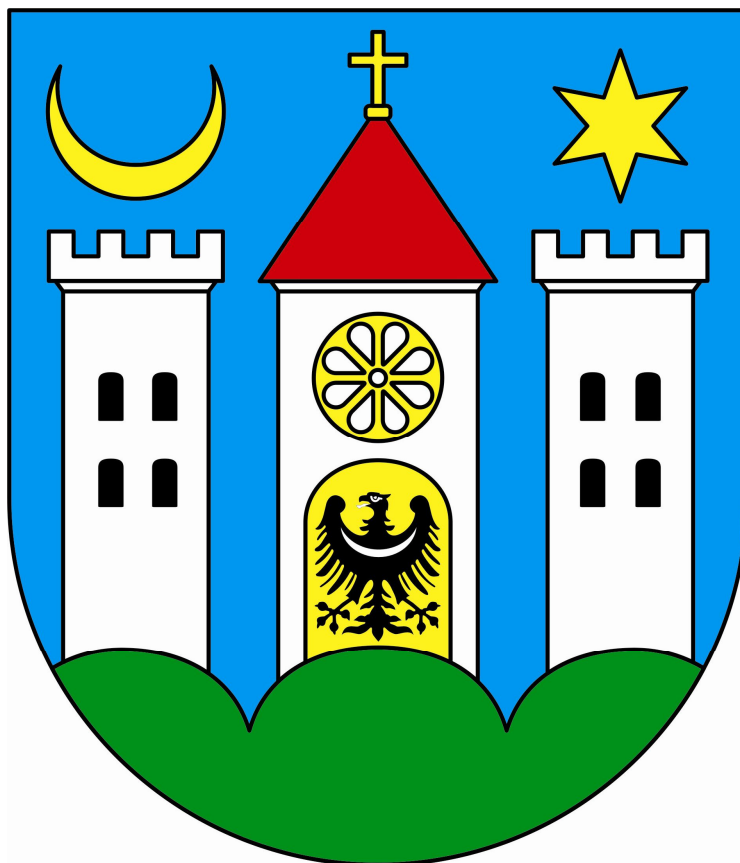

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXIII/119/2016 Rady Miejskiej w Ziębicach z dnia 17.03.2016
w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Ziębice na lata 2016-2026

Strategia Rozwoju Gminy Ziębice na lata 2016-2026

Ziębice 2016

Spis

Wstęp	3
1. Metodologia	4
2. Wizja i misja	6
2.1. Wizja	6
2.2. Misja	7
3. Założenia strategiczne	8
4. Opis finansowania	21
5. Monitoring i ewaluacja	22
5.1. Cel procedury	22
5.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją	22
5.3. Podstawowe zasady monitoringu	24
5.4. Narzędzia monitoringowe	25
5.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań	26
5.6. Terminy	27
5.7. Szczegółowy opis postępowania	28
6. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi	29
Załącznik nr 1: Diagnoza społeczno-gospodarcza	32
1. Przestrzeń i środowisko	32
1.1. Umiejscowienie gminy w województwie i kraju	32
1.2. Charakterystyka sieci osadniczej	33
1.3. Opis zasobów naturalnych oraz warunków przyrodniczych gminy	36
1.4. Opis zasobów kulturowych	40
1.5. Kluczowe wnioski	43
2. Sfera społeczna	44
2.1. Demografia	44
2.2. Rynek pracy	52
2.3. Organizacje pozarządowe, aktywność mieszkańców	53
2.4. Kluczowe wnioski	54
3. Sfera gospodarcza	56
3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki	56
3.2. Rolnictwo	61
3.3. Turystyka	63
3.4. Kluczowe wnioski	66
4. Infrastruktura techniczna	67
4.1. Mieszkalnictwo	67
4.2. Sieć komunikacyjna	67
4.3. Gospodarka wodno-ściekowa	68
4.4. Gospodarka odpadami	69
4.5. Infrastruktura energetyczna	70
4.6. Kluczowe wnioski	71
5. Infrastruktura społeczna	72
5.1. Infrastruktura edukacyjna	72
5.2. Infrastruktura sportowa	73
5.3. Infrastruktura kultury	74
5.4. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej	75
5.5. Bezpieczeństwo publiczne	77
5.6. Kluczowe wnioski	77
6. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych Gminy Ziębice	79
7. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych Gminy Ziębice (sołectwa)	82
Załącznik nr 2: Analiza SWOT	87
Załącznik nr 3: Raport z badań ankietowych	93

1. Wstęp	93
2. Gmina Ziębice w percepcji mieszkańców, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych	94
2.1. Analiza na podstawie ankiet dla mieszkańców	94
2.2. Analiza na podstawie ankiet dla przedsiębiorców	95
2.3. Analiza na podstawie ankiet dla organizacji pozarządowych	96
3. Graficzna analiza badania ankietowego – mieszkańcy	96
Załącznik nr 4: Karty projektów strategicznych	101
Karta projektu nr 1	101
Karta projektu nr 2	102
Karta projektu nr 3	104
Karta projektu nr 4	105
Karta projektu nr 5	107
Karta projektu nr 6	108
Karta projektu nr 7	109
Karta projektu nr 8	110
Karta projektu nr 9	112
Karta projektu nr 10	113
Karta projektu nr 11	115
Karta projektu nr 12	117
Karta projektu nr 13	118
Karta projektu nr 14	119
Karta projektu nr 15	121
Karta projektu nr 16	122
Karta projektu nr 17	123
Karta projektu nr 18	124
Karta projektu nr 19	125
Karta projektu nr 20	126
Karta projektu nr 21	129
Załącznik nr 5: Karta projektu – wzór	134
Słownik pojęć	135
Spisy	136
Spis rysunków	136
Spis tabel	136
Spis wykresów	137

Wstęp

Strategia Rozwoju jest dokumentem wyznaczającym najistotniejsze kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Określa wizję, misję, założone obszary i cele strategiczne oraz pola operacyjne, jak również wskazuje na otwarte kierunki rozwoju. Zalecenia Komisji Europejskiej mówią, że każda jednostka samorządowa swoje działania, a zwłaszcza inwestycje finansowane ze środków Unii Europejskiej, powinna podejmować w oparciu o jasno sformułowany plan długofalowego rozwoju. Jest to istotne tym bardziej teraz, gdy rozpoczął się kolejny okres programowania Funduszy Europejskich na lata 2014-2020.

Budując Strategię Rozwoju Gminy Ziębice na lata 2016-2026 (dalej: SRGZ 2016-2026) przyjęto założenie, że wszystkie zidentyfikowane kierunki działania powinny realizować zasady podejścia obszarowego, tj. ukierunkowanego na realizację projektów zintegrowanych i partnerskich, uwzględniającego korzyści, jakie płyną ze współdziałania, a za rozwój Gminy odpowiedzialność ponoszą nie tylko władze samorządowe, ale także inne podmioty, w tym przedsiębiorstwa, organizacje samorządowe i mieszkańcy.

Strategia Rozwoju Gminy Ziębice na lata 2016-2026 została opracowana w oparciu o perspektywę wizji regionu w 2020 r., podkreślając jego specyfikę i wskazując na indywidualne rozwiązania, odpowiednie do jego charakterystyki, wyzwań i potrzeb. Przedłożona Strategia będzie zatem dokumentem pomocnym przy realizacji wyznaczonych perspektywicznych kierunków rozwoju regionu oraz w dążeniu do osiągnięcia najważniejszych celów. Strategia jest dokumentem programowym, który określa cele rozwoju i stwarza ramy dla przyszłych projektów. Takie podejście zgodne jest z zasadami przygotowywania dokumentów strategicznych, w których wskazuje się wyłącznie kluczowe obszary interwencji.

Niniejszy dokument składa się z części programowej, stanowiącej najważniejszy rezultat procesu budowania Strategii Rozwoju Gminy Ziębice na lata 2016-2026, zawierającej wizję, misję, obszary strategiczne i cele strategiczne oraz pola operacyjne i otwarty katalog kierunków działania. Część programowa zawiera również wskazanie źródeł finansowania, analizę spójności strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu oraz szczegółową procedurę monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii. Integralnym elementem Strategii są załączniki:

1. Załącznik nr 1: Diagnoza społeczno-gospodarcza
2. Załącznik nr 2: Analiza SWOT
3. Załącznik nr 3: Raport z badania ankietowego
4. Załącznik nr 4: Karty projektów strategicznych
5. Załącznik nr 5 Karta projektu – wzór

1. Metodologia

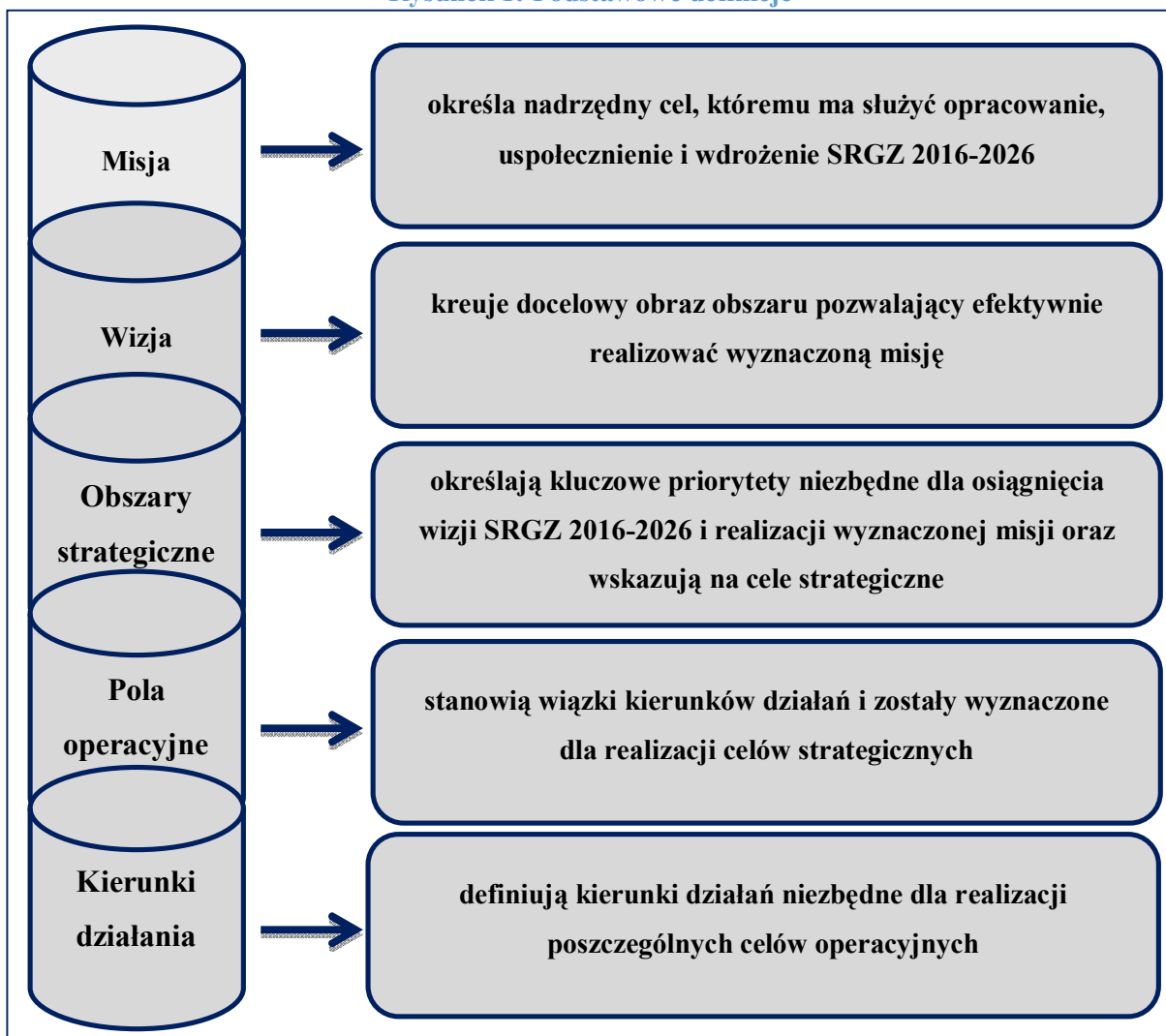
Proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Ziębice na lata 2016-2026 przebiegał wieloetapowo:

1. Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej – celem było stworzenie obrazu obecnej sytuacji gminy w aspektach społecznych i gospodarczych, a także ocena potencjału rozwojowego. Efektem prac zespołu było powstanie diagnozy, opisującej podstawowe uwarunkowania rozwojowe gminy. Dokument został opracowany w oparciu o dane zastane, pozyskane m.in. z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miejskiego w Ziębicach oraz innych jednostek.
2. Badanie ankietowe mieszkańców gminy Ziębice – celem było uzyskanie jak najszerszych informacji od mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących poziomu jakości życia, warunków rozwoju działalności, identyfikacji problemów oraz kluczowych kierunków rozwoju obszaru. Każdy uczestnik badania miał także możliwość wskazania konkretnego rozwiązania, propozycji zadania do realizacji w okresie 2016-2026 na terenie gminy.
3. Analiza SWOT gminy Ziębice – celem było przeanalizowanie obecnych mocnych i słabych stron gminy, a także szans i zagrożeń istotnych z punktu widzenia jej dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Analiza SWOT została podzielona na obszary tematyczne, tj.: przestrzeń, infrastruktura i usługi publiczne, mieszkańcy, trzeci sektor, przedsiębiorczość, turystyka, współpraca zewnętrzna. Analizę SWOT przeprowadzono między innymi w trakcie warsztatów strategicznych.
4. Przygotowanie projektu planu strategicznego – celem była identyfikacja kierunków rozwoju gminy Ziębice na lata 2016-2026 w podziale na cele strategiczne, operacyjne oraz otwarte kierunki działania. Plan strategiczny powstał w oparciu o wcześniejsze analizy, opracowania, materiały wypracowane w trakcie warsztatów, jak również w wyniku badania ankietowego mieszkańców. Projekt strategii został opracowany także w oparciu o założenia w dokumentach strategicznych wyższego szczebla tj. powiatowego, wojewódzkiego, krajowego oraz europejskiego.
5. Opracowanie procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii – celem było opracowanie zasad w/w procesu dla zapewnienia realizacji SRGZ 2016-2026 i ciągłości planowania strategicznego.

Podstawą wyznaczania strategii rozwoju gminy Ziębice jest określenie misji i wizji oraz wyznaczenie obszarów i celów strategicznych, a także pól operacyjnych. Do każdego pola operacyjnego rekomendowano proponowane kierunki działania. Wszystkie proponowane kierunki działania, jako wynik prac warsztatowych mogą i powinny być katalogiem otwartym. W założonym horyzoncie czasowym mogą pojawić się idee, projekty, działania, które nie zostały uwzględnione w zaproponowanych kierunkach działania. Podstawowym kryterium spójności z przedmiotową

strategią będzie przyczynianie się do realizacji danego celu strategicznego. Możliwość realizacji danego kierunku działania nie będzie wynikała z ujęcia danej aktywności wprost w zapisach strategii, ale z wykładni spójności. Okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Ziębice to przedział lat 2016-2026.

Rysunek 1: Podstawowe definicje

Zródło: Opracowanie własne

2. Wizja i misja

2.1. Wizja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii wizja gminy Ziębice zdefiniowana została w następujący sposób:

W 2025 r. na terenie gminy Ziębice:

- władze samorządowe i instytucje publiczne komunikują się z mieszkańcami, informując o prowadzonych i planowanych działaniach;
- mieszkańcy wykazują wysoką aktywność obywatelską i chętnie uczestniczą w procesach integracyjnych;
- potrzeby mieszkańców są rozpoznane i zaspokajane;
- dziedzictwo kulturowe jest dobrze zachowane i promowane;
- gminę cechuje wysoka estetyka przestrzeni;
- turystyka stanowi ważny element lokalnego rynku pracy i dochodów gminy;
- istnieje korzystny klimat dla rozwoju przedsiębiorczości, rolnictwa i zatrudnienia;
- rozwija się edukacja i wzrasta kapitał intelektualny;
- sport jest fundamentem zdrowia mieszkańców;
- dostęp do opieki medycznej jest dobrze zabezpieczony;
- przestrzeń gminy pozbawiona jest barier dla osób niepełnosprawnych;
- wykorzystywane są odnawialne źródła energii i istotnie ograniczono emisję zanieczyszczeń do ekosystemu;
- obszar jest dobrze skomunikowany zewnętrznie oraz spójny wewnątrz pod względem transportowym;
- wzmocniono mechanizmy zarządzania w samorządzie, w tym w zakresie zarządzania kryzysowego;
- wszystkie aspekty rozwoju uwzględniają zasadę włączenia społecznego.

Wizja precyzyjnie określa pożądane cechy gminy Ziębice oraz precyzuje kluczowe wartości Strategii. Została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób – tak, aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

2.2. Misja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii misja gminy Ziębice zdefiniowana została w następujący sposób:

Misją Gminy Ziębice jest prowadzenie polityki rozwoju opartej na:

- współpracy z mieszkańcami i innymi partnerami rozwoju;
- bazowaniu na potencjale wewnętrznym;
- uwzględnieniu potrzeb grup defaworyzowanych;
- uwzględnieniu potrzeb środowiska naturalnego.

Misja precyzyjnie wskazuje cel działania gminy Ziębice oraz precyzuje kluczowe obszary Strategii. Misja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób – tak, aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

3. Założenia strategiczne

W rezultacie analizy:

- wyzwań rozwojowych określonych w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, w tym: Strategia Europa 2020; Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK); Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo; Krajowy Program Reform – Europa 2020; Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie; Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020; Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020; Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 oraz Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020;
  - potrzeb inwestycyjnych określonych w trakcie badań ankietowych, badań kwestionariuszowych, warsztatów strategicznych i analizy dokumentów źródłowych;
  - nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, w ramach której różnorodna gama podmiotów uzyska możliwość dofinansowania projektów rozwojowych i która premiuje, oprócz znanych z poprzedniego okresu programowania wartości horyzontalnych (np. równość szans, zrównoważony rozwój, ochrona środowiska, wykorzystanie technik informacyjnych i komunikacyjnych, zatrudnienie), także działania zintegrowane i realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego, wielopoziomowe zarządzanie, oraz większe zaangażowanie innych partnerów rozwoju;
  - odgórnych rozwiązań instytucjonalizacji działalności rozwojowej określonych przepisami prawa, w tym przede wszystkim w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 2014 r. poz.379, 1072) oraz Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2015 r. poz. 349);
- a. rekomenduje się przyjęcie logiki interwencji opartej o następujące obszary strategiczne:
- Obszar strategiczny nr 1: Mieszkańcy;
  - Obszar strategiczny nr 2: Zarządzanie w samorządzie;
  - Obszar strategiczny nr 3: Infrastruktura i usługi społeczne;
  - Obszar strategiczny nr 4: Lokalna gospodarka;
  - Obszar strategiczny nr 5: Infrastruktura techniczna i środowisko.
- b. wprowadza się do SRGZ Kartę projektu, która zawiera opis projektu strategicznego i która pozwoli na sprawne wprowadzanie nowych zadań do dokumentu. Przełoży się to m.in. na elastyczne podejście przede wszystkim do procesu pozyskiwania środków zewnętrznych

w przypadku, gdyby w danej procedurze naborowej niezbędne było ujęcie danej inwestycji z nazwy w dokumencie strategicznym. Opracowano karty projektów dla zadań strategicznych – Załącznik nr 4, natomiast Karta projektu – wzór stanowi Załącznik nr 5 do SRGZ 2016-2026. Spójność danej inwestycji/projektu z obszarami strategicznymi wraz z uzasadnieniem i ujęcie danej inwestycji/projektu w karcie czyni inwestycję/projekt częścią SRGZ 2016-2026. Specyficzną kartą projektu jest karta zawierająca plan kompleksowej odnowy sołectwa. Karta taka zawiera listę zadań wskazanych w planach odnowy miejscowości sporządzonych przez dane sołectwo.

Tabela 1: Matryca SRGZ 2016-2026

Obszar strategiczny	Cel strategiczny	Pole operacyjne
1. Mieszkańcy	Zwiększenie poziomu partycypacji i zaangażowania obywatelskiego, transparentności funkcjonowania instytucji samorządowych oraz wzmacnianie więzi społecznych	1.1. Transparentny samorząd 1.2. Społeczeństwo obywatelskie 1.3. Wspólnota lokalna 1.4. Społeczeństwo informacyjne
2. Zarządzanie w samorządzie	Wzrost efektywności i przejrzystości zarządzania w samorządzie oraz rozwój współpracy z otoczeniem	2.1. Standaryzacja procedur 2.2. Nowoczesne kadry administracji samorządowej 2.3. E-usługi 2.4. Współpraca z partnerami rozwoju
3. Infrastruktura i usługi społeczne	Podniesienie poziomu dostępności i jakości usług edukacyjnych i włączenia społecznego oraz szersze wykorzystanie narzędzi profilaktyki zdrowotnej	3.1. Edukacja 3.2. Aktywne i zdrowe społeczeństwo 3.3. Włączenie społeczne
4. Lokalna gospodarka	Wzrost konkurencyjności rolnictwa, przedsiębiorczości i zatrudnienia	4.1. Rolnictwo 4.2. Przedsiębiorczość 4.3. Zatrudnienie
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury publicznej i poszanowanie potrzeb środowiska naturalnego	5.1. Odnawialne źródła energii i niskoemisyjność 5.2. Estetyka przestrzeni publicznej i ład przestrzenny 5.3. Infrastruktura ochrony środowiska 5.4. Bezpieczeństwo publiczne 5.5. Infrastruktura drogowa i towarzysząca 5.6. Turystyka i usługi czasu wolnego

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2: Proponowane kierunki działania Strategii Rozwoju Gminy Ziębice

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
<i>Obszar strategiczny: Mieszkańcy</i>			
Wdrożenie narzędzi komunikacji władz samorządowych oraz Urzędu Miejskiego w Ziębicach i jednostek organizacyjnych z mieszkańcami	1.1./1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach – jednostki organizacyjne Gminy – jednostki pomocnicze – sołectwa 	
Opracowywanie i udostępnianie Rocznych raportów o stanie gminy Ziębice	1.1./1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach 	
Wprowadzenie cyklicznych spotkań naczelników wydziałów z mieszkańcami	1.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach 	
Wdrożenie CAF ¹ w Urzędzie Miejskim w Ziębicach		<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach 	
Szersze wykorzystanie mechanizmu konsultacji społecznych oraz inicjatyw obywatelskich	1.2./1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach 	
Utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy wraz z przypisaniem środków finansowych na realizację projektów uchwalonych przez Radę	1.2./1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – placówki oświatowe – nauczyciele i uczniowie – rodzice 	
Utworzenie Senioralnej Rady Gminy wraz z przypisaniem środków finansowych na realizację projektów uchwalonych przez Radę	1.2./1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – seniorzy 	
Wdrażanie działań pielęgnujących i popularyzujących tożsamość lokalną	1.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – jednostki pomocnicze – sołectwa – instytucje kultury – organizacje pozarządowe – placówki oświatowe 	

¹ CAF (ang. The Common Assessment Framework), czyli Wspólna Metoda Oceny – narzędzie kompleksowego zarządzania jakością przeznaczone dla administracji publicznej

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
Popularyzacja wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych	1.4.	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Miejski w Ziębicach – Senioralna Rada Gminy – Młodzieżowa Rada Gminy – placówki oświatowe 	
Tworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu	1.4.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice 	
<i>Obszar strategiczny: Zarządzanie w samorządzie</i>			
Sukcesywne opracowywanie dokumentów zagospodarowania przestrzennego	2.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice 	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach
Przygotowywanie i wdrażanie dokumentów programowych	2.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice 	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach
Opracowywanie i wdrażanie okresowych planów działania poszczególnych jednostek organizacyjnych oraz wydziałów i referatów Urzędu Miejskiego	2.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach 	
Udział w tworzeniu systemów monitorowania procesów społeczno-gospodarczych w województwie oraz udział w tworzeniu instytucjonalnego zaplecza analitycznego dla zarządzania rozwojem, w tym w tworzeniu obserwatorium rozwoju regionu (regionalnego obserwatorium terytorialnego)	2.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice 	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach
Udział w tworzeniu instrumentów i systemów zarządzania przestrzenią i informacjami o przestrzeni województwa	2.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice 	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach
Rozwijanie e-administracji	2.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach – jednostki organizacyjne 	
Realizacja projektów z udziałem organizacji pozarządowych, w tym w formule partnerstwa publiczno-społecznego, przede wszystkim w zakresie włączenia społecznego, ochrony zdrowia, kampanii informacyjnych i turystyki	2.4	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach
Inicjowanie współpracy i współpraca z ościennymi gminami w zakresie turystyki i promocji obszaru	2.4.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice 	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach

Obszar strategiczny: Infrastruktura i usługi społeczne

Wsparcie opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym pozainstytucjonalnych form opieki	3.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach – organizacje pozarządowe – mieszkańcy	
Wsparcie wychowania przedszkolnego m.in. poprzez rozwój infrastruktury przedszkolnej, doposażenie w sprzęt i materiały dydaktyczne oraz – w miarę wzrostu popytu – poprzez zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach	3.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Burmistrz Ziębic – Urząd Miejski w Ziębicach	
Doposażenie jednostek edukacyjnych w sprzęt i materiały dydaktyczne na potrzeby pracowni, w tym m.in. do nauki przedmiotów kluczowych na rynku pracy, tj. matematyczno-przyrodniczych, informatycznych i języków obcych oraz na potrzeby prowadzenia zajęć dodatkowych, w tym m.in. z przedsiębiorczości	3.1.	– jednostki edukacyjne	– Urząd Miejski w Ziębicach
Budowanie i realizacja programów edukacyjnych w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych; nauk matematyczno-przyrodniczych; technik informacyjno-komunikacyjnych oraz postaw kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, itp. na wszystkich etapach kształcenia	3.1.	– jednostki edukacyjne	– Urząd Miejski w Ziębicach
Promocja edukacji zawodowej i technicznej, informowanie na temat edukacji zamawianej, rozwój systemu praktyk i staży zawodowych, promocja współpracy z sektorem przedsiębiorstw oraz rozwój działań związanych z doradztwem zawodowym na poziomie edukacji gimnazjalnej	3.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Powiatowy Urząd Pracy – jednostki edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Miejski w Ziębicach – przedsiębiorstwa

Wprowadzenie szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych, w tym m.in. pod kątem kluczowych kompetencji uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy, tj. technik informacyjno-komunikacyjnych, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych, nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw uczniów (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia oraz wykorzystania narzędzi wspierających pomoc psychologiczno-pedagogiczną na każdym etapie edukacyjnym (m.in. dla uczniów niepełnosprawnych, uczniów uzdolnionych, zagrożonych przedwczesnym kończeniem nauki)	3.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Miejski w Ziębicach – jednostki edukacyjne – nauczyciele – Powiatowy Urząd Pracy 	
Wprowadzenie szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych, w tym m.in. w zakresie metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia oraz wykorzystania narzędzi wspierających pomoc psychologiczno-pedagogiczną (m.in. dla uczniów niepełnosprawnych, uczniów uzdolnionych, zagrożonych przedwczesnym kończeniem nauki)	3.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Miejski w Ziębicach – jednostki edukacyjne – nauczyciele 	
Weryfikacja katalogu zajęć pozalekcyjnych poprzez badania ankietowe zainteresowań wśród uczniów oraz dostosowanie oferty pozalekcyjnej do oczekiwań uczniów, a także wprowadzenie zajęć dla wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży	3.1.	<ul style="list-style-type: none"> – uczniowie – nauczyciele – jednostki edukacyjne 	– Urząd Miejski w Ziębicach
Identyfikacja jednostek chorobowych oraz potrzeb zdrowotnych specyficznych dla obszaru	3.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – gminy powiatu ząbkowickiego – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl. – jednostki ochrony zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna – Dolnośląski Wojewódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia
Udział w budowaniu i realizacji kompleksowych populacyjnych programów profilaktycznych skierowanych do różnych grup docelowych (np. dzieci i młodzież, osoby aktywne na rynku pracy, kobiety w okresie prokreacyjnym, seniorzy)	3.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – gminy powiatu ząbkowickiego – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl. – jednostki ochrony zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna – Dolnośląski Wojewódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia
Promocja postaw zdrowego stylu życia, przede wszystkim w populacji dzieci i młodzieży	3.2.	<ul style="list-style-type: none"> – placówki oświatowe 	– Urząd Miejski w Ziębicach

Kompleksowe działania integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej, m.in. dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, seniorów, osób samotnych oraz osób niepełnosprawnych	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Ośrodek Pomocy Społecznej – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Powiatowy Urząd Pracy – organizacje pozarządowe 	– Gmina Ziębice
Wsparcie rodziny przeżywającej problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym w sytuacji zagrożenia utracenia możliwości opieki nad dziećmi oraz wsparcie pieczy zastępczej	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Ośrodek Pomocy Społecznej – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – organizacje pozarządowe 	– Gmina Ziębice
Podnoszenie świadomości osób/rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym/seniorów oraz osób niepełnosprawnych o dostępnych formach pomocy i doradztwa specjalistycznego	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Ośrodek Pomocy Społecznej – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – organizacje pozarządowe 	– Gmina Ziębice
Poprawa dostępu do mieszkań chronionych/wspomaganych/treningowych	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl. 	
Rozwój mieszkań serwisowanych dla seniorów i/lub przystosowanie wybranych obiektów komunalnych na potrzeby domu/domów dziennej opieki dla seniorów	3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Ośrodek Pomocy Społecznej 	
Obszar strategiczny: Lokalna gospodarka			
Rozwój rolnictwa zamawianego i ekorołnictwa	4.1.	– gospodarstwa rolne	<ul style="list-style-type: none"> – Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych – Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa
Wykorzystanie możliwych form wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	4.1.	– gospodarstwa rolne	<ul style="list-style-type: none"> – LGD Qwsi – Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa – Ośrodki Doradztwa Rolniczego
Promocja współpracy i współpraca gospodarstw rolnych z instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami naukowo-badawczymi w zakresie innowacji w rolnictwie	4.1.	<ul style="list-style-type: none"> – gospodarstwa rolne – instytucje otoczenia biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> – Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa – Ośrodki Doradztwa Rolniczego
Nawiązanie współpracy z regionalną, prężnie działającą instytucją otoczenia biznesu, wspierającą rozwój przedsiębiorstw	4.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – instytucje otoczenia biznesu 	– przedsiębiorstwa i organizacje przedsiębiorstw

Promocja lokalnej przedsiębiorczości, rolnictwa i lokalnych produktów poprzez udział w targach i misjach gospodarczych regionalnych, krajowych i zagranicznych	4.2.	– przedsiębiorstwa i organizacje przedsiębiorstw	– Gmina Ziębice
Wprowadzenie transparentnego systemu przyznawania ulg finansowych i wsparcia pozafinansowego dla inwestorów, nowopowstałych przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw z potencjałem rozwojowym, w szczególności generujących miejsca pracy	4.2.	– Gmina Ziębice	– przedsiębiorstwa i organizacje przedsiębiorstw – instytucje otoczenia biznesu
Wytyczenie i uzbrojenie terenów pod inwestycje	4.2.	– Gmina Ziębice	
Promocja gospodarcza, w tym terenów inwestycyjnych	4.2.	– Gmina Ziębice – przedsiębiorstwa i organizacje przedsiębiorstw	
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, działania na rzecz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy dla osób bezrobotnych i/lub przedsiębiorczych	4.3.	– Powiatowy Urząd Pracy	
Promocja edukacji zawodowej, rozwój systemu staży i praktyk oraz promocja kształcenia ustawicznego i wsparcie w zdobyciu doświadczenia zawodowego	4.3.	– Powiatowy Urząd Pracy – przedsiębiorstwa i organizacje przedsiębiorstw	– Urząd Miejski w Ziębicach
Obszar strategiczny: Infrastruktura techniczna i środowisko			
Identyfikacja obiektów użyteczności publicznej, w których zasadne jest zrealizowanie strategii niskoemisyjnej oraz opracowanie audytów energetycznych	5.1.	– Urząd Miejski w Ziębicach – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl.	
Przeprowadzenie badań jakości powietrza na terenie gminy Ziębice	5.1.	– Urząd Miejski w Ziębicach – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl.	
Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem źródeł energii odnawialnej	5.1.	– Urząd Miejski w Ziębicach – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl.	
Opracowanie i wdrożenie programu informacyjnego na temat wykorzystania odnawialnych źródeł energii	5.1.	– Urząd Miejski w Ziębicach – organizacje pozarządowe	– LGD Qwsi

Identyfikacja możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym identyfikacja możliwości i opłacalności budowy biogazowni opartej na substratach rolniczych i komunalnych	5.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Miejski w Ziębicach – inwestor prywatny 	
Głęboka modernizacja energetyczna budynków sektora mieszkaniowego wraz z zastosowaniem źródeł energii odnawialnej	5.1.	<ul style="list-style-type: none"> – wspólnoty mieszkaniowe – mieszkańcy 	– Urząd Miejski w Ziębicach
Głęboka modernizacja energetyczna budynków sektora przedsiębiorstw wraz z zastosowaniem źródeł energii odnawialnej	5.1.	<ul style="list-style-type: none"> – przedsiębiorstwa 	
Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji/Gminnego Programu Rewitalizacji, wyznaczenie obszarów wymagających interwencji oraz zaprogramowanie działań rewitalizacyjnych (z wykorzystaniem narzędzi angażujących innych partnerów rozwoju, np. konsultacje społeczne, Zespół ds. Rewitalizacji, konkursy architektoniczne, itp.)	5.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – mieszkańcy – wspólnoty mieszkaniowe – organizacje pozarządowe – inni partnerzy rozwoju 	
Rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego, w tym poprzez inwentaryzację zasobów komunalnych, wykorzystanie istniejącej substancji mieszkaniowej (opracowanie zasad przystosowania zdewastowanej substancji mieszkaniowej na potrzeby mieszkaniowe)	5.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach 	<ul style="list-style-type: none"> – mieszkańcy – wspólnoty mieszkaniowe
Tworzenie miejsc integracji sąsiedzkiej m.in. poprzez rewitalizację przestrzeni między kamienicznych (ogrody miejskie)	5.2.	<ul style="list-style-type: none"> – mieszkańcy – wspólnoty mieszkaniowe 	– Urząd Miejski w Ziębicach
Rewitalizacja zabytków i innych obiektów cennych dla dziedzictwa kultury i historii	5.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – inni właściciele infrastruktury 	
Dalsze kanalizowanie obszaru gminy	5.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Ziębicach 	

Modernizacja infrastruktury przesyłu i uzdatniania wody	5.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Ziębicach 	
Uczestnictwo w procesach planowania, rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej dla potrzeb zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym, monitoring zagrożeń naturalnych i alarmowanie	5.4.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – OSP² – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy – Państwowa Straż Pożarna – Służba Policji – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl. – gminy powiatu Ząbkowickiego – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej 	
Wyposażenie jednostek OSP w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy dla przeciwdziałania i likwidacji skutków katastrof oraz doskonalenie procesów ratowniczo-gaśniczych OSP w ramach specjalistycznych szkoleń	5.4.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – OSP 	<ul style="list-style-type: none"> – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy – Państwowa Straż Pożarna
Rozbudowa, przebudowa, modernizacja, remont remiz strażackich	5.4.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – OSP 	<ul style="list-style-type: none"> – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy – Państwowa Straż Pożarna
Budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja dróg w Ziębicach wraz z infrastrukturą towarzyszącą	5.5.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl. – Powiatowy Zarząd Dróg – Województwo Dolnośląskie – Wojewódzki Zarząd Dróg – inni właściciele infrastruktury drogowej 	

² OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

Budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja dróg na obszarach wiejskich gminy	5.5.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl. – Powiatowy Zarząd Dróg – Województwo Dolnośląskie – Wojewódzki Zarząd Dróg – inni właściciele infrastruktury drogowej 	– jednostki pomocnicze – sołectwa
Sukcesywne uzupełnianie niedostatków infrastruktury okołodrogowej, w tym budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja ciągów pieszych, sygnalizacji świetlnej, oświetlenia oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego	5.5.	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Miejski w Ziębicach – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl. – Powiatowy Zarząd Dróg – Województwo Dolnośląskie – Wojewódzki Zarząd Dróg – inni właściciele infrastruktury drogowej 	– Służba Policji
Budowa ścieżek rowerowych, wyznaczenie ciągów rowerowych, oznaczenie tras rowerowych	5.5	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – jednostki pomocnicze – sołectwa 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śl. – Powiatowy Zarząd Dróg – Województwo Dolnośląskie – Wojewódzki Zarząd Dróg – inni właściciele infrastruktury drogowej – LGD Qwsi
Wdrożenie unikalnej dla regionu koncepcji promocji miasta/gminy/poszczególnych sołectw	5.6.	– Urząd Miejski w Ziębicach	
Promocja produktów regionalnych poprzez identyfikację i badania etnograficzne; klasyfikacja i rejestracja produktów regionalnych oraz uczestnictwo w działaniach/wydarzeniach promujących produkty regionalne	5.6.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – jednostki pomocnicze – sołectwa – mieszkańcy 	– LGD Qwsi

Rozwój agroturystyki i promocja zasobów agroturystycznych	5.6.	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Urząd Miejski w Ziębicach – jednostki pomocnicze – sołectwa – mieszkańcy 	– LGD Qwsi
Promocja bioróżnorodności i obszarów cennych przyrodniczo	5.6.	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Miejski w Ziębicach – jednostki pomocnicze – sołectwa – placówki oświatowe – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska – organizacje pozarządowe – PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne 	
Organizacja przestrzeni miejskich i wiejskich promujących ekologię i bioróżnorodność	5.6.	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Miejski w Ziębicach – jednostki pomocnicze – sołectwa 	– LGD Qwsi

4. Opis finansowania

Najważniejszym źródłem finansowania działań strategicznych będą środki z funduszy unijnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – EFRR, Europejskiego Funduszu Społecznego – EFS i Funduszu Spójności). Ponadto w finansowaniu działań SRGZ 2016-2026 niezbędne będzie zaangażowanie prywatnych środków, w tym pochodzących z bezzwrotnych i zwrotnych funduszy oraz rozwój instrumentów finansowych opartych na partnerstwie publiczno-prywatnym i partnerstwie publiczno-społecznym. Źródła finansowania SRGZ 2016-2026:

1. Środki własne Gminy Ziębice.
2. Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
  - środki finansowe transferowane w ramach Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020;
  - środki finansowe z Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Mechanizmu Norweskiego;
  - inne zagraniczne środki finansowe;
  - krajowe środki finansowe, w tym m.in. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz innych agencji rządowych;
  - inne źródła finansowania.
3. Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
  - pożyczki i kredyty bankowe;
  - leasing finansowy;
  - inne.

5. Monitoring i ewaluacja

5.1. Cel procedury

Niniejsza procedura ma na celu określenie sposobu funkcjonowania systemu monitorowania i ewaluacji SRGZ 2016-2026. Opisuje ona schemat i tryb postępowania, wskazuje narzędzia monitoringu i ewaluacji oraz sposób pozyskiwania za ich pomocą danych, a także określa strukturę organizacyjną wraz z podziałem obowiązków pomiędzy uczestników procesu i harmonogramem pracy. Dzięki tak skonstruowanej procedurze założenia uwzględnione w SRGZ 2016-2026 zostaną zrealizowane w formie procesu ciągłego i dynamicznego.

5.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Integralną częścią SRGZ 2016-2026 jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej wdrażania. Sformułowanej raz strategii nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jej postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiąganie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii i opracowywania, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów³.

Monitorowanie można zdefiniować, jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych w ramach strategii zadań oraz samej strategii, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji zadań i strategii z wcześniej zatwierdzonymi jej założeniami i celami. Terminem „ewaluacja” nazywamy natomiast ocenę realizacji strategii rozwoju pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych oraz wdrażanych działań zgodnych z celami zapisanymi w dokumencie⁴.

Ewaluacja jest funkcjonalnie powiązana z monitoringiem, gdyż jest on podstawowym źródłem informacji (danych wtórnych) bardzo istotnych z punktu widzenia wykonujących ewaluację danej strategii. Efektywność i skuteczność funkcjonowania systemu monitoringu w dużej mierze determinuje jakość i rzetelność oraz koszt przeprowadzonych badań ewaluacyjnych⁵.

Podobieństw między monitorowaniem a ewaluacją należy dopatrywać się w tym, że jeden i drugi proces bazuje na analizie informacji. Podstawową różnicą jest to, że monitoring jest narzucony i obowiązkowy. Ponadto jest to proces współbieżny z harmonogramem. Ewaluacja natomiast może

³ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski — nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 17–18

⁴ „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, dostęp online: www.poradnik.ngo.pl/x/619933 [2014-03-20]

⁵ Tamże

występować punktowo, w postaci: ex ante (wstępna ewaluacja) – oceny szacunkowej przed rozpoczęciem realizacji, mid-term (śródkresowa ewaluacja) – przeprowadzenia nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji oraz ex post (końcowa ewaluacja) – pełnej, przeprowadzanej najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji.

Krótkie porównanie procesu monitoringu z ewaluacją przedstawia się w następujący sposób⁶:

- monitorowanie:
  - rejestrowanie postępów z prowadzonych działań;
  - bieżące weryfikowanie zarówno tempa jak i kierunku, w którym zmierza strategia;
- ewaluacja – szersze spojrzenie na strategię oraz sposób jej realizacji, zidentyfikowanie i ocena:
  - celów przedsięwzięcia;
  - sposobów realizacji, zamierzonych i niezamierzonych efektów wybiegających poza czas i miejsce wdrażania strategii.

Tabela 3: Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Pytania	Monitoring	Ewaluacja
Czym jest?	<ul style="list-style-type: none"> – proces zbierania informacji - systematyczne badanie, które opiera się na pytaniach: czy strategia przebiega zgodnie z planem, czy udaje się osiągnąć zamierzone produkty i rezultaty; – monitoring wykonywany jest w trakcie realizacji strategii, bada jej trzy elementy: harmonogram działań, budżet oraz zaplanowane rezultaty; – osoby odpowiedzialne za monitoring to osoby zarządzające strategią. 	<ul style="list-style-type: none"> – proces ciągły, systematyczne badanie wybranych elementów strategii; – odpowiada na pytanie: czy udało nam się osiągnąć zamierzone cele oraz w jaki sposób udało nam się je osiągnąć?; – ewaluacja wykonywana jest po wybranym elemencie strategii lub po całościowej realizacji strategii; – osoby odpowiedzialne za ewaluację to osoby zarządzające strategią (przy ewaluacji wewnętrznej) albo wynajęta instytucja/osoba (przy ewaluacji zewnętrznej).
Czemu służy?	<ul style="list-style-type: none"> – pozwala ocenić postępy prowadzonych działań, zweryfikować tempo i kierunek, w którym zmierza strategia; – pozwala także na bieżącą modyfikację działań, harmonogramu i budżetu, aby w razie potrzeby móc dostosować strategię do zmieniających się warunków 	<ul style="list-style-type: none"> – pozwala pomóc w zaplanowaniu kolejnych działań; – dostarcza konkretnej oceny strategii, analizując poszczególne kryteria i precyzując tym samym, jakie elementy strategii trzeba usprawnić i jak to zrobić; – dostarcza informacji niezbędnych do podjęcia

⁶ B. Ledzion, *Teoria i praktyka zastosowania metod pozyskiwania danych z systemów monitoringu dla ewaluacji – sposoby weryfikacji i kontroli rzetelności i jakości danych monitoringowych*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy

---

<ul style="list-style-type: none"> – dane pochodzące z monitoringu są podstawą do ich wykorzystania w ewaluacji. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia czy i jak udało się osiągnąć zakładany cel; – dane pochodzące z ewaluacji pomagają w planowaniu kolejnych strategii, a nie stanowią krytycznej oceny naszej pracy.
---	--

Źródło: „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, <http://poradnik.ngo.pl/x/619933> [2014-03-20]

5.3. Podstawowe zasady monitoringu

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii pól, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są zatem wyznaczone kierunki działań jej realizacji. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, jakie zadania w określonych kierunkach zadań zostały zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań⁷.

Monitoring będzie zatem skutecznym narzędziem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami⁸:

- zasada wiarygodności – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych, niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- zasada aktualności – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie działań korygujących;
- zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;
- zasada koncentracji na punktach strategicznych – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyłeń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;

---

⁷ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski – nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 19

⁸ Tamże, s.19

- zasada realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań, dana jednostka wdrażając strategię powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- zasada koordynacji informacji – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań, informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych, tak aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;
- zasada elastyczności – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany, także w przypadku zmian i korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.

5.4. Narzędzia monitoringowe

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń strategii potrzebne są konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także duże znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla wprowadzanych zmian oraz świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji, a analiza ich wartości pozwala ocenić, na ile podejmowane działania są zgodne z zakładanymi celami. Źródłem pochodzenia danych, które stanowią zobrazowanie stopnia przyjętych w strategii założeń, mogą być: jednostka własna, informacje ogólnodostępne, jak badanie porównawcze (benchmarking) i porównanie z jednostkami o podobnej charakterystyce. Ideą mierników opartych na danych wewnętrznych jednostki jest stworzenie narzędzi do pozyskiwania wiarygodnych i miarodajnych informacji przy minimalnym zaangażowaniu jej pracowników. W tym zakresie należy korzystać z materiałów przekazywanych obowiązkowo do Głównego Urzędu Statystycznego, urzędu wojewódzkiego, właściwego ministerstwa itp. Osobną grupę danych stanowią ogólnodostępne informacje publikowane w Banku Danych Lokalnych na stronach internetowych GUS-u. Ich pozytywną stroną jest ich zakres oraz obiektywizm, negatywną zaś ich publikacja z rocznym opóźnieniem. Mając jednakże na uwadze fakt, iż zarządzanie strategiczne jest procesem rozłożonym w czasie, należy uznać źródło GUS-u, jako cenny materiał do globalnej oceny podjętych działań. Kolejnym narzędziem służącym do oceny efektów realizacji strategii może być porównanie osiąganych wyników z tymi, jakie osiągają inne jednostki. Taka sposobność może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność, bowiem jest to swojego rodzaju badanie porównawcze polegające na zestawianiu procesów i działań stosowanych przez własną jednostkę z tymi

preferowanymi przez inne, uważane za najlepsze w danej dziedzinie, gdzie wynik niniejszej analizy służy, jako podstawa doskonalenia.

W oparciu o informacje własne jednostki oraz te ogólnodostępne, możliwym jest szybkie reagowanie na negatywne efekty podejmowanych działań w ramach strategii rozwoju. To, przy założeniu, iż uda się pozyskać do współpracy inne jednostki o podobnej charakterystyce, daje szansę na dostęp do kompletu informacji zarządczej umożliwiającej nie tylko ocenę wewnętrznej zmiany, ale również zobiektywizowanie pozyskanej informacji w odniesieniu do globalnej sytuacji danej jednostki.

5.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań

Dla prowadzenia kompleksowego i szczegółowego procesu monitoringu strategii wskazane jest powołanie Zespołu roboczego ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju, w którym powinni znaleźć się kierownicy wydziałów/referatów związanych z różnymi dziedzinami życia społeczno-gospodarczego gminy. Koordynatorem prac Zespołu roboczego powinna zostać natomiast osoba znajdująca się na stanowisku, któremu instytucjonalnie powierzono kompetencje nadzorowania, wdrażania i monitoringu strategii. Powołując Zespół roboczy ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju należy ustalić tryb działania zgodnie z punktem 5.7. niniejszego rozdziału. Najbardziej optymalnym rozwiązaniem jest, aby wszystkie czynności związane z procesem monitoringu strategicznego były wykonywane systematycznie – zgodnie ze specyfiką przyjętych w Strategii założeń. Tak przygotowane analizy i raporty powinny zostać podane do publicznej wiadomości po pozytywnym zaopiniowaniu przez Burmistrza Gminy. Aby proces opracowywania, monitorowania i ewaluacji SRGZ 2016-2026 przebiegał bez problemów, a jego efekt był zgodny z oczekiwaniami, to oprócz opracowania struktury organizacyjnej procesu niezbędne jest określenie i opisanie modelu współpracy zawierającego dokładny opis ról, funkcji i zadań poszczególnych jego członków:

Wybrana komórka w strukturze Urzędu Miejskiego w Ziębicach:

Prowadzi systematyczny monitoring i ewaluację zgodnie z zapisami niniejszej procedury zadań ujętych w SRGZ 2016-2026, w tym:

- gromadzi informacje o prowadzonych działaniach strategicznych przez inne jednostki Urzędu Miejskiego oraz inne jednostki organizacyjne Gminy Ziębice;
- sporządza informację o stanie realizacji SRGZ 2016-2026 i przedstawia ją Burmistrzowi Ziębic.

Burmistrz Ziębic

- zatwierdza Raporty o stanie realizacji SRGZ 2016-2026;
- przedstawia do publicznej informacji Raporty o stanie realizacji SRGZ 2016-2026.

Rada Miejska:

- uchwała SRGZ 2016-2026.

Prawidłowo przeprowadzony proces monitoringu strategicznego w oparciu o wyżej wskazany schemat postępowania powinien przynieść korzyści w postaci:

- pozyskiwania danych pozwalających dokonać oceny postępu w realizacji strategii i jej wpływu na rozwój jednostki;
- efektywnej realizacji zadań zapisanych w strategii;
- osiągania założonych rezultatów;
- identyfikacji ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
- podejmowania działań naprawczych;
- wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego;
- wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

Wyniki z raportów monitoringowych powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w strategii założeń, gdyż monitorowanie to sposób mierzenia tego, co się dzieje, natomiast ewaluacja pozwala nam stwierdzić co to oznacza.

5.6. Terminy

Terminy dotyczące przekazywania uczestnikom procesu dokumentów stanowiących narzędzia monitoringu i ewaluacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4: Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu

Dokument	Częstotliwość opracowywania	Uczestnicy procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji realizacji strategii rozwoju			Podanie informacji do publicznej wiadomości
		Wybrana komórka w strukturze Urzędu Miejskiego w Ziębicach	Burmistrz	Rada	
raport monitoringowy o stanie realizacji strategii rozwoju	co dwa lata w okresie obowiązywania strategii	do kwietnia roku następującego po okresie monitorowania	maj	czerwiec	czerwiec
śródkresowy raport ewaluacyjny o stanie realizacji strategii rozwoju	jednorazowo, nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji strategii	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień
końcowy raport	jednorazowo, najpóźniej	do października	listopad	grudzień	grudzień

ewaluacyjny o stanie realizacji strategii rozwoju	w rok po zakończeniu realizacji strategii	roku następującego po okresie ewaluacji
--	--	---

Źródło: Opracowanie własne

Z uwagi na prace służb statystycznych i częstotliwość ukazywania się wyników, monitoring strategii odbywa się z uwzględnieniem opóźnień wynikających z czasu publikacji danych statystycznych, gdzie ostateczny raport z jego przeprowadzenia powinien być upubliczniony w czerwcu każdego następnego roku po okresie monitoringu.

Z kolei w połowie okresu realizacji strategii powinna zostać wykonana analiza celów strategicznych oraz ewaluacja śródkresowa (mid-term), z przeprowadzenia której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji. Po zakończeniu okresu trwania strategii rozwoju powinna natomiast nastąpić ewaluacja końcowa (ex post), z przeprowadzenia której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji.

5.7. Szczegółowy opis postępowania

Szczegółowy plan przygotowywania Raportu monitoringowego o stanie realizacji SRGZ 2016-2026 powinien być przedkładany Burmistrzowi Ziębice z zachowaniem niżej wskazanej ścieżki postępowania.

Tabela 5: Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Raportu monitoringowego

Lp.	Realizator	Opis czynności	Termin
1	Wybrana komórka w strukturze Urzędu Miejskiego w Ziębicach	Występuje o informacje dotyczące realizacji SRGZ 2016-2026. Niezwłocznie dostarczone dane gromadzi i na ich podstawie sporządza <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i>	luty każdego kolejnego roku obowiązywania Strategii
2	Wybrana komórka w strukturze Urzędu Miejskiego w Ziębicach	Przedstawia <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i> Burmistrzowi Ziębic	Pierwsza połowa maja każdego następnego roku obowiązywania Strategii
3	Burmistrz Ziębic	Opiniuje i zatwierdza przedłożony materiał.	Po otrzymaniu <i>Raportu</i> .
4	Burmistrz Ziębic	Zleca umieszczenie zatwierdzonej wersji <i>Raportu</i> na właściwej stronie internetowej.	Niezwłocznie po zatwierdzeniu przez Radę Miejską Ziębic jednak nie później niż do końca czerwca każdego następnego roku obowiązywania Strategii.

Źródło: Opracowanie własne

Dla Śródkresowego i Końcowego raportu monitoringowo-ewaluacyjnego o stanie realizacji SRGZ 2016-2026 szczegółowy plan postępowania powinien przedstawiać się w analogiczny sposób, z dostosowaniem ram czasowych niniejszej procedury.

6. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi

Tabela 6: Matryca spójności SRGZ z dokumentami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi

Strategia Europa 2020	<p>Spójność na poziomie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, ekologicznej i szanującej dziedzictwo przyrody oraz bardziej konkurencyjnej. 2. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, przyjaznej seniorom oraz zapewniającej spójność społeczną i terytorialną
Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)	<p>Spójność m.in. na poziomie następujących:</p> <ul style="list-style-type: none"> – celu 3 – poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; – celu 4 – wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki; – celu 5 – stworzenie Polski Cyfrowej; – celu 6 – rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia; – celu 7 – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska; – celu 10 – stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej; – celu 11 – wzrost społecznego kapitału rozwoju.
Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)	<p>Spójność na poziomie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obszaru strategicznego I. Sprawne i efektywne państwo – poprzez wdrażanie działań zapewniających ład administracyjny, działań prowadzących do rozwoju kapitału społecznego oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych, w tym poprzez e-usługi i zwiększenie partycypacji społecznej. 2. Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka – poprzez rozwój kapitału ludzkiego, w tym w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy; zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i środowiska, w tym poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wzrost wydajności i zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz silniejsze wykorzystanie technologii cyfrowych. 3. Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna – poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych, zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych oraz podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)	<p>Spójność na poziomie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów – Konkurencyjność poprzez rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich, zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej, wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych, ukierunkowanie na

---

poprawę jakości życia, budowanie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych – Spójność poprzez restrukturyzację społeczną, gospodarczą i przestrzenną, poprawianie dostępu do usług publicznych i zwiększanie ich jakości, zwiększanie dostępu do e-usług, przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego i wzrost integracji społecznej.

3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie – Sprawność poprzez wzmacnianie strategicznego podejścia na wszystkich szczeblach, lepsze ukierunkowanie terytorialne środków publicznych, budowanie kapitału społecznego przez sieci współpracy między uczestnikami życia społeczno-gospodarczego.

Spójność na poziomie:

1. Harmonii gospodarczej w wymiarze innowacji, pracy i biznesu, nauki, zdrowia i przedsiębiorczości poprzez wspieranie instytucji otoczenia biznesu; wspieranie aktywności gospodarczej, wspieranie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, promowanie i efektywne wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć gospodarczych, promowanie produktów regionalnych i ich marketing, promowanie współpracy gospodarczej, dążenie do rozszerzania współpracy sektorowej i międzysektorowej, wspieranie zmian postaw mieszkańców regionu ukierunkowanych na przedsiębiorczość, wspieranie rozwoju potencjału turystycznego.

2. Harmonii przestrzennej w wymiarze administracyjnym, transportowym, bezpieczeństwa, osiedleńczym i środowiskowym poprzez przeciwdziałanie degradacji obszarów zagrożonych marginalizacją; kształtowanie układów komunikacyjnych sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi społecznemu i gospodarczemu; wspieranie inwestycji infrastrukturalnych związanych z udostępnieniem terenów pod zabudowę mieszkaniową; poprawę ładu przestrzennego, rewitalizację obszarów zdegradowanych i ochronę dziedzictwa kulturowego; poprawę jakości powietrza atmosferycznego; poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów komunalnych i przemysłowych na środowisko; podniesienie jakości gleb zdegradowanych i zrekultywowanych; ochronę zasobów naturalnych poprzez ich racjonalne wykorzystanie oraz propagowanie wiedzy ekologicznej; promowanie wykorzystania źródeł energii odnawialnej; budowę i modernizację systemów grzewczych oraz alternatywnych źródeł ciepła.

3. Harmonii społecznej w wymiarze demograficznym, obywatelskim, edukacyjnym, kulturowym, czasu wolnego, opieki społecznej, zdrowotnym poprzez integrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, umacnianie społeczeństwa obywatelskiego, rozwój kultury, poprawę jakości i efektywności systemu edukacji i badań naukowych, stałe podnoszenie stanu bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców województwa, aktywną politykę rynku pracy oraz wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich poprzez promocję samozatrudnienia oraz zwiększanie dostępu do zatrudnienia.

Strategia Rozwoju
Województwa
Dolnośląskiego do 2020

Regionalna Strategia
Innowacji dla Województwa

1. Celu strategicznego 1. Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy, w tym poprzez wspieranie

---

Dolnośląskiego na lata 2011-2020	postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych, także wśród dzieci i młodzieży. 2. Celu strategicznego 2. Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych poprzez informowanie przedsiębiorstw o formach wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji.
----------------------------------	--

Źródło: Opracowanie własne

Załącznik nr 1: Diagnoza społeczno-gospodarcza

1. Przestrzeń i środowisko

1.1. Umiejscowienie gminy w województwie i kraju

Gmina miejsko-wiejska Ziębice leży w południowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie ząbkowickim w odległości ok. 62 km od stolicy województwa – Wrocławia oraz ok. 20 km od miasta powiatowego – Ząbkowic Śląskich. Gmina Ziębice sąsiaduje z siedmioma gminami tj.:

- od północy z gminą Strzelin (powiat strzeliński);
- od północnego-wschodu z gminą Przeworno (powiat strzeliński);
- od południowego wschodu z gminą Kamiennik (województwo opolskie, powiat nyski);
- od południa z gminą Paczków (województwo opolskie, powiat nyski);
- od zachodu zaś z gminą Kamieniec Ząbkowicki (powiat ząbkowicki), gminą Ząbkowice Śląskie (powiat ząbkowicki) oraz gminą Ciepłowody (powiat ząbkowicki).

Gmina położona jest na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych kraju. Główną trasą komunikacyjną jest linia kolejowa Warszawa – Wrocław – Międzyzlesie. Ziębice znajdują się na skrzyżowaniu ważnych dróg wojewódzkich nr 385 i 395 (Ząbkowice – Ziębice – Grodków, Ziębice – Paczków) oraz w bezpośrednim obszarze oddziaływania drogi E-67 (Helsinki – Warszawa – Praga).

Rysunek 2: Położenie gminy Ziębice w powiecie ząbkowickim

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, *Główny Urząd Statystyczny*, [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Prawdopodobnie już w XI w. na terenie Ziębic istniała słowiańska osada targowa o nazwie Sambice, która została zniszczona podczas najazdu Mongołów na Śląsk. Na jej miejscu, w 1253 r., ulokowano nowe miasto o nazwie Münsterberg. Początkowo miasto należało do Księstwa Wrocławskiego. Na skutek podziałów dzielnicowych Śląska od 1321 r. stało się stolicą samodzielnego, piastowskiego Księstwa Ziębickiego, którego pierwszym władcą został Bolko II Ziębicki. W późniejszym czasie Księstwo stało się lennem korony czeskiej, następnie dostało się pod panowanie Habsburgów austriackich, a potem przeszło pod panowanie Prus. Księstwo Ziębickie istniało do końca XVIII w.

II wojnę światową Ziębice przeszły praktycznie bez szwanku, do 1975 r. mieściły się w województwie wrocławskim, w powiecie ząbkowickim. Następnie do 1999 r. mieściły się w województwie wałbrzyskim, w rejonie ząbkowickim. W 1999 r., po administracyjnej reformie kraju, Ziębice znalazły się w obszarze powiatu ząbkowickiego, w województwie dolnośląskim. Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania miasta Ząbkowice Śląskie i Wrocław, które w systemie osadniczym województwa są ośrodkami o znaczeniu lokalnym i regionalnym i stanowią zaplecze dla realizacji ponadlokalnych usług, w tym np. administracyjnych, zdrowotnych i kulturalnych, ponadto mają istotny wpływ na kształtowanie się procesów osadniczych (suburbanizacja miast), rynek pracy (duża koncentracja przedsiębiorstw wpływa na kształtowanie się podaży pracy), turystykę weekendową (potencjalni klienci dla oferty turystycznej i rekreacyjnej).

1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Administracyjnie gmina Ziębice zajmuje powierzchnię: 22 228,0 ha, swoim zasięgiem obejmuje miasto Ziębice oraz 29 sołectw: Biernacice, Bożnowice, Brukalice, Czerńczyce, Dębowiec, Głęboka, Henryków, Jasienica, Kalinowice Dolne, Kalinowice Górne, Krzelków, Lipa, Lubnów, Niedźwiednik, Niedźwiedź, Nowina, Nowy Dwór, Osina Mała, Osina Wielka, Pomianów Dolny, Raczyce, Rososznicza, Skalice, Służejów, Starczówek, Wadochowice, Wigańcice, Witostowice, Ziębice.

Tabela 7: Powierzchnia geodezyjna sołectw (2015 r.)

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia [ha]
1	Biernacice	964,3
2	Bożnowice	675,5
3	Brukalice	174,7
4	Czerńczyce	901,5
5	Dębowiec	745,8
6	Głęboka	503,4
7	Henryków	649,0
8	Jasienica	222,3
9	Kalinowice Dolne	565,3
10	Kalinowice Górne	900,7
11	Krzelków	842,0
12	Lipa	689,7

13	Lubnów	1 049,3
14	Niedźwiednik	1 144,4
15	Niedźwiedź	1 498,3
16	Nowina	378,1
17	Nowy Dwór	343,4
18	Osina Mała	161,7
19	Osina Wielka	962,6
20	Pomianów Dolny	1 007,1
21	Raczyce	228,1
22	Rososznicza	645,5
23	Skalice	916,5
24	Służejów	598,3
25	Starczówek	1 321,2
26	Wadochowice	571,6
27	Wigańcice	1 186,9
28	Witostowice	857,1
29	Ziębice	605,5

Źródło: Zasoby własne Urzędu Miejskiego w Ziębicach

Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują 1 115,0 ha, co stanowi 5,0% ogólnej powierzchni gminy. W ich strukturze przeważają drogi (61,5%). Tereny zabudowane zajmują 165,0 ha (14,8% terenów zurbanizowanych).

Tabela 8: Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych (2014 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% terenów zurbanizowanych	% powierzchni gminy
tereny mieszkaniowe	77,0	6,9%	0,3%
tereny przemysłowe	50,0	4,5%	0,2%
tereny inne zabudowane	38,0	3,4%	0,2%
tereny zurbanizowane niezabudowane	10,0	0,9%	0,04%
tereny rekreacji i wypoczynku	156,0	14,0%	0,7%
tereny komunikacyjne – drogi	686,0	61,5%	3,1%
tereny komunikacyjne – kolejowe	85,0	7,6%	0,4%
tereny komunikacyjne – inne	0,0	0,0%	0,0%
użytki kopalne	13,0	1,2%	0,1%
Grunty zabudowane i zurbanizowane – razem	1 115,0	100%	5,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Największą jednostką osadniczą Gminy jest miasto Ziębice, które pełni rolę ośrodka centralnego. Jego główną funkcją jest handel i przemysł, w tym również rolno-spożywczy. Najważniejszym sołectwem jest wieś Henryków, umiejscowiona w północno-zachodniej części Gminy, stanowiąca ośrodek drobnego przemysłu oraz pełniąca funkcję usługową dla północnej części Gminy.

Działalność wytwórcza Gminy rozwija się w mieście Ziębice oraz we wsiach: Henryków, Niedźwiednik, Niedźwiedź i Starczówek. Działalność turystyczna natomiast rozwija się przede wszystkim w Henrykowie, przez wzgląd na niepowtarzalny w skali europejskiej kompleks Opactwa Cystersów⁹.

Obiekty znajdujące się na terenie gminy różnią się wiekiem, technologią wykonania, przeznaczeniem i wynikającą z powyższych parametrów energochłonnością. Na terenie całej Gminy wyróżnia się:

- budynki mieszkalne;
- obiekty użyteczności publicznej – szkoły, przedszkola, remizy OSP itp.;
- obiekty infrastruktury turystycznej – gospodarstwa agroturystyczne;
- obiekty handlowe, usługowe i przemysłowe – podmioty gospodarcze.

Główne usługi z zakresu podstawowej obsługi ludności oraz obsługi przemysłu i rolnictwa skoncentrowane są w mieście Ziębice (funkcje lokalne), a także na terenie miasta powiatowego Ząbkowice Śląskie i Wrocławia (funkcje ponadlokalne). W Ziëbicach swoją siedzibę mają władze gminy oraz Urząd Miejski, filia Powiatowego Urzędu Pracy w Ząbkowicach Śląskich, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych, Gminne Centrum Edukacji i Sportu, Zakład Usług Komunalnych, Zakład Wodociągów i Kanalizacji, Straż Pożarna, Policja, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Związek Kombatantów RP i byłych Więźniów Politycznych, Związek Sybiraków, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Ziëbickie Centrum Kultury, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego, Gminne Centrum Edukacji i Sportu, Stacja PKP i placówki edukacyjne, tj. Żłobek Miejski, Przedszkole Miejskie nr 1, Przedszkole „Na Orlej Polanie”, Szkoła Podstawowa nr 2, Szkoła Podstawowa nr 4, Gimnazjum Publiczne, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego. Ponadto na terenie miasta znajdują się: Oddział Banku Spółdzielczego w Ząbkowicach Śl., Oddział Powiatowego Banku Spółdzielczego w Strzelinie, oddziały PKO Banku Polskiego i BZ WBK S.A., a także placówki ochrony zdrowia oraz 5 aptek.

Funkcje lokalnych ośrodków wspomagających, świadczących, m.in. usługi administracyjne i kulturalne, pełnią także: Henryków (gdzie znajduje się Przedszkole Publiczne, Zespół Szkół Samorządowych, Wyższe Metropolitalne Seminarium Duchowne we Wrocławiu, filia w Henrykowie, Katolickie Liceum Ogólnokształcące, filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej, jednostka OSP, dworzec PKP), Starczówek (Publiczna Szkoła Podstawowa, filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej, jednostka OSP), Niedźwiedź (Zespół Szkół i Przedszkoli, filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej oraz jednostka OSP), Lubnów (Przedszkole Publiczne, Niepubliczna Szkoła Podstawowa, filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej oraz jednostka OSP), Nowy Dwór (jednostka OSP), Krzelków (oddział Przedszkola Publicznego w Henrykowie i jednostka OSP),

---

⁹ *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miejsko-Wiejskiej Ziëbice na lata 2008-2010*. [online] [dostęp: 19.10.2015] Dostępny w WWW: <http://www.biuletyn.net/nt-bin/start.asp?podmiot=ziebice/&strona=14&typ=podmenu&menu=297&id=297&str=1>.

Czerńczyce (filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej i jednostka OSP), Głębocka (jednostka OSP), Bożnowice (jednostka OSP), Wigańcice (jednostka OSP), Wadochowice (oddział Przedszkola Publicznego w Henrykowie), Witostowice (filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej i jednostka OSP), Niedźwiednik (filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej), Nowina (jednostka OSP), Osina Wielka (jednostka OSP) oraz Pomianów Dolny (jednostka OSP).

1.3. Opis zasobów naturalnych oraz warunków przyrodniczych gminy

Powierzchnia gminy wynosi 22 228,0 ha (222,8 km²). Lasy zajmują 2 658,0 ha (26,5 km²), a użytki rolne 18 175,0 ha (181,7 km²). Przez teren gminy przepływa rzeka Oława.

Tabela 9: Struktura gruntów rolnych (2014 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% użytków rolnych	% powierzchni gminy
grunty orne	15 396,0	84,7%	69,3%
sady	148,0	0,8%	0,7%
łąki trwałe	784,0	4,3%	3,5%
pastwiska trwałe	1 239,0	6,8%	5,6%
grunty rolne zabudowane	445,0	2,4%	2,0%
grunty pod stawami	55,0	0,3%	0,2%
grunty pod rowami	108,0	0,6%	0,5%
Użytki rolne razem	18 175,0	100,0%	81,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Tabela 10: Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (2014 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych	% powierzchni gminy
las	2 658,0	96,3%	12,0%
grunty zadrzewione i zakrzewione	101,0	3,7%	0,4%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	2 759,0	100,0%	12,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Tabela 11: Struktura gruntów pod wodami (2014 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% gruntów pod wodami	% powierzchni gminy
grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi	0,0	0,0%	0,0%
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	100,0	97,1%	0,4%
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	3,0	2,9%	0,1%

Grunty pod wodami razem	103,0	100,0%	0,5%
--------------------------------	--------------	---------------	-------------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Ziębice to gmina o tradycjach rolniczych. Dawniej ważną rolę odgrywały złoża surowców mineralnych – glinki do produkcji kamionki. W niewielkich ilościach występują również kopalne surowce mineralne. Istotnym bogactwem naturalnym są wykorzystywane gospodarczo lasy. Ponadto na obszarze gminy znajdują się duże kompleksy leśne objęte ochroną krajobrazową. Są to głównie siedliska borów i lasów mieszanych świeżych (buki, dęby, graby, brzozy, sosny oraz świerki) z bogatym runem i licznymi podszyciami¹⁰. Na terenie gminy znajdują się obszary dziedzictwa przyrody objęte ochroną prawną:

- obszar Natura 2000 PLH 020104 Łęgi koło Chałupek – znajduje się na terenie województw opolskiego i dolnośląskiego, w obrębie Obniżenia Otmuchowskiego, pomiędzy miejscowościami Chałupki i Pomianów Dolny, zajmuje powierzchnię 127,2 ha. Jest to specjalny obszar ochrony siedlisk. Ten płaski teren jest pokryty kompleksem lasu liściastego (grądów i łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych). Łęgi koło Chałupek to obszar, którego aż 94% powierzchni zajmują siedliska Natura 2000;
- obszar Natura 2000 PLH 020068 Muszkowicki Las Bukowy – znajduje się jedynie na terenie województwa dolnośląskiego, w obrębie Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich należących do Przedgórze Sudeckiego i zajmuje powierzchnię 206,4 ha. Obszar ten obejmuje zalesiony fragment doliny potoku o krętym i zmiennym korycie, z zachowanym podgórskim łągiem jesionowym i grądem środkowoeuropejskim oraz północno-wschodni stok wzniesienia, łagodnie falowany, pokryty licznymi grzędami, dzielącymi go na wąskie dolinki i jary, z wysiękami trawertynowymi, pokryty kwaśną i żywną buczyną oraz grądem środkowoeuropejskim i ziołoroślami skrzypu olbrzymiego;
- obszar Natura 2000 PLH 020074 Wzgórze Strzelińskie – znajduje się na terenie województwa dolnośląskiego, w regionie wrocławskim i wałbrzyskim, obejmuje obszar Wzgórz Strzelińskich znajdujących się we wschodniej części Przedgórze Sudeckiego, zajmuje powierzchnię 3 836,2 ha. Stwierdzono tu występowanie 8 zespołów leśnych, wśród nich zespoły terenów nizinnych, lasy o charakterze podgórskim i podgórskie formy wysokościowe górskich zespołów. Występują tu kwaśne dąbrowy, grądy oraz kwaśne buczyny górskie. Ogółem występuje na tym terenie 28 gatunków roślin naczyniowych, objętych w Polsce ochroną prawną. Stwierdzono występowanie 4 gatunków bezkręgowców, 12 gatunków nietoperzy oraz 14 gatunków ptaków lęgowych;
- obszar Natura 2000 PLH 160003 Zbiornik Otmuchowski – znajduje się na terenie województw opolskiego i dolnośląskiego. Jest to duży zbiornik wodny na Nysie Kłodzkiej, niedaleko innego zbiornika zaporowego – Jeziora Głębinowskiego, zajmujący powierzchnię 2 027,0 ha. Jest to

¹⁰ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miejsko-Wiejskiej Ziębice na lata 2008-2010...

obszar specjalnej ochrony ptaków. Ostoja położona jest wśród wzgórz, pokrytych głównie polami uprawnymi i łąkami. Na wilgotnych piaskach występują rzadkie gatunki roślin, takie jak: ponikło igłowate, beblek błotny, namulnik brzegowy i cibora brunatna. Na obszarze dochodzi do znacznych koncentracji żerujących tu migrujących ptaków wodno-błotnych – do 20 tys. osobników, głównie ptaków siewkowatych i blaszkodziobych. Na terenie ostoi występuje 8 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 5 innych, cennych i zagrożonych gatunków ptaków niewymienionych w Dyrektywie¹¹.

Mapa obszarów Natura 2000 jest dostępna w serwisie prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>).

Na terenie gminy znajdują się 24 pomniki przyrody. Są to m.in. buki pospolite, świerki pospolite, klony zwyczajne, dęby szypułkowe, wiązy szypułkowe i lipy szerokolistne.

Tabela 12: Pomniki przyrody w gminie Ziębice

Opis pomnika przyrody	Gmina	Miejscowość	Opis lokalizacji
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>). Drzewo w dobrej kondycji brak posuszu w koronie brak widocznych wypróchnień	Ziębice	Henryków	Znajduje się na terenie parku, w obrębie Zespołu Klasztornego Cystersów usytuowany przy niewielkim budynku Oznakowany tablicą urzędową
Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>). Widoczny posusz w końcówkach gałęzi, grzyb na pniu, a także wykopane przez zwierzęta jamy w obrębie części odziomkowej pnia. Drzewo ma podwiązane konary, brak widocznych wypróchnień	Ziębice	Henryków	Znajduje się na terenie parku, w obrębie Zespołu Klasztornego Cystersów
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>). Drzewo w dobrej kondycji, widoczna rana po odłamaniu konarza, brak posuszu, pień zdrowy	Ziębice	Henryków	Znajduje się na terenie parku, w obrębie Zespołu Klasztornego Cystersów, usytuowany niedaleko wejścia południowego na teren parku
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>). Drzewo w dobrej kondycji pień zdrowy na wysokości ok. 5 m rozwidła się na 3 główne konary, brak posuszu okaz pielęgnowany w przeszłości	Ziębice	Henryków	Znajduje się na terenie parku leśnego, poza Zespołem Klasztornym Cystersów. Usytuowany przy szlaku niebieskim, na ścieżce dydaktycznej w pobliżu tablicy i miejsca odpoczynku
Cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>). Forma drzewiasta widoczny liczny posusz całkowita defoliacja igieł starszych niż 2 letnie, drzewo pielęgnowane pień wypróchniały, na wysokości 1,5m rozwidła się na 4 główne konary	Ziębice	Henryków	Znajduje się na terenie parku leśnego, poza Zespołem Klasztornym Cystersów. Usytuowany w pobliżu pawilonu z letnią jadalnią opacką. Zaopatrzone w tablicę urzędową
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>). Drzewo w dobrej kondycji pień zdrowy posusz nieliczny okaz pielęgnowany w przeszłości	Ziębice	Henryków	Znajduje się na terenie parku leśnego, poza Zespołem Klasztornym Cystersów. Usytuowany przy szlaku niebieskim na ścieżce dydaktycznej. Zaopatrzone w tablicę urzędową

¹¹ Wyszukiwarka obszarów Natura 2000. [online] [dostęp: 24.10.2015] Dostępny w WWW: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>

Lipa szerokolistna (<i>Tilia platyphyllos</i>). Drzewo w dobrej kondycji pień bez widocznych wypróchnień, lekko pochylony w kierunku północno-wschodnim, na wysokości 4 m rozwidła się na 4 główne konary, korona rozłożysta, brak posuszu	Ziębice	Nowina	Drzewo rośnie 500 m na północ od mostu w miejscowości Nowina, przy drodze do lasu. Jest oznakowane tablicą urzędową
Platan klonolistny (<i>Platanus ×acerifolia</i>). Pień bez widocznych wypróchnień, z licznymi naroślami, na wysokości 2 m rozgałęzia się na trzy główne konary. Korona rozbudowana, brak posuszu	Ziębice	Głęboka	Drzewo rośnie w parku pałacowym 20 m na wschód od pałacu, brak tablicy urzędowej
Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>). Korona rozbudowana, brak widocznego posuszu: pień bez wypróchnień z licznymi naroślami	Ziębice	Henryków	Drzewo rośnie w pobliżu wejścia na teren Zespołu Klasztornego Cystersów, niedaleko od Bramy Górnej
Grupa 3 drzew – Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>). W dobrej lub średniej kondycji, pnie zdrowe, jedynie dąb o obwodzie 455 cm – pień z widocznymi dziuplami. Posusz nieliczny. Okazy pielęgnowane w przeszłości	Ziębice	Henryków	Znajduje się na terenie parku leśnego, poza Zespołem Klasztorne Cystersów, usytuowane przy szlaku niebieskim na ścieżce dydaktycznej
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>). Drzewo w średniej kondycji, pień uszkodzony, widoczna listwa mrozowa, posusz średnio liczony	Ziębice	Henryków	Znajduje się na terenie parku leśnego, poza Zespołem Klasztorne Cystersów, usytuowane przy szlaku niebieskim na ścieżce dydaktycznej
Grupa 3 drzew – Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) – drzewa do zniesienia ochrony	Ziębice	Ziębice	Znajdują się na terenie Parku Miejskiego
Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) – drzewo do zniesienia ochrony	Ziębice	Ziębice	Znajdują się na terenie Parku Miejskiego
Świerk pospolity (<i>Picea abies</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
Świerk pospolity (<i>Picea abies Viminalis</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
Klon zwyczajny (<i>Acer Platanoides</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
Buk zwyczajny (<i>Fagus Sylvania</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
Świerk pospolity (<i>Picea abies Viminalis</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
Świerk pospolity (<i>Picea abies Viminalis</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
Buk zwyczajny (<i>Fagus Sylvania Asplenifolia</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
Jesion wąskolistny (<i>Fraxinus angustifolia</i>)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy

Klon zwyczajny (Acer Platanoides Schwedleri)	Ziębice	Ziębice	ul. B. Chrobrego 11 – przypałacowy zespół parkowy
--	---------	---------	---

Źródło: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Rejestr pomników przyrody Województwa Dolnośląskiego oraz na podstawie: Inwentaryzacja i zalecenia do gospodarki drzewostanem oraz plan nasadzeń dla Parku Miejskiego w Ziębicach, Politechnika Krakowska, 2015

Klimat w gminie Ziębice został sklasyfikowany jako Cfb¹². Jest to klimat morski. Średnia temperatura wszystkich miesięcy wynosi ~ 17°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a najzimniejszym styczeń.

1.4. Opis zasobów kulturowych

Do najcenniejszych i jednocześnie najbardziej znanych zasobów gminy zalicza się:

1. Zespół klasztorny opactwa cysterskiego w Henrykowie – pocysterski barokowy zespół klasztorny z kościołem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Jana Chrzciciela to jeden z najbardziej spektakularnych układów barokowych na Dolnym Śląsku. Jest to miejsce powstania Księgi Henrykowskiej – zabytku piśmiennictwa polskiego, która w 2015 r. została wpisana na listę „Pamięć Świata” UNESCO. Zespół klasztorny tworzą: kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP i św. Jana; z lat 1230-1270, mauzoleum Piastów z XIII w.; pomnik Świętej Trójcy z XVIII w.; klasztor z XVII w.; oficyna zachodnia z XVII w.; stajnie (oficyna północna) z XVII w.; wozownia z I poł. XVII, XIX/XX w.; szpital, z końca XVII w., II poł. XIX w.; dawna szkoła łacińska z 1730 r.; brama Dolna z 1680 r.; budynek bramny z XVII/XVIII w.; droga od bramy Dolnej na teren folwarku, z murami i mostem, z końca XVII w.; brama Górna z 1701 r.; droga od bramy Górnej do klasztoru, z murami i mostem, z początków XVIII w.; dawne więzienie, plac Cystersów 8, z początku XVIII w.; dom czeladzi z 1588 r.; fragment obwarowania z XVI w.; zespół ogrodu opackiego z XVIII w., w tym: pawilon ogrodowy, oranżeria, ogrodzenie ogrodu, dom ogrodnika; park z XIX w.
2. Historyczny ośrodek Ziębic wraz z murami obronnymi z XIV w. i Bramą Paczkowską, która w zachowanej postaci pochodzi z 1491 r., oraz Ratuszem z XIV, XVI i XIX w. W Ziębicach znajdują się także: kościół parafialny pw. św. Jerzego z 1270 r., II poł. XIV, XV i XIX w. oraz dawny zespół klasztorny krzyżowców z XVIII, XIX/XX, w którym obecnie mieści się kościół pw. św. Piotra i Pawła i klasztor oraz Zakład Opiekuńczo-Leczniczy);

Ponadto do zasobów, wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na terenie gminy Ziębice należą:

- Czerńczyce:
  - Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP z XV-XVIII w.;
  - Pałacyk z początków XX w.;

¹²Informacja Ziębice. [online] [dostęp: 22.10.2015] Dostępny w WWW: <http://pl.db-city.com/Polska--Wojew%C3%B3dztwo-dolno%C5%9B%C4%85skie--Powiat-z%C4%85bkowicki--Zi%C4%99bice>

- Głęboka:
  - Kościół filialny pw. Wniebowzięcia NMP z 1724 r.;
  - Zespół pałacowy z I poł. XIX w. (pałac i park);
- Henryków:
  - historyczny układ urbanistyczny, XIII – pocz. XX w.;
  - kościół pw. św. Andrzeja z XIV-XIX w.;
  - spichrz, ul. Henryka Brodatego z lat 1723-1724;
- Kalinowice Górne:
  - Zespół dworski z II poł. XIX w.;
- Krzelków:
  - Kościół parafialny pw. św. Jadwigi z 1709 r.;
- Lubnów:
  - Kościół parafialny pw. św. Andrzeja z XVIII w.;
  - Plebania z II poł. XVIII w.;
- Niedźwiednik:
  - Kościół parafialny pw. św. Jana Ewangelisty z XIV-XIX w.;
- Niedźwiedź:
  - Kościół parafialny pw. św. Szymona i Tadeusza z XIX w.;
- Osina Wielka:
  - Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca z XIX w.;
- Pomianów Dolny:
  - kościół filialny pw. św. Franciszka Ksawerego z 1725 r.;
  - zespół pałacowy z I poł. XVIII-XIX w. (pałac i park);
- Rososznicza:
  - kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła z XVII-XVIII w.;
- Jasienica:
  - Kaplica pw. Matki Boskiej Bolesnej z XVIII w.;
- Służejów:
  - Kaplica parafialna pw. Wniebowzięcia NMP z 1805 r.;
  - Zespół dworski z XVII-XIX w. (dwór i park);
- Starczówek:
  - Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP z lat 1721-1722;
- Wadochowice
  - Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca z XV w.;
- Wigańcice:

- Kościół parafialny pw. św. Bartłomieja z XIV-XV w.;
- Witostowice:
  - Zespół zamkowy z XVI-XIX w. (zamek na wodzie i park otoczony murem);
  - Kaplica parafialna pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej z XIX w.;
- Ziębice:
  - kościół ewangelicki, obecnie sala gimnastyczna z lat 1796-1797, 1902;
  - synagoga, obecnie nieużytkowana, ul. Wąska 9, z 1845 r.;
  - cmentarz żydowski, ul. Piaskowa, poł. XIX w.;
  - kaplica przedpogrzebowa;
  - willa, ul. Bolesława Chrobrego 11, z 1899 r.;
  - willa, ul. Bolesława Chrobrego 12, z lat 1899-1900;
  - dawna szkoła parafialna, obecnie dom, ul. księdza Gacka 5 (dawna Kościelna 1), z lat 1565 oraz 1725;
  - dawna remiza straży pożarnej, ul. Garbarska 3, z I poł. XIX w.;
  - dom, ul. Grunwaldzka 2 b, powstały po 1870 r.;
  - dom, ul. Kolejowa 22, z II poł. XVII, XVIII, pocz. XIX w.;
  - dom, ul. Kolejowa 26, z II poł. XIX/XX w.;
  - dom, ul. Kolejowa 28, z II poł. XIX w.;
  - dom, ul. Kościelna 6, z XIX w.;
  - dom, ul. Kościelna 8, z XVIII, końca XIX w.;
  - dom, ul. Przemysłowa 2, z XVIII, końca XIX w.;
  - dom, Rynek 2, z końca XIX w.;
  - dom, Rynek 4, z poł. XIX w.;
  - dom, Rynek 5, z poł. XIX, początku XX w.;
  - dom, Rynek 6, z poł. XIX, początku XX w.;
  - dom, Rynek 7, z II poł. XIX, początku XX w.;
  - dom, Rynek 8, powstały po 1880 r.;
  - dom, Rynek 9, powstały po 1880 r.;
  - dom, Rynek 10, z końca XIX w.;
  - dom, Rynek 11, powstały po 1870 r.;
  - dom Rynek 12, z końca XVI i końca XIX w.;
  - dom, Rynek 14, powstały ok. 1900 r.;
  - dom, Rynek 20, z 1860 r.;
  - dom, Rynek 22, z poł. XVII, początku XX w.;
  - kamienica, Rynek 31, z 1702 r. i II poł. XIX w.;

- dom opatów henrykowskich, Rynek 42, z lat 1600, 1702 i 1800;
- dawny urząd skarbowy, obecnie szkoła, pl. Wolności 1, z 1910 r.;
- zespół budynków byłej cukrowni, ul. Przemysłowa, z lat 1883 i 1920-1930 (w tym: budynek pakowni cukru, budynek produktowni, budynek surowni i filtracji, budynek krajalnicy, budynek płuczki buraków, budynek suszarni cukru oraz budynek biura technicznego)¹³.

Stan techniczny w/w obiektów jest zróżnicowany, a w przypadku znacznej części obiektów nieokreślony, tj. brak jest stosownych ekspertyz określających kondycję techniczną i wyposażenie obiektów.

1.5. Kluczowe wnioski

1. Gminę cechuje dobra lokalizacja i połączenie komunikacyjne z ośrodkami subregionalnymi (Ząbkowice Śląskie, Kłodzko, Dzierżoniów), regionalnymi portami lotniczymi (Wrocław) i dworcami kolejowymi (Wrocław, Warszawa, Gdynia, Kudowa Zdrój).
2. Gmina posiada cenne zasoby przyrodnicze: obszary Natura 2000, pomniki przyrody oraz obszary przyrodniczo-krajobrazowe, które sprzyjają rozwojowi rekreacji i turystyki oraz wpływają na budowanie pozytywnego, ekologicznego wizerunku gminy.
3. Na terenie gminy znajdują się cenne zasoby dziedzictwa kulturowego, które stanowią o potencjale turystyki poznawczej, jednakże ich stan techniczny wymaga zbadania, a w znacznej liczbie przypadków istnieje ryzyko konieczności modernizacji, konserwacji i rewitalizacji.

---

¹³ *Zestawienie zabytków nieruchomych*. [online] [dostęp: 24.10.2015] Dostępny w WWW http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-nieruchomych/.

2. Sfera społeczna

2.1. Demografia

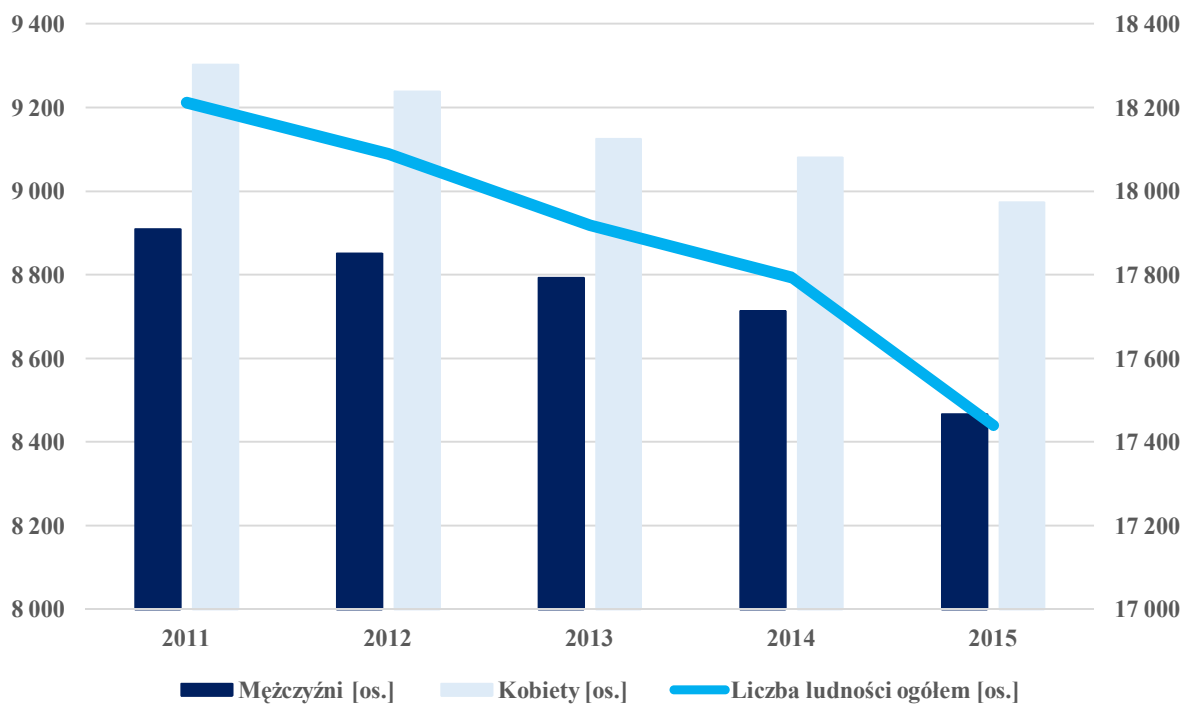
Gmina Ziębice według stanu na wrzesień 2015 r. była zamieszkiwana przez 17 440 osób, z czego 51,5% stanowiły kobiety. Liczba ludności gminy stanowi w przybliżeniu 26,4% ludności powiatu ząbkowickiego oraz 0,6% ludności województwa dolnośląskiego. Gęstość zaludnienia wynosi 80,0 os./km² i jest mniejsza niż średnia dla powiatu ząbkowickiego (84 os./km²) i znacznie mniejsza niż średnia dla województwa dolnośląskiego (146 os./km²). Współczynnik feminizacji (określa ile kobiet w danym społeczeństwie przypada na 100 mężczyzn) wynosi 104 osoby. Współczynnik ten dla powiatu ząbkowickiego i województwa dolnośląskiego wynosi odpowiednio 106 i 108 osób.

Tabela 13: Liczba ludności w gminie Ziębice w latach 2011-2015

Rok	Liczba ludności ogółem [os.]	Mężczyźni [os.]	Kobiety [os.]
2011	18 211	8 909	9 302
2012	18 089	8 851	9 238
2013	17 917	8 792	9 125
2014	17 793	8 713	9 080
2015	17 440	8 466	8 974

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Wykres 1: Liczba ludności w gminie Ziębice w latach 2011-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego, jeśli nie zostaną podjęte działania przeciwdziałające depopulacji, liczba ludności powiatu ząbkowickiego, a więc również gminy Ziębice będzie się kurczyć:

- w 2025 r. w stosunku do 2015 r. o 6,8%;
- w 2035 r. w stosunku do 2025 r. o 8,1%;
- w 2045 r. w stosunku do 2035 r. o 10,0%.

Tabela 14: Prognoza liczby ludności gminy Ziębice

Liczba ludności według prognoz [os.]	2025	2035	2045
	16 468	15 135	13 622

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Największą miejscowością w gminie jest miasto Ziębice, a najludniejszym sołectwem Henryków, Niedźwiedź i Lubnów. Z kolei najmniej ludne to Osina Mała, Jasienica, Nowina.

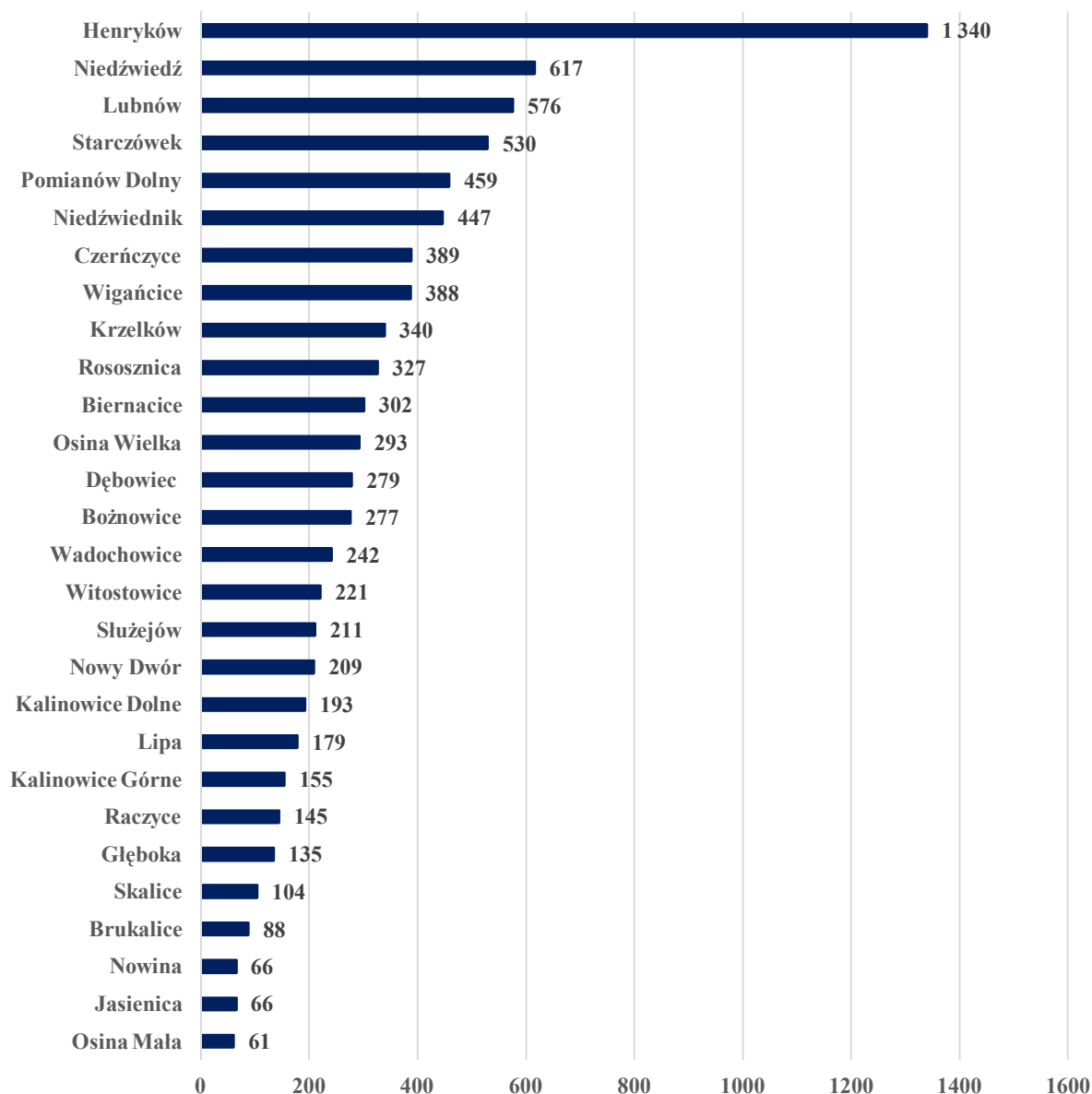
Tabela 15: Ludność w sołectwach (2015r.)

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności [os.]	Mężczyźni [os.]	Kobiety [os.]
1	Biernacie	302	146	156
2	Bożnowice	277	143	134
3	Brukalice	88	48	40
4	Czerńczyce	389	187	202
5	Dębowiec	279	145	134
6	Głęboka	135	74	61
7	Henryków	1 340	652	688
8	Jasienica	66	36	30
9	Kalinowice Dolne	193	84	109
10	Kalinowice Górne	155	70	85
11	Krzelków	340	171	169
12	Lipa	179	90	89
13	Lubnów	576	298	278
14	Niedźwiednik	447	222	225
15	Niedźwiedź	617	313	304
16	Nowina	66	36	30
17	Nowy Dwór	209	109	100
18	Osina Mała	61	31	30
19	Osina Wielka	293	146	147
20	Pomianów Dolny	459	226	233
21	Raczyce	145	71	74
22	Rososznicza	327	166	161

23	Skalice	104	52	52
24	Służejów	211	102	109
25	Starczówek	530	249	281
26	Wadochowice	242	123	119
27	Wigańcice	388	210	178
28	Witostowice	221	111	110

Źródło: Zasoby własne Urzędu Miejskiego w Ziębicach

Wykres 2: Ludność w sołectwach w 2015 r.

Źródło: Zasoby własne Urzędu Miejskiego w Ziębicach

Przyrost naturalny w gminie Ziębice niezmiennie przyjmuje wartości ujemne i jest to zjawisko zaobserwowane również dla powiatu ząbkowickiego i województwa dolnośląskiego.

Tabela 16: Przyrost naturalny w gminie Ziębice w latach 2011-2014

Ruch naturalny	2011	2012	2013	2014
Urodzenia żywe	162	146	146	156
Zgony ogółem	214	217	241	239
Przyrost naturalny	-52	-71	-95	-83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Saldo migracji w gminie dla migracji wewnętrznych i zewnętrznych na przestrzeni ostatnich lat przyjmowało wartości ujemne (wyjątkiem jest rok 2011 dla migracji wewnętrznych).

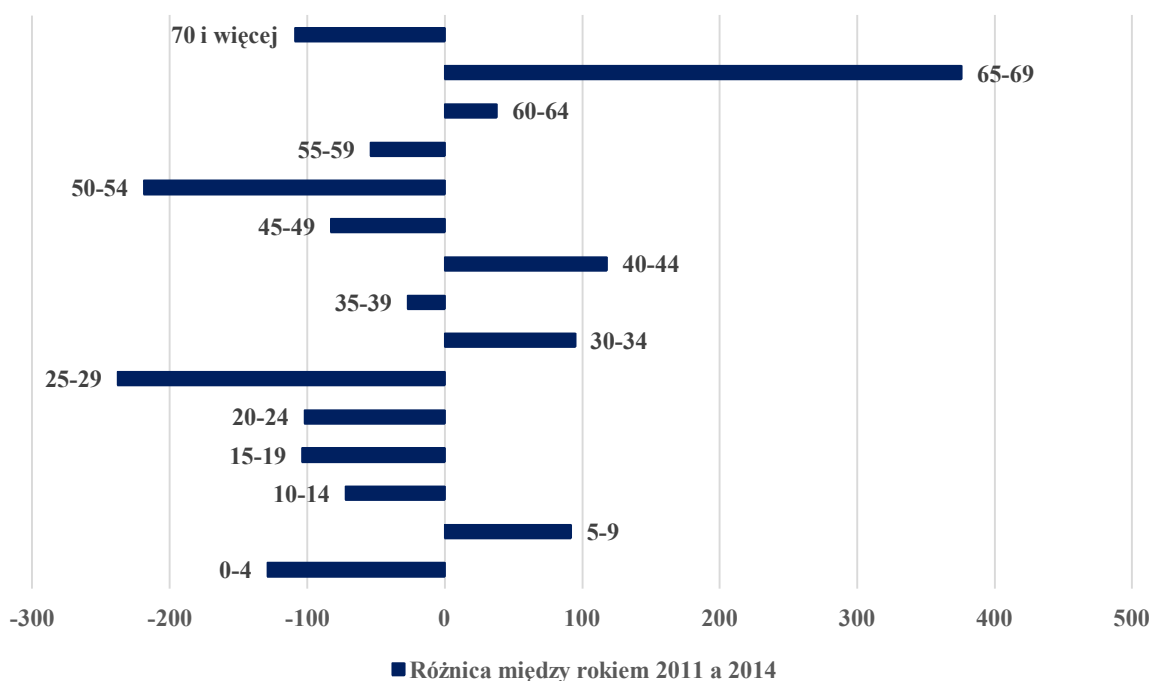
Tabela 17: Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w gminie Ziębice w latach 2011-2014

Kategoria	2011	2012	2013	2014
saldo migracji wewnętrznych	11	-43	-63	-37
saldo migracji zagranicznych	-1	-10	-36	-24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Liczba ludności między rokiem 2011 a 2014 zmniejszyła się o ponad 400 osób. Najwyższy spadek odnotowano w populacji w wieku 0-29 lat oraz 50-54 lata, natomiast największy przyrost wystąpił w populacji osób w wieku 65-69 lat.

Wykres 3: Zmiana liczby ludności w grupach wiekowych w gminie Ziębice między 2011 i 2014¹⁴ r.

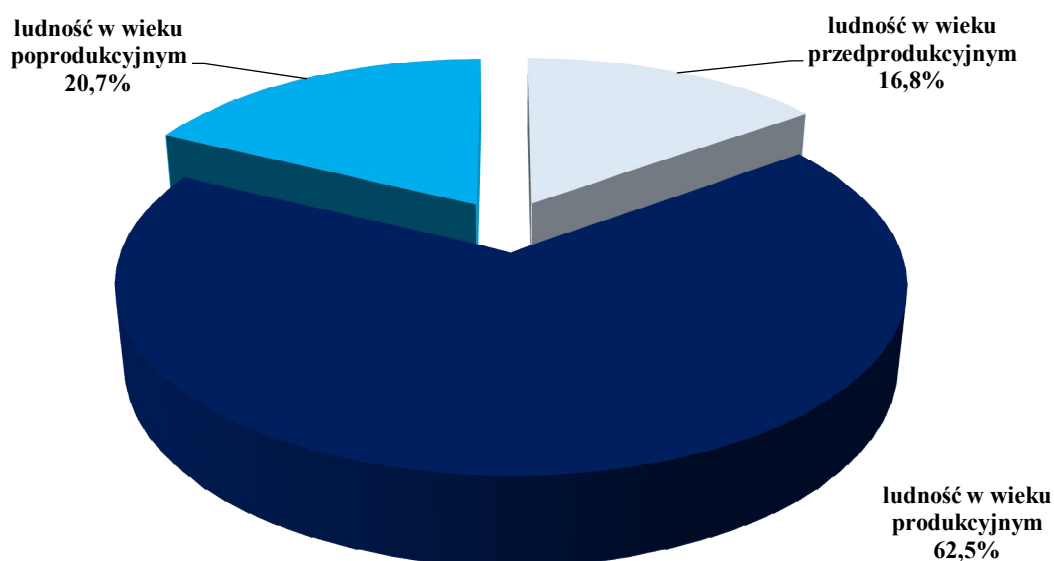
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

¹⁴ Brak danych dla 2015 r.

Ekonomiczna struktura wiekowa w gminie Ziębice odzwierciedla sytuację w powiecie ząbkowickim, województwie dolnośląskim i Polsce. Największą grupę wiekową stanowią osoby w wieku produkcyjnym (18-64 lata) – 62,5% populacji. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w populacji ogółem ma tendencję spadkową, natomiast w wieku poprodukcyjnym ma tendencję wzrostową. Wskaźnik obciążenia demograficznego rozumiany jako ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, na koniec 2014 r. wyniósł 33,1 i był wyższy niż wartość dla powiatu (31,3) i województwa (31,0).

Wykres 4: Podział demograficzny według ekonomicznych grup wieku (2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 19.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

W społeczeństwach, w których struktura demograficzna przesuwa się w kierunku społeczeństwa starzejącego, a jednocześnie podnoszona jest granica wieku emerytalnego, niezwykle ważna jest identyfikacja potrzeb zdrowotnych, zwłaszcza w kontekście profilaktyki. Zakres priorytetowych potrzeb zdrowotnych określono na podstawie analizy dostępnych danych zdrowotnych, w tym danych dotyczących standaryzowanego współczynnika umieralności (dalej: SMR) udostępnionego przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (dalej: NIZP-PZH)¹⁵. Dla zdrowotności mieszkańców gminy Ziębice największe znaczenie mają zamierzone samouszkodzenie, niewydolność serca, nie w pełni zdiagnozowane stany chorobowe i nieznanne przyczyny zgonu. Bardzo wysoko znajdują się również zewnętrzne przyczyny zgonu. Analizę przeprowadzono na potrzeby planowania dedykowanych programów profilaktycznych, dla realizacji których niezbędna będzie współpraca z innymi podmiotami.

¹⁵ *Atlas umieralności*. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny. [online] [dostęp: 20.10.2015] Dostępny w WWW: http://www.atlas.pzh.gov.pl/ALL0911/lista_map_ALL0911.html.

Tabela 18: Problemy zdrowotne mieszkańców powiatu ząbkowickiego [2009-2011]

Kod ICD10	Nazwa jednostki chorobowej	Miejsce wśród powiatów	SMR
X60-X84	Zamierzone samouszkodzenie	346	1,663
I50	Niewydolność serca	328	1,563
R95-R99	Nie w pełni zdiagnozowane stany chorobowe i nieznane przyczyny zgonu	289	1,261
V01-Y98	Zewnętrzne przyczyny zachowania i zgonu	280	1,216
I61-I64	Udar mózgu	256	1,174
J40-J47	Przewlekłe choroby dolnych dróg oddechowych	219	1,147
E10-E14	Cukrzyca	228	1,142
I00-I99	Choroby układu krążenia	272	1,135
I10-I15	Choroby nadciśnieniowe	202	1,114

Źródło: Atlas umieralności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny [online] [dostęp: 20.10.2015] Dostępny w WWW:
http://www.atlas.pzh.gov.pl/ALL0911/lista_map_ALL0911.html

Wskaźnik zasięgu korzystania z pomocy społecznej, rozumiany jako udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem dla lat 2010-2014, znajduje się w przedziale od 10,4% (2010 r.) do 8,9% (2012 r.), a w 2014 r. osiągnął wartość 8,5%. Wskaźnik ten obliczony dla powiatu wynosi 9,1%, a dla województwa 5,8%. W ramach udzielonych świadczeń dominują świadczenia na rzecz rodzin, których dochód na osobę znajduje się poniżej kryterium ustawowego (kryterium dochodowe).

Pomoc przyznawana jest głównie rodzinom, których dochód na osobę znajduje się poniżej kryterium dochodowego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej tj.: 542 zł;
- osobie w rodzinie, której dochód na osobę nie przekracza kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie tj.: 456 zł;
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie tj.: 456 zł.

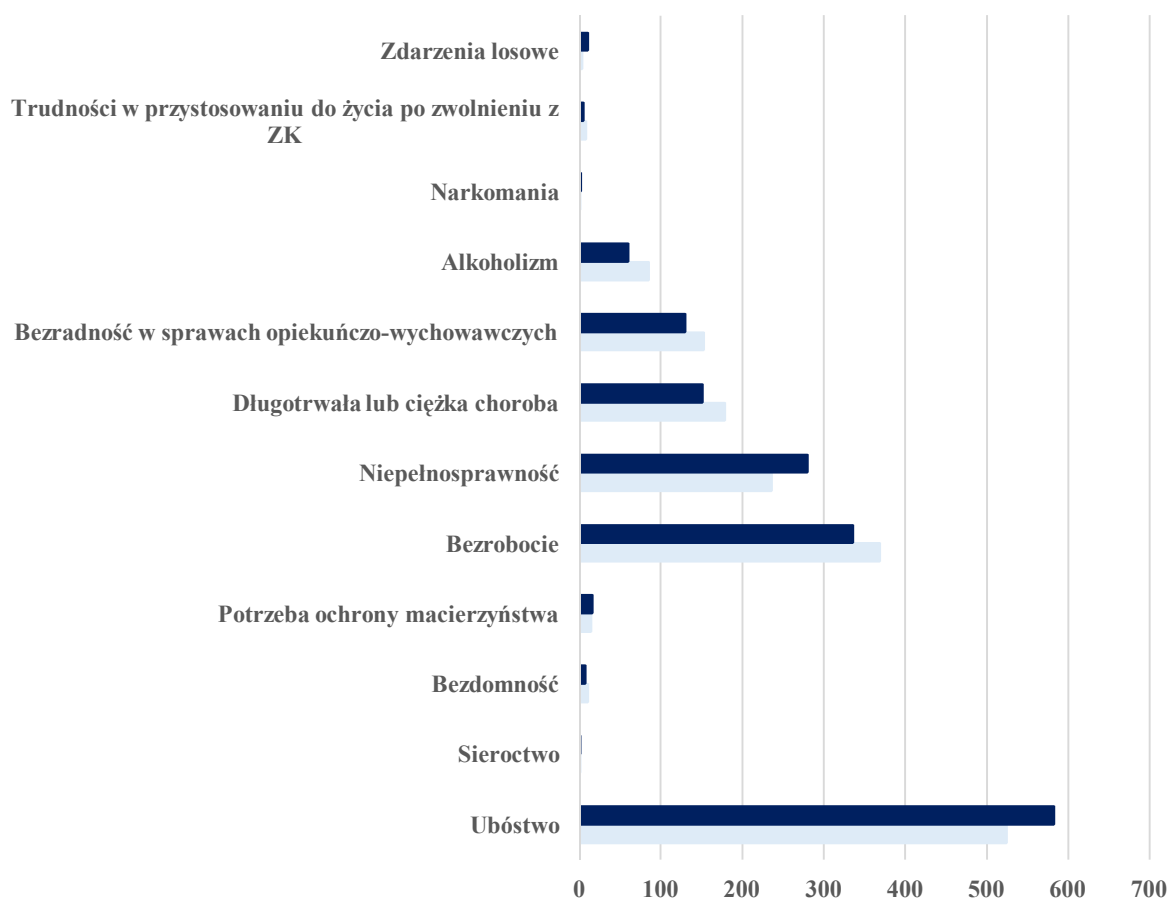
Rzeczywista liczba rodzin objętych świadczeniami przyznawanymi w ramach zadań zleconych i zadań własnych wyniosła w 2014 r. 1 581. Główną przyczyną przyznawania świadczeń jest niezmiennie ubóstwo. Jednakże zjawisko ubóstwa należy traktować jako wynikową innych negatywnych zjawisk, w tym bezrobocia, niepełnosprawności, czy długotrwałej i ciężkiej choroby.

Tabela 19: Powód trudnej sytuacji życiowej dla przyznania pomocy społecznej w latach 2011-2014 r. – liczba rodzin

Powód trudnej sytuacji życiowej	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	525	517	589	583
Sieroctwo	1	2	0	1
Bezdomność	10	5	6	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	14	18	14	16
Bezrobocie	369	402	390	336
Niepełnosprawność	236	209	298	280
Długotrwała lub ciężka choroba	179	206	168	151
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	153	176	132	130
Alkoholizm	85	81	71	60
Narkomania	1	1	0	2
Trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	8	8	3	5
Zdarzenia losowe	3	7	0	10

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ziębicach za rok 2014 oraz potrzeby w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Ziębice

Wykres 5: Powód trudnej sytuacji życiowej dla przyznania pomocy społecznej w latach 2011-2014 r.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ziębicach za rok 2014 oraz potrzeby w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Ziębice

Dominującą formą pomocy społecznej jest realizacja usług opiekuńczych, a w dalszej kolejności przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych.

Tabela 20: Formy pomocy społecznej w 2014 r.

Formy pomocy	2013	2014
	Liczba świadczeń	Liczba świadczeń
Zasiłek okresowy, w tym z powodu:	462	401
– bezrobocia	355	294
– długotrwałej choroby	57	47
– niepełnosprawności	49	54
Zasiłek celowy – inne formy pomocy	-	-
Specjalny zasiłek celowy	86	81
Pogrzeb – sprawienie	3	3

Zasilek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0	12
Zasilek stały	1 066	1 035
Oplata gminy za pobyt mieszkańca w DPS	239	230
Usługi opiekuńcze	46 721	49 570
Schronienie	915	1371

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ziębicach za rok 2014 oraz potrzeby w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Ziębice

2.2. Rynek pracy

W gminie Ziębice w 2014 r. było 1 417 osób pracujących, z czego 919 osoby, czyli 64,9%, stanowiły kobiety. W porównaniu do 2011 r. liczba pracujących w gminie Ziębice spadła o prawie 4,7%.

Tabela 21: Pracujący wg płci w gminie Ziębice w latach 2011-2014

Wyszczególnienie [os.]	2011	2012	2013	2014
mężczyźni	602	603	594	498
kobiety	885	957	917	919
Suma	1 487	1 560	1 511	1 417

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

W 2014 r. w gminie zarejestrowanych było 1 073 osób bezrobotnych, z czego 543, czyli 50,6% stanowili mężczyźni.

Tabela 22: Bezrobotni wg płci w gminie Ziębice w latach 2011-2014

Wyszczególnienie [os.]	2011	2012	2013	2014
mężczyźni	733	707	792	543
kobiety	656	655	665	530
Suma	1 389	1 362	1 457	1 073

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Udział bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł w 2014 r. 9,6% liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten spadł w porównaniu do roku 2011 o 2,3 punktu procentowego i jest niższy niż dla powiatu ząbkowickiego (10,1%) i wyższy niż dla województwa dolnośląskiego (6,6%) oraz dla Polski (7,5%).

Najwięksi pracodawcy działający na terenie gminy Ziębice to MASFROST Ziębice Sp. z o.o. (produkcja rolna); Fabryka Odzieży „POGE” (projektowanie, szycie, pranie odzieży); Przedsiębiorstwo MMS T. Stolarek (szycie koszul na miarę); Nasiona Kobierzyc Sp. z o.o. (uprawa roślin rolniczych); Rolnicze Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Sp. z o.o. (produkcja rolnicza, skup i sprzedaż płodów rolnych). Na funkcjonowanie ziębickiego rynku pracy bardzo duży wpływ

mają przedsiębiorstwa zlokalizowane poza terenem gminy, np. w specjalnych strefach ekonomicznych zlokalizowanych pod Wrocławiem czy Strzelinem, w których zatrudnieni są mieszkańcy gminy.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w gminach powiatu ząbkowickiego (czyli także w gminie Ziębice) wynosi 3 284,0 PLN, czyli 82,0% średniego wynagrodzenia krajowego brutto.

2.3. Organizacje pozarządowe, aktywność mieszkańców

Na obszarze gminy zarejestrowanych jest 48 stowarzyszeń¹⁶. Aktywność tych organizacji ma na celu promowanie zdrowego stylu życia, sportu i rekreacji poprzez organizację zajęć sportowych oraz umacnianie więzi rodzinnych, poprzez organizację festynów, spotkań i warsztatów. Stosunkowo największą aktywnością cechuje się Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania (LGD) „Qwsi”, której członkiem jest także Gmina Ziębice. LGD zajmuje się m.in. poprawą jakości życia mieszkańców wsi oraz zwiększeniem jej atrakcyjności turystycznej. Najważniejszym celem działalności Stowarzyszenia LGD „Qwsi” jest rozwój turystyki w oparciu o własne zasoby obszarowe oraz poprawa jakości życia na obszarach wiejskich. LGD wykonuje działania aktywizujące mieszkańców obszarów wiejskich – organizuje szkolenia, wydarzenia informacyjno-promocyjne (ogłoszenia w prasie, konkursy, doradztwo), a pracownicy biura ponadto świadczą bezpłatne doradztwo w zakresie możliwości uzyskania dofinansowania na różnego rodzaju przedsięwzięcia¹⁷.

Stowarzyszenia wpisane do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego¹⁸:

1. Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka” – Ziębice
2. Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka” – Ziębice
3. Stowarzyszenie „Edukacja” – Ziębice
4. Polski Czerwony Krzyż – Ziębice
5. Towarzystwo Przyjaciół Ziębic „Ducatus” – Ziębice
6. Ziębicki Klub Tenisowy – Ziębice
7. Klub Piłki Siatkowej „Faraon” – Ziębice
8. Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej Archidiecezji Wrocławskiej – Wrocław
9. Ziębicka Inicjatywa Obywatelska – Ziębice
10. LKS Henrykowianka – Henryków
11. MKS Sparta Ziębice – Ziębice
12. LZS Ziębice – Ziębice
13. Ziębicki Klub Bokserski „Jaskinia Lwa” – Ziębice

---

¹⁶ Krajowy Rejestr Sądowy. Ministerstwo Sprawiedliwości [online] [dostęp: 21.10.2015] Dostępny w WWW: <https://ems.ms.gov.pl/krs/>.

¹⁷ O nas. [online] [dostęp: 21.10.2015] Dostępny w WWW: http://www.qwsi.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=3&strona=1&sub=18.

¹⁸ Krajowy Rejestr Sądowy. Ministerstwo Sprawiedliwości [online] [dostęp: 21.10.2015] Dostępny w WWW: <https://ems.ms.gov.pl/krs/>

14. Stowarzyszenie „Pod Starym Młynem” – Pomianów Dolny
15. Fundacja „Dwa Światy” – Raczyce
16. Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Wymagających Pomocy Życzliwa Dłoń – Ziębice
17. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego w Ziębicach – Ziębice
18. Stowarzyszenie Sportowy Klub Wędkarstwa Spinningowego „POTOK” – Ziębice
19. Stowarzyszenie „COPERNICUS” – Ziębice
20. Lokalna Grupa Działania „Qwsi” – Ziębice
21. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju, Promocji Wsi Lubnów i Okolic – Lubnów
22. Stowarzyszenie Przyjaciół Henrykowa – Henryków
23. Aktywna Rososznica – Rososznica
24. Stowarzyszenie Czerńczyce – Czerńczyce
25. Krzelkowanie – Krzelków
26. „Dworzanki” – Służejów
27. Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta – Ziębice
28. Stowarzyszenie Janine – Ziębice
29. NowinaArt Tomasz Deko – Nowina
30. Tor Ziębice – Ziębice
31. Alternatywa – Ziębice

2.4. Kluczowe wnioski

1. Liczba ludności gminy Ziębice od roku 2011 systematycznie zmniejsza się. Zgodnie z prognozą trendów demograficznych, proces kurczenia się populacji, jeżeli nie zostaną wdrożone działania zapobiegawcze, będzie się utrzymywał.
2. Szczególne znaczenie dla procesów migracyjnych mają migracje zagraniczne, a na te, zgodnie z treścią *Raportu Tematycznego Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków – diagnoza społeczna*¹⁹, duży wpływ ma głównie zła sytuacja materialna mieszkańców. Z *Raportu* wynika, iż zamiar wyjazdu zarobkowego poza Polskę w ciągu następnych dwóch lat deklarowała prawie jedna czwarta osób bezrobotnych. Może to potwierdzać przypuszczenie, że główną przyczyną chęci emigracji są problemy ze znalezieniem pracy w kraju. Zamiar wyjazdu deklarowało również około 8% osób pracujących i około 5% nieaktywnych zawodowo. W 2013 r. osoby, które wskazały kierunek swojego możliwego wyjazdu, najczęściej deklarowały wyjazd do Niemiec, gdzie stopa bezrobocia była stosunkowo niska i spadała (na koniec 2012 r. wynosiła 5,4%). Z wyżej przytoczonego *Raportu* wynika, że wśród przyczyn migracji dominują powody

---

¹⁹ *Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków – diagnoza społeczna 2013*. Pod red. Ireny E. Kotowskiej. Warszawa 2013

związane z negatywną oceną sytuacji na rynku pracy w Polsce oraz trudnościami pozyskania dochodów na zaspokojenie potrzeb rodziny w kraju. Aż 66,0% respondentów wskazało, iż przyczyną wyjazdu są wyższe zarobki za granicą.

3. Największe zagrożenie dla zdrowia mieszkańców gminy Ziębice stanowią: zamierzone samouszkodzenie, niewydolność serca, nie w pełni zdiagnozowane stany chorobowe i nieznanne przyczyny zgonu oraz zewnętrzne przyczyny zachowania i zgonu. Wskazuje się także na dość duże znaczenie wypadków komunikacyjnych w tzw. zewnętrznych przyczynach zgonu.
4. Na strukturę rynku pracy w Ziębicach duży wpływ ma rolniczy charakter gminy i utrzymywanie się części mieszkańców z pracy w rolnictwie oraz bliskie położenie Ząbkowic Śląskich, Kłodzka, Dzierżoniowa i Wrocławia, tj. centrów aktywności gospodarczej.

3. Sfera gospodarcza

3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki

Liczba podmiotów gospodarczych w gminie w 2014 r. wyniosła 1 713²⁰ i była wyższa o 28,9 % niż w 2011 r. Liczba podmiotów zarejestrowanych w gminie stanowi 6,4% podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu. Większość przedsiębiorstw, tj. 1 586 (92,6%) to podmioty prywatne. Dominują przedsiębiorstwa działające w obszarze tzw. pozostałej działalności, czyli głównie w branży usługowej. Podmioty działające w obszarze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa stanowią 3,2% ogółu podmiotów.

Tabela 23: Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2015 r.)

Kategoria	2011 [szt.]	2014 [szt.]
pozostała działalność	948	1 300
przemysł i budownictwo	309	358
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	72	55
Ogółem	1 329	1 713

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Najliczniej reprezentowane są następujące sekcje PKD 2007:

- G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 481 podmiotów;
- L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 292 podmioty;
- F – budownictwo – 191 podmiotów.

Ocenia się, że z perspektywy możliwości absorpcji środków zewnętrznych szczególny nacisk należy położyć na identyfikację i wsparcie informacyjne skierowane do podmiotów o potencjale rozwojowym.

Tabela 24: Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w gminie Ziębice (2014 r.)

Sekcje i działy według PKD 2007	Wartość [szt.]
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	55
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	162
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5
Sekcja F – Budownictwo	191

²⁰ Dane GUS odzwierciedlają stan na koniec 2014 r., po zestawieniu z danym Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Krajowego Rejestru Sądowego według stanu na kwiecień 2015 r., ocenia się, że wartość ta może być nieco zawyżona.

Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	481
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	80
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	47
Sekcja J – Informacja i komunikacja	21
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	39
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	292
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	58
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	40
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	17
Sekcja P – Edukacja	41
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	50
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	25
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa	
Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	108
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
Suma	1 713

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Wśród podmiotów gospodarczych dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba według:

- Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (dalej: CEIDG) wynosi 843, co stanowi 49,2% ogólnej liczby podmiotów;
- Głównego Urzędu Statystycznego wynosi 1 111, co stanowi 64,9% ogólnej liczby podmiotów.

Jako bardziej rzeczywiste ocenia się dane CEIDG, bowiem są one odstępne według stanu na kwiecień 2015 r., podczas gdy dane GUS odzwierciedlają stan na koniec 2014 r. Pod względem liczby podmiotów wpisanych do CEIDG najsilniejszą pozycję utrzymuje miasto Ziębice, na którego terenie zarejestrowanych jest 62,9% podmiotów wpisanych do CEIDG z terenu gminy. Osoby fizyczne wpisane do CEIDG trudnią się przede wszystkim handlem i usługami, rolnictwem, budownictwem, transportem, przetwórstwem przemysłowym oraz działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości.

Tabela 25: Liczba podmiotów wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i dominujące działalności (2013 r.)

Sołectwo	Liczba podmiotów w CEIDG	Rolnicza	Turystyczna	Przetwórstwo drzewne	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Transport i gospodarka magazynowa	Handel i usługi
Biernacice	10	X				X		X
Bożnowice	5						X	X
Brukalice	2							X
Czerńczyce	18			X		X		X
Dębowiec	14			X	X	X		X
Głęboka	7					X	X	X
Henryków	43		X	X	X	X	X	X
Jasienica	1							
Kalinowice Dolne	10	X		X		X	X	X
Kalinowice Górne	3	X				X		
Krzelków	14	X			X	X	X	X
Lipa	6				X	X	X	
Lubnów	21			X	X	X		X
Niedźwiednik	17	X			X		X	X
Niedźwiedź	20	X				X	X	X
Nowina	1							
Nowy Dwór	9	X		X		X	X	X
Osina Mała	5					X		X
Osina Wielka	11				X	X		X
Pomianów Dolny	24	X			X	X		X
Raczyce	5					X		X
Rososznica	5				X			X

Skalice	5				X	X	X	X
Służewów	10	X			X	X	X	X
Starczówek	14			X	X			X
Wadochowice	9	X				X	X	X
Wigańcice	20	X	X	X	X	X	X	X
Witostowice	3					X		X
Ziębice	531	X	X	X	X	X	X	X
Suma	843							

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej*. Ministerstwo Gospodarki. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości, do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego wpisanych jest 81 podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy Ziębice²¹.

Tabela 26: Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (2014 r.)

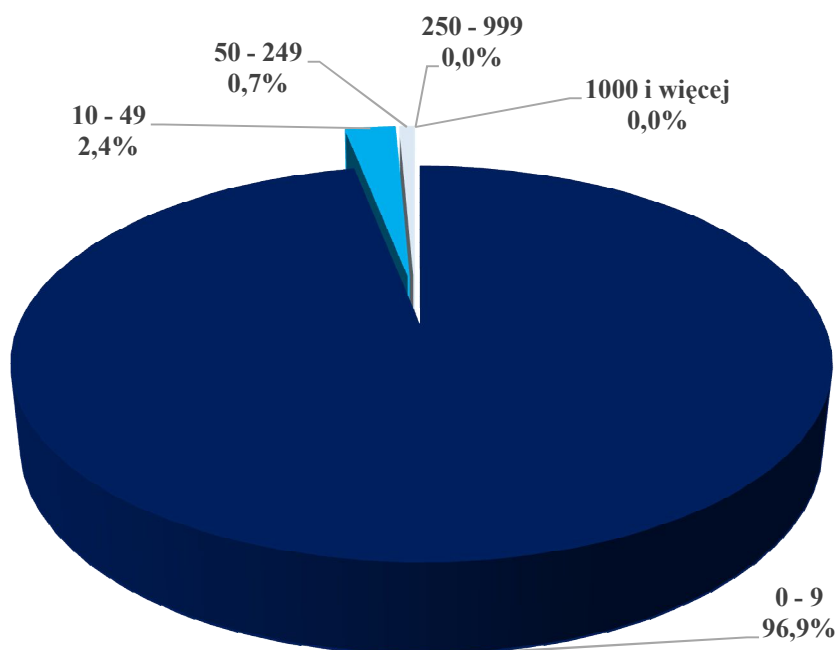
Sołectwo	Liczba podmiotów w KRS [szt.]
Biernacice	0
Bożnowice	1
Brukalice	0
Czerńczyce	0
Dębowiec	0
Głęboka	0
Henryków	5
Jasienica	0
Kalinowice Dolne	0
Kalinowice Górne	0
Krzelków	0
Lipa	0
Lubnów	1
Niedźwiednik	0
Niedźwiedź	0
Nowina	0
Nowy Dwór	0
Osina Mała	1
Osina Wielka	0
Pomianów Dolny	1
Raczyce	0
Rososznica	1
Skalice	0
Służejów	1
Starczówek	0
Wadochowice	0
Wigańcice	2
Witostowice	0
Ziębice	68
Suma	81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowy Rejestr Sądowy. *Ministerstwo Sprawiedliwości*. [online] [dostęp: 01.11.2015] Dostępny w WWW: <https://ems.ms.gov.pl/krs/>

²¹ *Krajowy Rejestr Sądowy*. Ministerstwo Sprawiedliwości. [online] [dostęp: 20.10.2015] Dostępny w WWW: <https://ems.ms.gov.pl/krs/>

Podmioty te działają w branżach związanych z produkcją rolną i przetwórstwem rolno-spożywczym, przetwórstwem przemysłowym oraz handlem i usługami.

Wykres 6: Rozkład podmiotów gospodarczych według liczby pracowników (2014 r.)

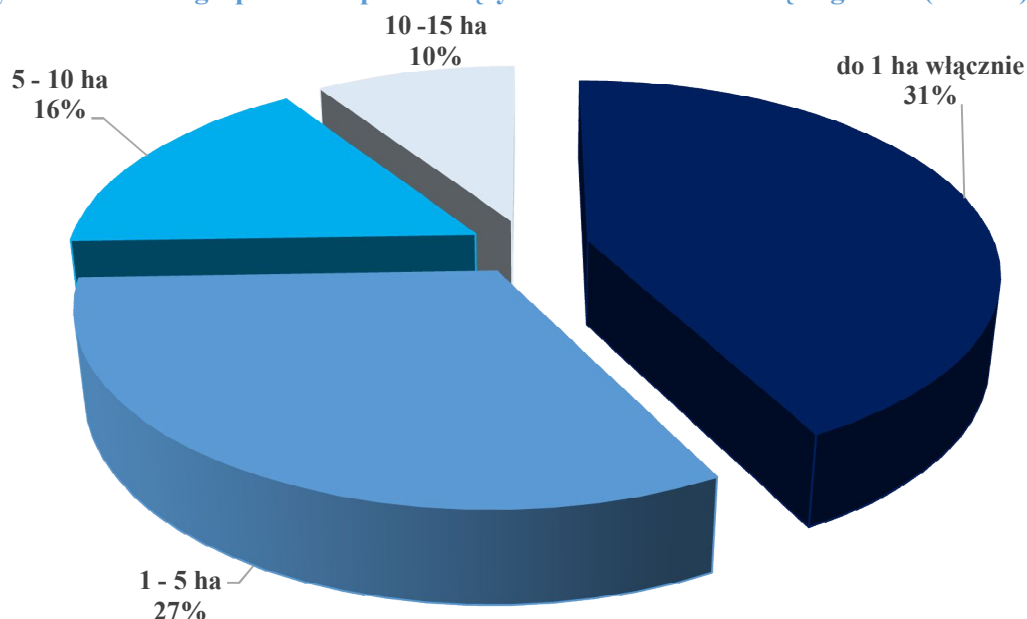
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Pod względem wielkości, dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (mikroprzedsiębiorstwa), które stanowią 96,9% wszystkich podmiotów. Od 10 do 49 pracowników zatrudnia 41, czyli 2,4% przedsiębiorstw (małe przedsiębiorstwa), od 50-249 pracowników zatrudnia 12, czyli 0,7% przedsiębiorstw.

3.2. Rolnictwo

Liczba gospodarstw rolnych działających na terenie gminy Ziębice wynosi 1 249. W strukturze gruntów dominują gospodarstwa bardzo małe lub małe. 53,4% ogółu gospodarstw posiada ciągnik rolniczy, a łączna liczba ciągników wynosi 1 035.

Wykres 7: Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie (2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

W gospodarstwach dominuje uprawa zbóż, zarówno pod względem liczby gospodarstw, jak i powierzchni zasiewów. Znaczna część powierzchni zasiewów przeznaczana jest na uprawy przemysłowe, rzepaku oraz kukurydzy na ziarno.

Tabela 27: Powierzchnia zasiewów wg rodzaju gospodarstwa (2013 r.)

Rodzaj zasiewów	Wartość [ha]
Ogółem	13 602,2
zboża razem	9 379,4
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	6 318,1
pszenica ozima	4 857,6
pszenica jara	208,7
żyto	24,6
jęczmień ozimy	161,5
jęczmień jary	871,1
owies	95,7
pszenżyto ozime	17,2
pszenżyto jare	4,3
mieszanki zbożowe ozime	8,7
mieszanki zbożowe jare	68,7
kukurydza na ziarno	2 971,7
ziemniaki	149,7
uprawy przemysłowe	3 459,6
buraki cukrowe	179,8

rzepak i rzepik razem	3 219,4
strączkowe jadalne na ziarno razem	238,2
warzywa gruntowe	241,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Tabela 28: Liczba gospodarstw wg rodzaju zasiewów (2013 r.)

Rodzaj zasiewu	Powierzchnia [ha]
zboża razem	933
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	884
ziemniaki	532
uprawy przemysłowe	491
buraki cukrowe	60
rzepak i rzepik razem	467
strączkowe jadalne na ziarno razem	14
warzywa gruntowe	81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Na terenie gminy dominuje hodowla trzody chlewnej oraz chów drobiu.

Tabela 29: Hodowla zwierząt w gminie Ziębice (2013 r.)

Pogłowie zwierząt	Liczba [szt.]
bydło	1 381
trzoda chlewna	5 905
konie	96
drób	24 385

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

3.3. Turystyka

Przez teren gminy przebiegają następujące szlaki turystyczne, których istnienie stanowi jedno z wyzwań rozwojowych i płaszczyzn zewnętrznej współpracy dla Gminy Ziębice:

- zielony: Przedgórze Sudeckie – nowy szlak: Ziębice – Grodków. Przebieg: Ziębice (stacja kolejowa) – Dębowiec – Biskupi Las – Leśniczówka Wilemowice – Szklary – Samborowice – Rogów – Strzegów – Starowice Dolne – Żarów – Grodków;
- zielony: Henryków – Skalice – Skalickie Skalki – Skrzyżowanie nad Zuzanką – Bożnowice – Ostrężna – Miłocice – Gromnik – Jegłowa – Żeleźnik – Wawrzyszów – Grodków – Żarów – Starowice Dolne – Strzegów – Rogów – Samborowice – Szklary – Leśniczówka Wilemowice – Biskupi Las – Dębowiec – Ziębice;
- żółty: Ziębice – Osina Wielka – Starczówek – Lubnów – Chałupki – Paczków;

- czerwony: Strzelin – Szańcowa – Gościęcice Średnie – Skrzyżowanie pod Dębem – Gromnik – Dobroszów – Kalinka – Skrzyżowanie nad Zuzanką – Źródło Cyryla – Ziębice – Lipa – Rososznicza – Stolec – Cierniowa Kopa – Kolonia Bobolice – Kobyla Głowa – Karczowice – Podlesie – Ostra Góra – Starzec – Księginice Wielkie – Sienice – Łagiewniki – Oleszna – Przełęcz Słupicka – Sulistrowiczki – Ślęza – Sobótka;
- czerwony: Przedgórze Sudeckie – nowy szlak: Nowina – Kamiennik. Przebieg: Nowina – Bożnowice – Biskupi Las – Leśniczówka Wilemowice – Kamiennik;
- czarny: Ziębice – Lipa – Jasłówek – Krzelków – Zameczny Potok – Ciepłowody – Kawia Góra (Łysica) – Ruszkowice – Ostra Góra – Podlesie – Przerzeczyn-Zdrój – Grzybowiec – Piława Górna – Piława Dolna²².

Samo miasto Ziębice w obrębie Starego Miasta stanowi obszar zabytkowy zabudowy miejskiej z XVII-XIX w. Do cennych zabytków, a tym samym atrakcji turystycznych, zalicza się przede wszystkim:

- Ratusz liczący ponad 100 lat, z wieżą pochodzącą z 1561 r.;
- Bazylika Mniejsza – Kościół św. Jerzego – Sanktuarium Męki Pańskiej, najstarszy z zabytków (wczesny i późny gotyk, renesans, barok, rokoko);
- mury obronne miasta wraz z Bramą Paczkowską z XIII-XV w.;
- Zespół Klasztorny Krzyżowców, z początków XIII w., obejmujący kościół św. Piotra i Pawła z I poł. XVIII w. oraz budynek klasztorny z tego samego stulecia;
- synagoga i cmentarz żydowski z połowy XIX w.;
- kościół Matki Boskiej Miłosierdzia z końca XIX w.;
- była szkoła ewangelicka z XVI w.

Natomiast interesujące turystycznie obiekty z pozostałych obszarów gminy to:

- Pocysterski kompleks klasztorny w Henrykowie, w skład którego wchodzi: XIII wieczny kościół Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela, rozbudowywany w XIV, XVII oraz XVIII w., Barokowy klasztor pochodzący z XVII w. (obecnie mieści się tam filia Wyższego Seminarium Duchownego we Wrocławiu), tarasowy ogród włoski z XIX w. i ogród opacki z XVIII w., w którego centrum stoi dawny pawilon letni opatów z XVIII w., natomiast z boku mieści się oranżeria z tego samego stulecia, Fragment muru obronnego z XVII w. z barokowymi bramami: Bramą Dolną z roku 1790 i Bramą Górną z roku 1701. To w klasztorze cystersów powstała w latach 1268-1273 słynna „Księga Henrykowska”, która zawierała pierwsze zapisane w języku polskim zdanie „day ut ia pobrusam, a ti poziwai” („daj ja pomieję, a ty odpoczwyaj”). Pisanie Księgi kontynuowano w XIV w. i dzięki

²² *Szlaki turystyczne*. [online] [dostęp: 21.10.2015] Dostępny w WWW: <http://pttk-strzelin.pl/szlaki/>

temu dostarczyła ona wielu cennych i istotnych informacji o życiu społeczno-ekonomicznym Śląska²³;

- Granica św. Jana – granica dawnego księstwa biskupów wrocławskich posiadających domene w Nysie wraz z przyległościami²⁴. Obecnie granica województw dolnośląskiego i opolskiego. Pierwszy ze słupów biskupich stoi na poboczu drogi biegnącej ze Starczówka do Lipnik, przy tablicy informującej o przebiegu w tym miejscu granicy gminy Ziębice i gminy Kamiennik. Pierwsze cztery słupy znajdujące się na granicy gminy Ziębice i gminy Kamiennik zostały ogrodzone i opisane krótką informacją historyczną przez obecne władze gminy Kamiennik. Ogólnie zachowało się sześć słupów, zdobionych symbolem władzy biskupiej – pastorałem oraz napisem TMI/SCI/IOHIS (*Terminus Sancti Iohannis – Granice św. Jana*)²⁵;
- Zamek na wodzie we wsi Witostowice – otoczony fosą, z zachowaną wieżą i kazamatami. W latach 1736-1810 był rezydencją opatów henrykowskich. Potem wielokrotnie zmieniał właścicieli, m.in. w XV w. należał do rodziny Stwoszków, po sekularyzacji zakonów należał do książąt Oranien-Nassau, a potem do książąt sasko-weimarskich. Obecnie jest w rękach prywatnych. Wieś Witostowice to obszar o atrakcyjnych walorach rekreacyjnych i wypoczynkowych, w okolicy której mieszczą się naturalne lasy na stromych wzniesieniach wzgórz.

Do ciekawych i atrakcyjnych turystycznie miejsc zaliczyć można również:

- Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego w Ziębicach
- Zabytkowy Park Miejski w Ziębicach wraz z betonowymi rzeźbami dinozaurów
- Zamek wodny w Ziębicach – kunsztownie wykonana wieża ciśnień, powstała na początku XX w., według projektu Feliksa Henry, w celu dostarczania wody pitnej mieszkańcom Ziębic. Wieża ciśnień w ziębickim parku służyła aż do 2001 r. – do momentu oddania do użytku nowego obiektu o takiej funkcji. Zamek wodny pozostał jednak prawdziwą ozdobą Parku Miejskiego oraz jedną z atrakcji gminy
- Pomnik Orła Piastowskiego, który powstał w latach 70. XX w.

Do historii gminy przeszły również wydarzenia o charakterze kryminalnym, których echa dotarły także do Niemiec czy Francji, i które są związane z postacią Karła Denke, niemieckiego mordercy i kanibala.

---

²³ R. Śledź. *Zabytki*. [online] [dostęp: 21.10.2015] Dostępny w WWW: http://www.ziebice.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=51&strona=1&sub=135

²⁴ Początek księstwa biskupiego związany jest z okresem rozbicia dzielnicowego, gdy syn księcia Bolesława Wysokiego w wyniku rebelii wznieconej w 1172 r. wraz ze stryjcem Mieszkiem Płatonogim otrzymał od ojca udzielne księstwo opolskie. W 1198 r. biskup wrocławski Jarosław przekazał w testamencie południową część księstwa opolskiego wraz z Nysą właśnie biskupom wrocławskim. Utworzone w ten sposób dominium kościelne, potwierdzone przywilejem księcia Henryka Probusa w 1290 r., przetrwało aż po czasy pruskie.

²⁵ *Granica św. Jana*. [online] [dostęp: 21.10.2015] Dostępny w WWW: <https://sudeckiedrogi.wordpress.com/2011/09/13/granica-swietego-jana/>

3.4. Kluczowe wnioski

1. W strukturze przedsiębiorstw dominują podmioty gospodarcze zarejestrowane w sekcji F – budownictwo i sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.
2. Struktura agrarna jest rozproszona, co oznacza, że produkcja gospodarstw rolnych w dużej części zaspokaja potrzeby własne.
3. Gminę cechuje ogromny potencjał do rozwoju turystyki aktywnej, o czym świadczą wyznaczone szlaki turystyczne, przebiegające przez gminę oraz tereny leśne. Ponadto w gminie występuje wiele obiektów i miejsc zabytkowych, które przyciągają turystów, zwłaszcza Pocysterski kompleks klasztorny w Henrykowie.
4. Gminę cechuje potencjał do rozwoju turystyki poznawczej (kulturowej i historycznej), której podstawą jest bogate dziedzictwo historyczne (w tym zabytki) i kulturowe oraz tradycje obszarów wiejskich.

4. Infrastruktura techniczna

4.1. Mieszkalnictwo

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 3 136 budynków mieszkalnych i 6 160 mieszkań. Łączna liczba izb wynosi 23 182, a ich powierzchnia użytkowa wynosi 461 878 m². Ponadto:

- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2014 r. wynosi ~ 75,0 m²;
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosi ~ 26,0 m²;
- średnia liczba izb w mieszkaniu wynosi ~ 4,0;
- mieszkania na 1 000 mieszkańców wynoszą ~ 346,2 szt.

Tabela 30: Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.)

Typ instalacji	Liczba mieszkań wyposażonych [szt.]	% mieszkań wyposażonych
wodociąg	5 846	94,9%
ustęp splukiwany	5 493	89,2%
łazienka	5 132	83,3%
centralne ogrzewanie	3 974	64,5%
gaz sieciowy	2 948	47,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015]
Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Na komunalny zasób gminny składa się 807 mieszkań o łącznej powierzchni 36 484 m², w tym 143 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 4 403 m².

4.2. Sieć komunikacyjna

Powiązania gminy z układem zewnętrznym wyznaczają:

- drogi wojewódzkie:
  - nr 385 relacji Jaczowice – Grodków – Ziębice – Ząbkowice Śląskie – Wolibórz – Tłumaczów – granica państwa (Czechy). Jest to droga o długości ok. 107,0 km łącząca Jaczowice (droga krajowa nr 46, województwo opolskie) z granicą państwa z Czechami w Tłumaczowie (województwo dolnośląskie) – droga biegnie przez miejscowości: Kopice, Grodków, Wigancice, Ziębice, Niedźwiednik, Stolec, Ząbkowice Śląskie, Stoszowice, Budzów, Srebrna Góra, Wolibórz, Nowa Ruda i Ścinawka Górna;
  - nr 395 relacji Wrocław – Strzelin – Ziębice – Chałupki – Paczków – jest to droga o długości ok. 77,0 km łącząca Wrocław (województwo dolnośląskie) z Paczkowem (województwo opolskie). Droga biegnie przez miejscowości: Żerniki Wrocławskie, Stary Śleszów, Borek Strzeliński, Strzelin, Henryków i Ziębice.

Łączna długość dróg na terenie gminy Ziębice wynosi 207,0 km. Długość dróg gminnych wynosi ok. 63,0 km, z czego znaczna część wymaga remontu. Drogi miejskie, których długość wynosi 18,0 km w pewnym stopniu wymagają remontu.

Pod względem transportu autobusowego gmina Ziębice jest niedostatecznie skomunikowana nawet z ośrodkiem lokalnym (Ząbkowice Śląskie), do którego nie ma komunikacji autobusowej w dni powszednie późnym popołudniem i wieczorami oraz żadnych połączeń w soboty, niedziele, święta, a w ferie i wakacje szkolne te połączenia są znacznie ograniczone. Ma to negatywny wpływ na mobilność mieszkańców, bezrobocie i rozwój turystyki. Lepiej wygląda skomunikowanie z Wrocławiem i Strzelinem (głównie jednak dzięki sieci kolejowej). Brakuje jakiegokolwiek komunikacji autobusowej z pobliskimi miejscowościami leżącymi w tym samym powiecie jak np. Złoty Stok, Srebrna Góra, Ciepłowody oraz z miastami leżącymi poza powiatem ząbkowickim (z wyjątkiem tych leżących przy linii kolejowej Wrocław–Międzylesie), jak Nysa, Otmuchów, Grodków, Dzierżonów, czy z ośrodkami o znaczeniu ponadregionalnym jak Wałbrzych, Świdnica czy Opole. Brakuje w mieście jednego punktu, miejsca, placu spełniającego rolę centralnego przystanku autobusowego, gdzie wszyscy przewoźnicy mogliby wysadzać i zabierać pasażerów, a pasażerowie w godnych warunkach oczekiwać na autobus i zasięgnąć informacji o rozkładzie jazdy wszystkich przewoźników.

Od 2014 r. dzierżawcą Ząbkowickiego PKS-u jest firma Neo Trans, która organizuje przejazdy do następujących miejscowości: Henryków, Paczków (przez Lubnów), Starczówek, Witostowice i Ząbkowice Śląskie (przez Niedźwiednik).

Gmina Ziębice jest dość dobrze skomunikowana pod względem transportu kolejowego. Z dworca PKP w Ziębicach odjeżdżają pociągi m.in. w kierunku Wrocławia i Kłodzka. W kierunku Wrocławia, który jest istotnym węzłem przesiadkowym, działa ok. 13 połączeń na dobę (połączenie bezpośrednie, przez Henryków, Strzelin), średni czas dojazdu ~ 60 min. (między godziną 04:00 a 22:00). Dojazd do Wrocławia pozwala kontynuować podróż w kierunku Poznania, Warszawy, Gdańska, Szczecina, Krakowa.

4.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Ziębice jest zaopatrywana w wodę z trzech ujęć podziemnych, mieszczących się w Ziębicach, Starczówku i Dębowcu:

- ujęcie Nieszków – zasoby eksploatacyjne dla tego ujęcia wynoszą 420 m³/h, ujęcie zasila sieć wodociągową w miejscowościach: Ziębice, Brukalice, Czerńczyce, Krzelków, Lipa, Raczyce, Henryków, Wadochowice, Witostowice, Nowy Dwór, Skalice, Służejów, Rososznicza i Niedźwiednik.

- ujęcie Starczówek – zasoby eksploatacyjne wynoszą 128 m³/h, ujęcie to zaopatruje w wodę miejscowości: Starczówek, Biernacie, Lubnów, Niedźwiedz, Osina Mała, Głęboka, Pomianów Dolny;
- ujęcie wody Dębowiec – dostarcza wodę do miejscowości Dębowiec oraz Osina Wielka²⁶.

Tabela 31: Parametry systemu zaopatrzenia w wodę (2014 r.)

Parametr	Wartość
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	115,7
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	2 663
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	433,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.] (2013 r.) ²⁷	14 468

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015] Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

Na terenie gminy funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków będące w zarządzie Zakładu Wodociągów i Kanalizacji. Jedna znajduje się w Ziębicach, a druga w Henrykowie. Oczyszczalnia w Henrykowie została w 2011 r. zmodernizowana i rozbudowana do przepustowości 300 m³/d. Do rozbudowanej oczyszczalni zostało podłączonych sześć miejscowości: Wadochowice, Witostowice, Raczyce, Brukalice, Henryków i Nowy Dwór. Rozbudowana i zmodernizowana została także oczyszczalnia ścieków w Ziębicach, której aktualna przepustowość wynosi 5 400 m³/dobę. Modernizacja oczyszczalni w Ziębicach miała istotne znaczenie dla ochrony wód rzeki Oławy, będącej źródłem zaopatrzenia w wodę pitną dla Wrocławia.

Tabela 32: Parametry systemu oczyszczania ścieków (2014 r.)

Parametr	Wartość
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	49,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1 069
ścieki odprowadzone [dam ³]	518,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.] (2013 r.) ²⁸	8 724

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 20.10.2015] Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

4.4. Gospodarka odpadami

W 2014 r. liczba mieszkańców objętych systemem odbioru odpadów komunalnych (na podstawie złożonych deklaracji) wyniosła 12 461, co stanowi ~71,1% ogółu populacji. Różnica w liczbie zameldowanych a wykazanych na podstawie złożonych deklaracji wynika m.in. z faktu przebywania

²⁶ *Opracowanie koncepcji programowej zaopatrzenia w wodę miejscowości Kalinowice Górne i Dolne, Wigańcice, Bożnowice, Jasienica, Nowina. Opracowanie Projektów budowlano-wykonawczych na budowę sieci wodociągowej dla miejscowości Kalinowice Górne i Dolne, Wigańcice, Bożnowice, Jasienicy i Nowiny.* [online] [dostęp: 20.10.2015] Dostępny w WWW: http://www.biuletyn.net/nt-bin/_private/ziebice/1794.pdf

²⁷ Na dzień 20.10.2015 brak danych za rok 2014

²⁸ Na dzień 20.10.2015 brak danych za rok 2014

poza miejscem zameldowania osób uczących się oraz osób czynnych zawodowo, którzy ze względu na wykonywaną pracę przebywają poza terenem gminy.

Usługą odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych w wyniku rozstrzygniętego przetargu zajmuje się Zakład Usług Komunalnych w Ziębicach sp. z o.o. Odpady odebrane od właścicieli nieruchomości przekazywane są odpowiednim podmiotom w zależności od rodzaju odpadu (głównie do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych – RIPOK – w miejscowości Gać) na konkretne instalacje: MBP (mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych), kompostownie, moduły lub linie demontażu, m.in. takim podmiotom jak.:

- Zakład Gospodarowania Odpadami sp. z o.o. w miejscowości Gać – RIPOK w 2014 r. zebrał 3 849,3 Mg zmieszanych odpadów komunalnych, 86,5 Mg odpadów ulegających biodegradacji, 15,4 Mg odpadów kuchennych, 56,2 Mg odpadów nieulegających biodegradacji, 24,2 Mg odpadów opakowaniowych ze szkła, 14,2 Mg odpadów wielkogabarytowych i 0,6 Mg zużytych opon;
- DSS Recykling Sp. z o.o. z Dąbrowy Górniczej – instalacja do recyklingu odpadów szklanych, która w 2014 r. przetworzyła 12,7 odpadów szklanych;
- Remondis Elektrorecykling Sp. z o.o. z Łodzi – zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, który w 2014 r. przetworzył 2,7 Mg zużytego sprzętu elektronicznego;
- Eurobac Organizacja Odzysku z Bydgoszczy, zakład recyklingu odpadów wulkanizacyjnych, który w 2014 r. przetworzył 0,6 Mg zużytych opon.

Z obszarów miejskich odebrano w 2014 r. 2 466,6 Mg odpadów zmieszanych, a z obszarów wiejskich 1 382,7 Mg.

Potrzeby inwestycyjne na 2015 r. w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi z terenu gminy Ziębice związane są z zakupem pojemników lub worków do segregacji odpadów komunalnych, a także usprawnieniem funkcjonowania Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych – w szczególności poprzez m.in.: zakup odpowiednich pojemników i kontenerów do selektywnej zbiórki odpadów oraz instalację wagi najazdowej. Inwestycja ta umożliwi podniesienie poziomu segregacji odpadów „u źródła”, a tym samym przyczyni się do zwiększenia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

4.5. Infrastruktura energetyczna

Gmina Ziębice jest w całości zelektryfikowana. Energia elektryczna dostarczana jest z zewnątrz dzięki liniom napowietrznym wysokiego napięcia. Punkt rozdzielczy zlokalizowany jest przy ulicy Sportowej. Przez obszar gminy przechodzą:

- linia wysokiego napięcia 400 kV z Ząbkowic Śląskich w kierunku miejscowości Grodków;

- linia wysokiego napięcia 110 kV ze Strzelina w kierunku Ząbkowic Śląskich.

Wsie gminy Ziębice nie są zgazyfikowane. Natomiast w mieście z sieci gazowej korzysta przeważająca część mieszkańców. Na terenie miasta istnieje jedna stacja redukcyjna²⁹.

Na terenie gminy Ziębice istnieje potencjał w zakresie energetyki odnawialnej, w tym min. energii z biomasy (z racji rolniczego charakteru gminy).

4.6. Kluczowe wnioski

1. Infrastrukturę techniczną, mimo prowadzonych działań modernizacyjnych, wciąż cechują pewne niedostatki, co jest szczególnie zauważalne w obszarze infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, drogowej, energetyki odnawialnej i estetyki przestrzeni publicznej.
2. Na terenie gminy Ziębice istnieje potencjał w zakresie energetyki odnawialnej. Zasadne jest podjęcie działań zmierzających do potwierdzenia i wykorzystania rzeczywistych możliwości.

---

²⁹ *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miejsko-Wiejskiej Ziębice na lata 2008-2010...*

5. Infrastruktura społeczna

5.1. Infrastruktura edukacyjna

Na terenie gminy Ziębice znajduje się następujące placówki oświatowe:

- żłobki:
  - Żłobek Miejski w Ziębicach;
- przedszkola samorządowe:
  - Przedszkole Publiczne w Henrykowie z oddziałami w Krzelkowie i Wadochowicach;
  - Przedszkole Publiczne w Lubnowie z oddziałem w Pomianowie Dolnym;
  - Przedszkole Miejskie nr 1 w Ziębicach;
  - Przedszkole „Na Orlej Polanie” w Ziębicach;
- szkoły podstawowe:
  - Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Henryka Sienkiewicza w Ziębicach;
  - Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kombatantów Ziemi Ziębickiej w Ziębicach;
  - Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Starczówku;
  - Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Ks. Jana Twardowskiego w Lubnowie;
- gimnazja:
  - Publiczne Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Ziębicach;
- szkoły ponadgimnazjalne oraz zespoły szkół:
  - Zespół Szkół i Przedszkoli w Niedźwiedziu z oddziałem przedszkolnym w Starczówku;
  - Zespół Szkół Samorządowych im. Gen. Władysława Sikorskiego w Henrykowie;
  - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego w Ziębicach;
  - Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Henrykowie;
- szkoły wyższe:
  - Wyższe Metropolitarne Seminarium Duchowne we Wrocławiu, filia Henryków w Henrykowie.

W roku 2014 do szkół podstawowych w gminie Ziębice uczęszczało 905 uczniów, w powiecie ząbkowickim 3 414 uczniów, a w województwie dolnośląskim 159 402 uczniów. Do szkół gimnazjalnych w gminie, w tym samym roku uczęszczało 471 uczniów, w powiecie 1 768 uczniów, a w województwie 75 228 uczniów. Natomiast do szkół ponadgimnazjalnych ogółem (nie licząc szkół policealnych) w gminie uczęszczało 618 uczniów, a w powiecie i województwie odpowiednio: 1 991 uczniów i 97 902 uczniów. W porównaniu z rokiem 2013, liczba uczniów szkół podstawowych z gminy Ziębice wzrosła o 4,7%, dla powiatu liczba ta wzrosła o 4,9%, natomiast dla województwa liczba ta wzrosła o 8,0%. Liczba uczniów szkół gimnazjalnych w gminie w porównaniu z rokiem

2013 wzrosła o 6,1%, w powiecie i województwie liczba ta spadła o odpowiednio: 2,8% i 3,1%. Natomiast liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych w gminie, w porównaniu z rokiem 2013 spadła o 7,8%, w powiecie i województwie również spadła o odpowiednio: 8,5% i 5,2%. W 2014 r. współczynnik skolaryzacji brutto³⁰ dla szkół podstawowych gminy Ziębice wyniósł 89,3%, dla powiatu ząbkowickiego wyniósł 89,0%, natomiast dla województwa dolnośląskiego 93,2%. Z kolei współczynnik skolaryzacji netto³¹ dla szkół podstawowych w gminie w tym samym roku wyniósł 67,0%, w powiecie 68,2%, a w województwie 69,0%. Dla szkół gimnazjalnych gminy współczynnik brutto w 2014 r. wyniósł 88,0%, natomiast w powiecie i województwie był on wyższy od gminnego i wyniósł odpowiednio: 95,5% i 97,8%. Natomiast współczynnik skolaryzacji netto dla gminnych gimnazjów wyniósł w roku 2014 59,3%, dla gimnazjów powiatowych wyniósł 63,6%, a dla wojewódzkich 65,4% (dane GUS za 2014 r.)

5.2. Infrastruktura sportowa

Do głównej infrastruktury sportowej należy zaliczyć³²:

- Gminne Centrum Edukacji i Sportu (GCEiS) – obejmuje swą działalnością gimnazja, szkoły podstawowe, przedszkola i zespoły, dla których organem prowadzącym jest Gmina Ziębice. Zasadniczymi zadaniami Gminnego Centrum Edukacji i Sportu są: obsługa finansowo-księgową, ekonomiczno-administracyjną i merytoryczną w zakresie zadań oświatowych należących do kompetencji gminy, nadzór nad działalnością szkół i przedszkoli oraz nad żłobkami i klubami młodzieżowymi, organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych, współpraca z klubami sportowymi, Ludowymi Zespołami Sportowymi oraz Uczniowskimi Klubami Sportowymi, utrzymywanie obiektów sportowych (Basen Miejski w Ziębicach, kort tenisowy, sala gimnastyczna, boiska Orlik, Stadion Miejski w Ziębicach, boiska wiejskie) oraz zapewnienie dowozu dzieci do szkół³³;
- Basen Miejski w Ziębicach;
- wielofunkcyjne boisko Orlik – dwie płyty boiska oraz zaplecze gospodarcze;
- sale gimnastyczne i boiska przy szkołach;
- Stadion Miejski w Ziębicach;
- boisko sportowe w Henrykowie;
- boiska wiejskie;

---

³⁰ Współczynnik skolaryzacji brutto – relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan na dzień 31.12.) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

³¹ Współczynnik skolaryzacji netto – relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan na dzień 31.12.) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

³² Tamże

³³ *Gminne Centrum Edukacji i Sportu*. [online] [dostęp: 28.10.2015] Dostępny w WWW: <http://www.oswiata-ziebice.pl/index.htm>

- działalność Miejskiego Klubu Sportowego (MKS) „Sparta” Ziębice – drużyna piłki nożnej;
- działalność Ludowych Zespołów i Klubów Sportowych³⁴;
- organizacja różnego rodzaju imprez sportowych i turystycznych z okazji okolicznościowych wydarzeń w gminie, takich jak: dożynki, festyny czy zawody strażackie;
- turnieje piłki nożnej, badmintonu, szachowe, tenisa ziemnego, tenisa stołowego, siatkówki, koszykówki, piłki ręcznej;
- imprezy cykliczne np. Półmaraton Henrykowski, Rekreacyjny Rajd Rowerowy.

5.3. Infrastruktura kultury

Na terenie gminy funkcjonują:

- Ziębickie Centrum Kultury – realizuje zadania w dziedzinie kultury, edukacji i wychowania. W skład Ziębickiego Centrum Kultury wchodzi: Dom Kultury, Wiejski Dom Kultury w Lubnowie, świetlice wiejskie w: Biernacicach, Bożnowicach, Czerńczycach, Dębowcu, Niedźwiedniku, Niedźwiedziu, Osinie Wielkiej, Osinie Małej, Głębokiej, Kalinowicach Dolnych, Jasienicy, Pomianowie Dolnym, Raczycach, Rososznicy, Skalicach, Służejowie, Starczówku, Wadochowicach, Wigancicach, Witostowicach oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Ziębicach wraz z filiami w Henrykowie, Czerńczycach, Starczówku, Witostowicach, Niedźwiedniku i Lubnowie. Przy ZCK działa Klub Seniora „Cis”, Szkoła Muzyczna „Casio”, działają różne sekcje i koła zainteresowań, takie jak: Klub Tańca „Aktan”, Studio Wokalne „Rekinki”, Zespół Ludowy „Malwy”, Klub Łączności Radiowej „SP6KYU”, chór „Laurus” oraz sekcja Brydżowa i Szachowa.
- Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego – początki muzeum sięgają roku 1930, od lat 70. XX w. jego siedzibą jest Ratusz Miejski. Placówka posiada 10 stałych ekspozycji o różnej tematyce: kuchnia, kolekcja żelazek, ekspozycja o Ziębicach, gabinet barokowy, kolekcja J. Langera, kolekcja rzeźby, kolekcja broni, kolekcja szkła, salon mieszczański, sala etnografa. Instytucja organizuje różnego rodzaju zajęcia muzealne³⁵;
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna – została powołana Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 29 października 1999 r. Działalność placówki skupia się przede wszystkim na upowszechnianiu książki i czytelnictwa oraz na szerokiej działalności kulturalnej i edukacyjnej. Biblioteka organizuje konkursy, lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, wystawy, kiermasze książek, ferie dla dzieci oraz bierze udział w akcjach ogólnopolskich takich jak np. „Cała Polska Czyta

³⁴ R. Ślędz. *Sport, rekreacja*. [online] [dostęp: 28.10.2015] Dostępny w WWW: http://www.ziebice.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=46&strona=1&sub=137

³⁵ *Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego*. [online] [dostęp: 28.10.2015] Dostępny w WWW: <http://www.muzeumziebice.pl/index.php/pl/zajecia-muzealne>

Dzieciom”. Placówka posiada komputery oraz dostęp do Internetu. W jej zasobach znajduje się ponad 67 tysięcy woluminów³⁶.

5.4. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

Na terenie gminy działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ziębicach. Średniorocznie zatrudnionych jest w nim 21 pracowników. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ziębicach obejmuje opieką 8 rejonów opiekuńczych w tym: 5 rejonów miejskich (1 rejon obejmuje około 20 ulic) oraz 3 rejony wiejskie (1 rejon obejmuje około 10 wiosek). W roku 2014 pracownicy socjalni przeprowadzili 2 757 wywiadów środowiskowych oraz rozpatrzyli 2 698 wniosków i podań o pomoc i wsparcie społeczne.

W skład struktury organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Ziębicach wchodzi:

- Dział Diagnostyki Środowiskowej, do zadań którego w szczególności należy: przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, praca socjalna oraz dokonywanie analiz i ocen zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń;
- Dział Realizacji Świadczeń, do zadań którego w szczególności należy: przyjmowanie wywiadów środowiskowych od pracowników socjalnych i realizacja zaplanowanych świadczeń, sporządzanie list wypłat zasiłków, sporządzanie sprawozdań; przygotowanie i sporządzanie decyzji administracyjnych, sporządzanie rozliczeń z przyznawanych świadczeń w formie niepieniężnej, np.: posiłki w przedszkolach, szkołach, gorące posiłki dla dorosłych; prowadzenie akt osobowych dla klientów oraz archiwizacja dokumentacji Ośrodka;
- Dział Świadczeń Rodzinnych, do zadań którego w szczególności należy: przyjmowanie wniosków od osób ubiegających się o zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, przyjmowanie wniosków od osób ubiegających się o przyznanie świadczenia opiekuńczego;
- Asystent rodziny, do zadań którego w szczególności należy wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- Dział Finansowo-Księgowy, do zadań którego w szczególności należy: opracowanie projektu budżetu Ośrodka oraz koordynacja czynności z tym związanych, obsługa księgowa i finansowa MGOPS-u, sprawozdawczość finansowa;
- Informatyk, do zadań którego w szczególności należy: administrowanie systemem informatycznym, prowadzenie dokumentacji związanej z ochroną danych osobowych, nadzór nad lokalną siecią informatyczną, aktualizowanie strony internetowej Ośrodka.

Na terenie gminy Ziębice usługi ochrony zdrowia świadczą:

---

³⁶Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Ziębicach. [online] [dostęp: 28.10.2015] Dostępny w WWW: http://www.zck.ziebice.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=1&strona=1

- Bożena Wołoszczuk-Gorzowska, Maria Paletko – kontraktowa praktyka lekarzy rodzinnych, Spółka Partnerska w Ziębicach;
- „NZOZ BBS Przychodnia Lekarska” Bednarczyk Henryk, Bednarczyk Bożena, Bury Zdzisława w Ziębicach;
- NZOZ Stomatologia Kamil El-Jechie w Ziębicach;
- NZOZ I – MED Paweł Zych w Ziębicach³⁷;
- NZOZ Stacja Opieki, Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego, Rehabilitacji, Opieki Paliatywnej Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Ziębicach³⁸;
- NZOZ „Agm-Med” Grażyna Markiewicz w Henrykowie;
- Dom Pomocy Społecznej w Ziębicach;
- Dom Opieki św. Jadwigi Śląskiej Caritas Archidiecezji Wrocławskiej;
- Polskie Centrum Zdrowia Instytut Medyczny Sp. z o.o. placówki w Ziębicach – szpital długoterminowy oraz przychodnia specjalistyczna³⁹.

Liczebność kadry medycznej na przestrzeni ostatnich kilku lat utrzymuje się na jednakowym poziomie, wynoszącym ok. 30 lekarzy, z czego większość przyjmuje pacjentów w Ziębicach. Wskazane powyżej podmioty świadczą usługi podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej. Na terenie gminy udzielono w 2014 r. 112 082 porad lekarskich. Na obszarze gminy działa 5 aptek⁴⁰.

Według danych Narodowego Funduszu Zdrowia najdłuższy czas oczekiwania na wizytę w ramach dostępnych specjalizacji dotyczy pracowni fizjoterapii (66 dni, 252 osoby oczekujące), poradni alergologicznej (34 dni, 594 osoby oczekujące), poradni zdrowia psychicznego (30 dni, 13 osób oczekujących) oraz poradni otolaryngologicznej (25 dni, 29 osób oczekujących)⁴¹. Utrudniony dostęp identyfikuje się do lekarzy specjalistów w zakresie ortopedii, stomatologii, urologii, okulistyki, neurologii i rehabilitacji.

Na terenie Ziębic funkcjonuje także filia Pomocy Doraźnej w Ząbkowicach Śląskich.

---

³⁷ *Rejestr podmiotów wykonujących działalność leczniczą*. [online] [dostęp: 29.10.2015] Dostępny w WWW: <https://rpwdl.csioz.gov.pl/>

³⁸ *Gdzie się leczyć?* Wyszukiwarka NFZ. [online] [dostęp: 29.10.2015] Dostępny w WWW: <https://zip.nfz.gov.pl/GSL>

³⁹ *Polskie Centrum Zdrowia*. [online] [dostęp: 29.10.2015] Dostępny w WWW: <http://pcz.com.pl/instytutmedyczny/index.php/przychodnie/przychodnia-specjalistyczna-ziebice-ul-kolejowa-29>

⁴⁰ *Apteki i punkty apteczne*. Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 29.10.2015] Dostępny w WWW: <http://stat.gov.pl/>

⁴¹ *Ogólnopolski Informator o Czasie Oczekiwania na Świadczenia Medyczne*. [online] [dostęp: 29.10.2015] Dostępny w WWW: <http://kolejki.nfz.gov.pl/Informator/Index/>

5.5. Bezpieczeństwo publiczne

W gminie Ziębice istnieje Komisariat Policji, podległy Powiatowej Komendzie Policji w Ząbkowicach Śląskich. Obszar gminy Ziębice został podzielony na cztery rejony służbowe, którymi opiekuje się czterech dzielnicowych. Celem analizy zagrożenia przestępczością i wykroczeniami przeanalizowano dane Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śląskich. Wśród przestępstw dominują kradzieże, uszkodzenia mienia, rozboje i bójki.

Na terenie gminy działają jednostki Państwowej Straży Pożarnej (Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Ząbkowicach Śląskich) i Ochotniczej Straży Pożarnej (w miejscowościach: Henryków, Starczówek, Niedźwiedź, Nowina, Lubnów, Nowy Dwór, Krzelków, Czerńczyce, Głęboka, Bożnowice, Pomianów Dolny, Osina Wielka, Witostowice oraz Wigańcice). OSP Henryków od 1995 r. należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Działania z zakresu bezpieczeństwa publicznego realizuje także Straż Miejska w Ziębicach, do zadań której należy m.in.: ochrona spokoju porządku publicznego w miejscach publicznych, czuwanie nad porządkiem i kontrolą ruchu drogowego w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym, współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych zagrożeń, zabezpieczanie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie w miarę możliwości świadków zdarzenia, ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej, współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych, informowanie policji, kierowników gminnych jednostek organizacyjnych, kierowników zakładów pracy i sołtysów o rodzajach zagrożeń dla życia i zdrowia ludności oraz mienia, inicjowanie działań mających na celu zapobieganie przestępstwom i wykroczeniom oraz uczestniczenie w przeciwdziałaniu wobec zjawisk kryminogennych, konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych i wartości pieniężnych należących do gminy, kontrolowanie stanu przestrzegania ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie, realizacja zadań związanych z monitoringiem miasta Ziębice oraz gminy.

5.6. Kluczowe wnioski

1. Część populacji dzieci nie jest objętych procesem edukacji przedszkolnej. Według statystyk GUS, 59,7% dzieci w wieku 3-6 lat uczęszcza do przedszkoli, podczas gdy średnia dla powiatu to 70,8%, a dla województwa 71,6%.
2. Większość pałcówek edukacyjnych wykazuje potrzeby w zakresie infrastruktury techniki informacyjnych i komunikacyjnych oraz infrastruktury sportowej.
3. Ziębickie Centrum Kultury w Ziębicach, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Ziębicach (wraz z Filiami w Henrykowie, Witostowicach, Lubnowie, Starczówku, Czerńczykach

i Niedźwiedniku), Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego, Wiejski Dom Kultury w Lubnowie, jak również świetlice wiejskie w Biernacicach, Bożnowicach, Czerńcycach, Dębowcu, Głębokiej, Jasienicy, Kalinowicach Dolnych, Krzelkowie, Niedźwiedziu, Niedźwiedniku, Nowinie, Osinie Małej, Osinie Wielkiej, Pomianowie Dolnym, Raczycach, Rososznicy, Skalicach, Służejowie, Starczówku, Wadochowicach, Wigańcicach, Witostowicach dysponują potencjałem w zakresie tworzenia ciekawej oferty turystyki poznawczej.

4. Ochrona przed zagrożeniami jest dobrze zabezpieczona. Na terenie gminy działają jednostki OSP w miejscowościach: Henryków, Starczówek, Niedźwiedź, Nowina, Lubnów, Nowy Dwór, Krzelków, Czerńczyce, Głęboka, Bożnowice, Pomianów Dolny, Osina Wielka, Witostowice oraz Wigańcice. OSP Henryków od 1995 r. należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, a jednostki przynależne do KSRG mogą ubiegać się o wsparcie w ramach dotacji z budżetu Unii Europejskiej.

6. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych Gminy Ziębice

W ramach diagnozy przeprowadzono badanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego. Ocenie poddano następujące zmienne:

- zasoby mieszkaniowe;
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna;
- gospodarka odpadami;
- infrastruktura drogowa;
- system komunikacji gminnej (w tym autobusowej);
- infrastruktura telekomunikacyjna;
- infrastruktura edukacji;
- dostęp do edukacji;
- infrastruktura ochrony zdrowia;
- infrastruktura bezpieczeństwa publicznego;
- dostęp do usług medycznych;
- aktywność społeczności lokalnej;
- działalność lokalnych organizacji pozarządowych;
- współpraca z samorządem gminnym.

Ocenę punktową przeprowadzono według następującej logiki:

- 1 punkt – bardzo źle;
- 2 punkty – źle;
- 3 punkty – zadowalająco;
- 4 punkty – dobrze;
- 5 punktów – bardzo dobrze.

Na ankietę odpowiedziało 8 spośród 15 radnych, tj. 53,3% optymalnej próby badawczej.

Tabela 33: Ocena – podsumowanie punktowe

Liczba radnych	8
Liczba czynników	14
Minimalna ocena	1
Maksymalna ocena	5
Minimalna liczba punktów do zdobycia	112
Maksymalna liczba punktów do zdobycia	560
Liczba zdobytych punktów	317

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe wśród radnych Gminy Ziębice*

Tabela 34: Ocena – podsumowanie opisowe

Przedział punktowy	Opis
> 112 ≤ 224	między bardzo źle a źle
> 224 ≤ 336	między źle a zadowolająco
> 336 ≤ 448	między zadowolająco a dobrze
> 448 ≤ 560	między dobrze a bardzo dobrze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe wśród radnych Gminy Ziębice*

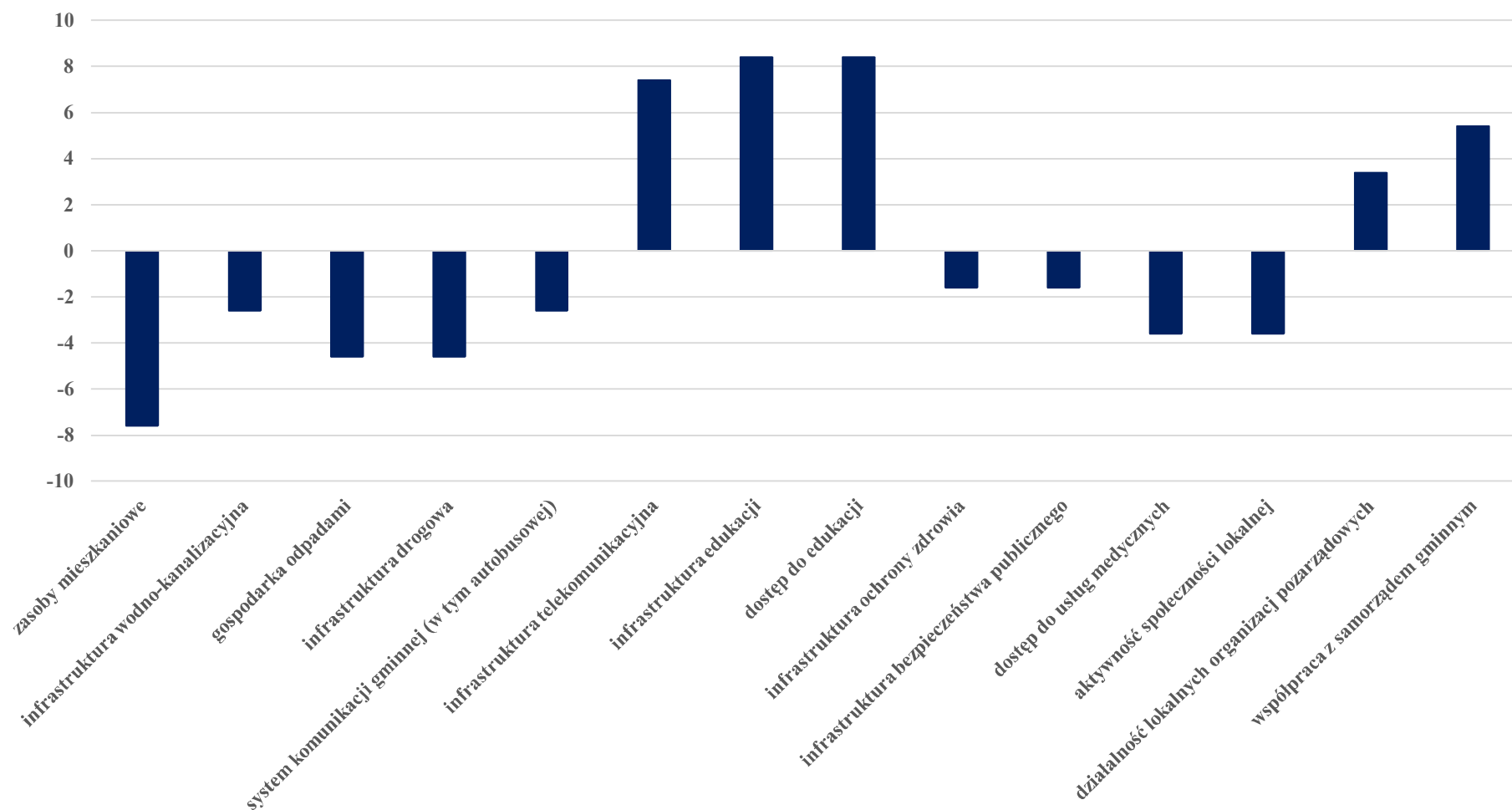
Ocena punktowa wskazuje, że radni Rady Miejskiej w Ziębicach oceniają sytuację społeczno-gospodarczą w przedziale między źle a zadowolająco, blisko górnego limitu przedziału. Suma maksymalnych ocen dla danego czynnika mogła wynieść 40 (8 radnych * 5 pkt.). Najbliżej średniej oceniono infrastrukturę edukacji i dostęp do edukacji oraz infrastrukturę telekomunikacyjną. Najslabiej oceniono zasoby mieszkaniowe, gospodarkę odpadami, infrastrukturę drogową, dostęp do usług medycznych, aktywność społeczności lokalnej oraz system komunikacji.

Tabela 35: Odległość oceny czynnika od maksimum i średniej

Wyszczególnienie	Suma dla czynnika	Odległość od maksimum = 40	Odległość od średniej = 22,6
zasoby mieszkaniowe	15,0	-25	-7,6
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	20,0	-20	-2,6
gospodarka odpadami	18,0	-22	-4,6
infrastruktura drogową	18,0	-22	-4,6
system komunikacji	20,0	-20	-2,6
infrastruktura telekomunikacyjna	30,0	-10	7,4
infrastruktura edukacji	31,0	-9	8,4
dostęp do edukacji	31,0	-9	8,4
infrastruktura ochrony zdrowia	21,0	-19	-1,6
infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	21,0	-19	-1,6
dostęp do usług medycznych	19,0	-21	-3,6
aktywność społeczności lokalnej	19,0	-21	-3,6
działalność lokalnych organizacji pozarządowych	26,0	-14	3,4
współpraca z samorządem gminnym	28,0	-12	5,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe wśród radnych Gminy Ziębice*

Wykres 8: Odległość oceny czynnika od średniej (22,6) – ujęcie graficzne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe wśród radnych Gminy Ziębice*

0 na wykresie = 22,6

7. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych Gminy Ziębice (sołectwa)

W ramach diagnozy przeprowadzono także badanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych, tj. sołectw reprezentowanych przez sołtysów. Ocenie poddano następujące zmienne:

- zasoby mieszkaniowe;
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna;
- gospodarka odpadami;
- infrastruktura drogowa;
- system komunikacji gminnej (w tym autobusowej);
- infrastruktura telekomunikacyjna;
- infrastruktura edukacji;
- dostęp do edukacji;
- infrastruktura ochrony zdrowia;
- infrastruktura bezpieczeństwa publicznego;
- dostęp do usług medycznych;
- aktywność społeczności lokalnej;
- działalność lokalnych organizacji pozarządowych;
- współpraca z samorządem gminnym.

Ocenę punktową przeprowadzono według następującej logiki:

- 1 punkt – bardzo źle;
- 2 punkty – źle;
- 3 punkty – zadowalająco;
- 4 punkty – dobrze;
- 5 punkty – bardzo dobrze.

Na ankietę odpowiedziało 9 sołtysów, tj. 30,0% optymalnej próby badawczej.

Tabela 36: Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych gminy

Wyszczególnienie	Czerńczyce	Henryków	Lubnów	Nowy Dwór	Osina Mała	Osina Wielka	Pomianów Dolny	Służejów	Wadochowice	Suma
zasoby mieszkaniowe	4	2	4	1	3	2	4	4	1	25
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	2	3	3	3	1	1	4	3	4	24
gospodarka odpadami	3	3	3	4	3	2	3	4	3	28
infrastruktura drogowa	2	2	3	1	2	2	2	2	2	18
system komunikacji gminnej	2	3	3	2	2	1	1	4	5	23
infrastruktura telekomunikacyjna	4	4	5	4	4	5	5	3	4	38
infrastruktura edukacji	3	4	2	4	4	5	3	4	4	33
dostęp do edukacji	3	4	5	4	4	5	3	4	5	37
infrastruktura ochrony zdrowia	1	2	2	2	3	3	2	1	3	19
infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	2	2	2	2	2	3	3	3	4	23
dostęp do usług medycznych	2	3	1	1	3	3	2	1	3	19
aktywność społeczności lokalnej	5	2	3	1	3	5	4	4	3	30
działalność organizacji pozarządowych	5	4	3	2	2	5	4	3	4	32
współpraca z samorządem gminnym	3	4	4	4	4	3	3	4	5	34
Suma	41	42	43	35	40	45	43	44	50	383

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w jednostkach pomocniczych Gminy Ziębice*

Tabela 37: Ocena – podsumowanie punktowe

Liczba sołectw	9
Liczba czynników	14
Minimalna ocena	1
Maksymalna ocena	5
Minimalna liczba punktów do zdobycia	126
Maksymalna liczba punktów do zdobycia	630
Liczba zdobytych punktów	383

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w jednostkach pomocniczych Gminy Ziębice*

Tabela 38: Ocena – podsumowanie opisowe

Przedział punktowy	Opis
$> 126 \leq 252$	między bardzo źle a źle
$> 252 \leq 378$	między źle a zadowolająco
$> 378 \leq 504$	między zadowolająco a dobrze
$> 504 \leq 630$	między dobrze a bardzo dobrze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Ziębice*

Ocena punktowa wskazuje, że sołtysi Gminy Ziębice oceniają sytuację społeczno-gospodarczą w przedziale między zadowolająco a dobrze, jednakże blisko dolnej granicy przedziału.

Suma maksymalnych ocen dla danego czynnika mogła wynieść 45 (9 sołtysów * 5 pkt.). Najbliżej maksimum oceniono infrastrukturę telekomunikacyjną, dostęp do edukacji, współpracę z samorządem gminnym, dostęp do edukacji, działalność lokalnych organizacji pozarządowych. Najslabiej oceniono infrastrukturę drogową, infrastrukturę ochrony zdrowia oraz dostęp do usług medycznych.

Tabela 39: Odległość oceny czynnika od maksimum i średniej

Wyszczególnienie	Suma dla czynnika	Odległość od maksimum = 45	Odległość od średniej = 27,4
zasoby mieszkaniowe	25	-20	-2,4
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	24	-21	-3,4
gospodarka odpadami	28	-17	0,6
infrastruktura drogową	18	-27	-9,4
system komunikacji	23	-22	-4,4
infrastruktura telekomunikacyjna	38	-7	10,6
infrastruktura edukacji	33	-12	5,6
dostęp do edukacji	37	-8	9,6
infrastruktura ochrony zdrowia	19	-26	-8,4
infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	23	-22	-4,4
dostęp do usług medycznych	19	-26	-8,4
aktywność społeczności lokalnej	30	-15	2,6

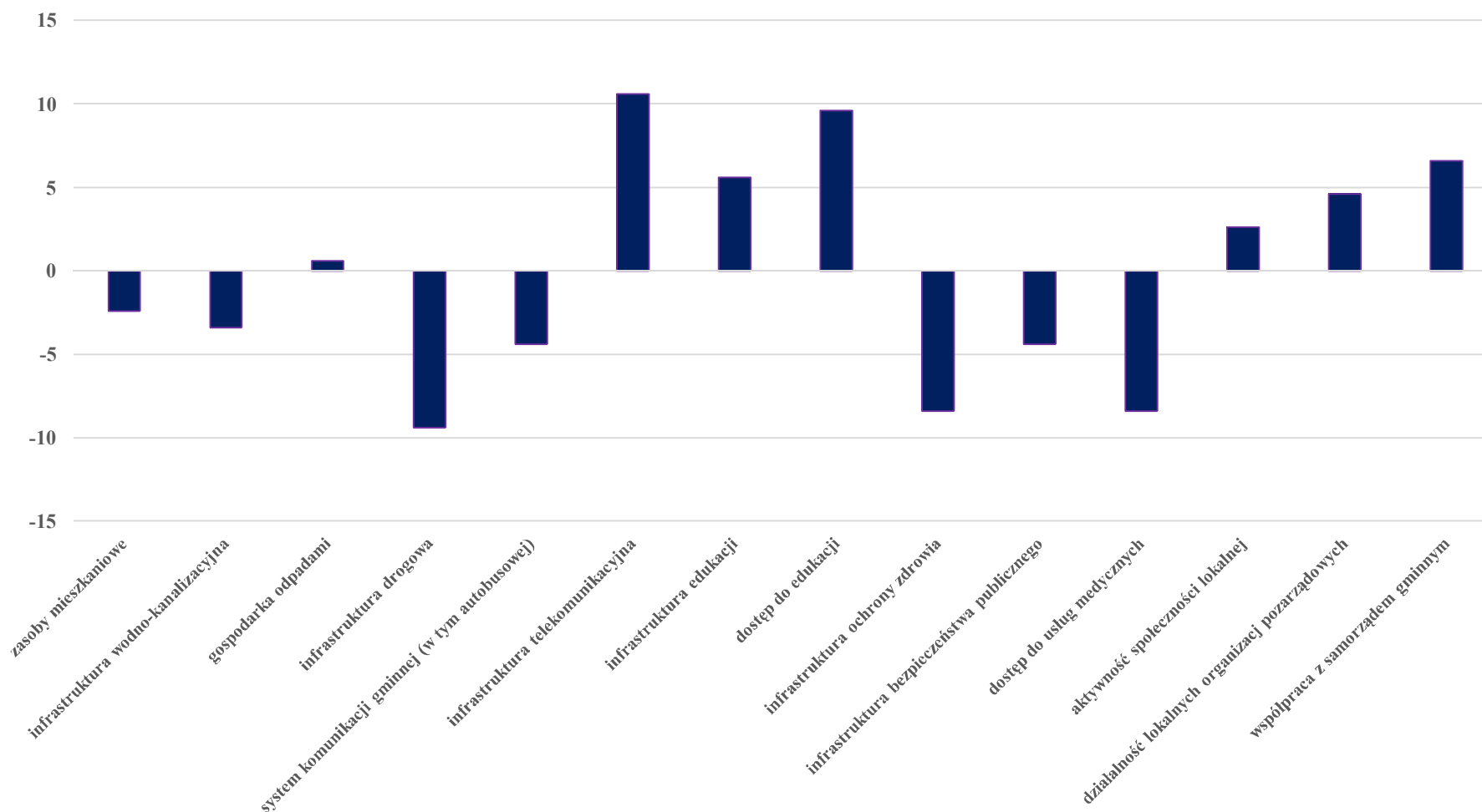
---

działalność lokalnych organizacji pozarządowych	32	-13	4,6
współpraca z samorządem gminnym	34	-11	6,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w jednostkach pomocniczych Gminy Ziębice*

Wykres 9: Odległość oceny czynnika od średniej (27,4) – ujęcie graficzne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Ziębice*
0 na wykresie = 27,4

Załącznik nr 2: Analiza SWOT

Tabela 40: Analiza SWOT

Przestrzeń, infrastruktura i usługi publiczne							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
			umiarkowanie korzystne położenie administracyjne (bliskość miast Ząbkowice Śląskie, Kłodzko, Dzierżoniów oraz miasta regionalnego Wrocław)		niedostatki infrastruktury drogowej, w tym brak ciągów pieszo-rowerowych, niedostatki oświetlenia ulicznego i drogowego		
			umiarkowanie korzystne położenie transportowe: Ziębice znajdują się na skrzyżowaniu dróg wojewódzkich nr 385 i 395 oraz w bliskiej odległości od drogi krajowej nr 8		niekorzystne położenie w kontekście lokowania inwestycji na terenie gminy		
	wykorzystanie dziedzictwa przyrody dla rozwoju turystyki i promocji ekologii		korzystne położenie przyrodnicze, tj. występowanie obszarów dziedzictwa przyrody		zły stan infrastruktury dróg transportu rolnego		
	podjęcie działań zmierzających do potwierdzenia możliwości komercyjnego wykorzystania potencjału energetyki odnawialnej		potencjał zasobów energetyki odnawialnej				wysoki koszt inwestycji w zakresie energetyki odnawialnej
							opór społeczności lokalnej przed wykorzystaniem energii odnawialnej

	kontynuacja działań inwestycyjnych podnoszących jakość infrastruktury publicznej		realizacja działań inwestycyjnych zmierzających do zapewnienia dostępu do wysokiej jakości infrastruktury publicznej		niedostatki w zakresie infrastruktury wodno-ściekowej		
					ograniczenia infrastrukturalne obiektów użyteczności względem obsługi osób niepełnosprawnych		
			zadowalający ogólny stan infrastruktury technicznej placówek edukacyjnych		niedostatki placówek edukacyjnych w zakresie wyposażenia w zasoby informacyjne i komunikacyjne		
	potencjał w zakresie tworzenia ciekawej oferty turystyki poznawczej i weekendowej		funkcjonowanie Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego		niski stopień satysfakcji mieszkańców z funkcjonowania instytucji kultury		
			dziedzictwo tradycji, kultury, obrzędowości, zwyczajów, wytwórczości obszarów wiejskich (np. liczna grupa rękodzielników wytwarzających pamiątki, ozdoby, czy sztukę ludową)				
					część populacji dzieci nie jest objęta procesem edukacji przedszkolnej (59,7% dzieci w wieku 3-6 lat uczęszcza do przedszkoli)		

	rozwój współpracy w zakresie zarządzania kryzysowego, w tym informatyzacji, sporządzania i obsługi map zagrożeń oraz systemów alarmowania o zagrożeniach		działalność czternastu jednostek OSP, w tym jednej należącej do KSRG		zagrożenie powodziowe występujące w szczególności w północnej części miasta Ziębice		
	zaangażowanie mieszkańców w działanie OSP						
	opracowanie planów i programów stanowiących podstawę zarządzania w gminie np. w zakresie rozbudowy istniejących terenów pod inwestycje, rozwoju turystyki		zaangażowanie mieszkańców w zarządzanie w samorządzie		niedostatki fachowej kadry w gminie realizującej projekty gospodarcze		
	działania w zakresie pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej						duża konkurencja ze strony innych podmiotów w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych
	współdziałanie Gminy z partnerami rozwoju, w tym z otoczeniem administracyjnym w zakresie rozwoju regionu				brak ścisłej współpracy w zakresie rozwoju regionu z innymi partnerami rozwoju		
Mieszkańcy, trzeci sektor, współpraca w zakresie spraw społecznych							
O	Szanse		Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
					spadek liczby mieszkańców związany głównie z emigracją		
	rozwój dostępnych i wprowadzanie nowych form wsparcia i aktywizacji seniorów				wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i zjawisko starzenia się populacji gminy		

					<p>duże znaczenie dla zdrowotności populacji takich schorzeń jak: zamierzone samouszkodzenie, niewydolność serca, nie w pełni zdiagnozowane stany chorobowe i nieznane przyczyny zgonu, zewnętrzne przyczyny zachowania i zgonu, udar mózgu, przewlekłe choroby dolnych dróg oddechowych, cukrzyca, choroby układu krążenia, choroby nadcisnieniowe</p>		<p>brak współpracy międzygminnej i powiatowej w zakresie dedykowanych programów profilaktycznych</p>
			<p>współpraca ponadlokalna w zakresie pomocy społecznej</p>		<p>niedostatki wiedzy na temat dostępnych form pomocy w grupach zagrożonych wykluczeniem</p>		
					<p>brak wystarczającej bazy rehabilitacyjnej dla seniorów i osób niepełnosprawnych</p>		
	<p>ściśła współpraca z Lokalną Grupą Działania „Qwsi”</p>						
	<p>wykorzystanie potencjału nowych instytucji i stowarzyszeń, ich programów działania i współpraca na zasadzie partnerstwa i kooperacji przy realizacji programów poszczególnych stowarzyszeń i fundacji</p>				<p>brak jasnych zasad współpracy z organizacjami pozarządowymi</p>		<p>brak wiedzy i świadomości nowych organizacji w zakresie współpracy i współdziałania z gminą</p>

					niski stopień wykorzystania i zaawansowania narzędzi informacji i komunikacji samorządu z mieszkańcami		
					brak wiedzy i zrozumienia mieszkańców dla prowadzonych przez samorząd działań operacyjnych i strategicznych		
Przedsiębiorczość, turystyka, współpraca gospodarcza							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
	współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Ząbkowicach Śl., m.in. w zakresie instrumentów rynku współfinansowanych ze środków RPO WD 2014-2020 / PO WER 2014-2020				występujące zjawisko długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia wyuczonego		
	wzrost współpracy jednostek kształcenia ponadgimnazjalnego z sektorem przedsiębiorstw		bliskie położenie Ząbkowic Śląskich, Kłodzka i Dzierżoniowa, tj. subregionalnych centrów aktywności gospodarczej oraz regionalnego centrum aktywności gospodarczej, tj. Wrocławia		niezidentyfikowany potencjał działalności rozwojowej i innowacyjnej lokalnych przedsiębiorstw		rosnąca konkurencja ze strony innych ośrodków rozwoju

współpraca międzygminna i między sektorowa w zakresie opracowania i wdrażania wspólnej oferty turystycznej		bogate zasoby dziedzictwa historii i kultury		niski stopień wykorzystania i zaawansowania narzędzi promocji turystycznej gminy		brak współpracy ponadgminnej w zakresie oferty turystycznej
działalność w zakresie rozwoju sportu na terenie gminy, w tym możliwość pozyskiwania imprez sportowych na skalę ogólnopolską w różnych dziedzinach sportu (np. strzelectwo)		duży potencjał rozwoju turystyki poznawczej w oparciu o tradycje wiejskie				

Źródło: Opracowanie własne

Załącznik nr 3: Raport z badań ankietowych

1. Wstęp

Badanie ankietowe zostało zrealizowane w ramach opracowywanej Strategii Rozwoju Gminy Ziębice. Objęto nim mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe, pochodzące z obszaru gminy. Raport powstał w oparciu o dane z badania ankietowego przeprowadzonego na terenie gminy Ziębice w lipcu 2015 r., na potrzeby którego przygotowano 3 rodzaje ankiet:

- dla mieszkańców gminy Ziębice;
- dla przedsiębiorstw posiadających siedzibę lub działających na obszarze gminy Ziębice;
- dla organizacji pozarządowych posiadających siedzibę lub działających na obszarze gminy Ziębice.

W tak sformułowanym kształcie badania ankietowego przyjęto możliwość wypełnienia więcej niż jednej ankiety. Dla przykładu, jeśli mieszkaniec, który jest równocześnie właścicielem firmy oraz członkiem stowarzyszenia, miał możliwość wypełnienia trzech ankiet. Przyjęto, że inna jest percepcja mieszkańca, przedsiębiorcy oraz organizacji pozarządowej, gdyż podmioty te mają zupełnie inne problemy, cele, zakres działań, potrzeby, oczekiwania, a także relacje z samorządem terytorialnym. Układ przedstawionych wyników stanowi odzwierciedlenie zrealizowanych ankiet. Opracowanie składa się z uwag metodologicznych, charakterystyki badanej populacji oraz tabel zawierających wyniki udzielonych odpowiedzi na pytania zawarte w arkuszach formularzy.

Realizacja niniejszego projektu badawczego stanowi integralną część prac nad Strategią Rozwoju Gminy Ziębice na lata 2016-2026. Zgodnie z założeniem, dokument ten ma nakreślać najważniejsze cele, do których dążyć będzie Gmina w założonym horyzoncie czasu. Kształt kwestionariuszy użytych do badania ankietowego i problematyka zawarta w poszczególnych formularzach wychodzi naprzeciw problemom istotnym z perspektywy rozwoju gminy.

Celem ankiety skierowanej do mieszkańca było przede wszystkim zbadanie poziomu jakości życia w gminie. A zatem w szczególności istotne było zebranie informacji o problemach, potrzebach i jakości życia w gminie. Było to badanie ukierunkowane na zgromadzenie danych o subiektywnych odczuciach mieszkańców. Respondenci odpowiadali także na pytania dotyczące m.in. oceny realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy w podziale na takie kategorie jak: edukacja, bezpieczeństwo, rekreacja i kultura. Odpowiadający ponadto mogli wskazać, który obszar rozwoju powinien stanowić ich zdaniem priorytet działań Gminy w latach 2016-2026.

Ankieta dedykowana przedsiębiorcom była narzędziem badawczym do zobrazowania oceny prowadzenia działalności gospodarczej pozarolniczej/rolniczej oraz możliwości jej rozwoju na obszarze gminy. Kwestionariusz przeznaczony dla organizacji pozarządowych miał na celu przedstawienie problematyki dotyczącej prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, zebranie informacji o ich sytuacji, możliwościach rozwoju, a także

o współpracy z administracją publiczną w gminie. Należy przy tym zaznaczyć, iż kategorie wyżej wskazanych ankiet nie dotyczyły tylko zadań realizowanych przez samorząd terytorialny na poziomie gminy, ale także poruszały kwestie, za które odpowiedzialność spoczywa na poziomie powiatu, czy innych jednostek centralnych realizujących zadania kluczowe dla mieszkańców. Celem badania była także możliwość szerszego zaangażowania mieszkańców gminy w proces uspołeczniania i wspólnego budowania jej Strategii Rozwoju oraz zweryfikowanie potrzeb i oczekiwań respondentów w zakresie przyszłości gminy, a także nakreślenie ważnych kierunków rozwojowych z poziomu operacyjnego.

Kwestionariusze do przeprowadzenia badania ankietowego zostały przygotowane zarówno w formacie DOC, jak i stworzono ich wersję elektroniczną udostępnioną na portalu www.ebadania.pl.

Kwestionariusze były dystrybuowane różnymi kanałami komunikacyjnymi, w tym m.in. poprzez:

- Urząd Miejski;
- informację o prowadzeniu badania ankietowego umieszczoną na stronie internetowej Urzędu Miejskiego;
- portal www.ebadania.pl.

Do ostatecznej analizy zakwalifikowano wszystkie przesłane ankiety dostarczone zarówno drogą elektroniczną, jak i w wersji papierowej. W wyniku realizacji badania uzyskano:

- 11 ankiet od przedsiębiorstw;
- 1 ankietę od organizacji pozarządowych;
- 544 ankiety od mieszkańców.

Dane z kwestionariuszy zostały poddane analizie statystycznej i merytorycznej. Przy realizacji ankiet zachowano anonimowość osób ankietowanych.

Struktura kwestionariuszy uwzględniała zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte, przy czym zdecydowanie przeważał typ pytania zamkniętego.

Niniejsze opracowanie stanowi raport z przeprowadzonych badań. Przy jego opracowaniu kierowano się zasadą precyzyjnego przedstawienia wyników i unikania ich krzyżowej, głębszej interpretacji statystycznej. Dzięki temu potencjalnie zainteresowany tą problematyką czytelnik będzie miał możliwość dokonania samodzielnej analizy w oparciu o przedstawione dane ilościowe i jakościowe.

2. Gmina Ziębice w percepcji mieszkańców, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych

2.1. Analiza na podstawie ankiet dla mieszkańców

Większość respondentów stanowiły kobiety (61,9%). Wśród zrealizowanych ankiet najczęściej zostało wypełnionych przez osoby w wieku 31-40 lat (27,6%). Znaczący jest także udział w badaniu osób w wieku 41-50 lat; 51-60 oraz 21-30, tj. odpowiednio 18,4%; 18,2% i 16,0% respondentów. Odsetek grupy wiekowej powyżej 61. roku życia wyniósł 13,2% i świadczy o zainteresowaniu seniorów sprawami gminnymi. Natomiast odsetek osób w wieku 15-20 lat – 6,6%. Dane te to ważna

i optymistyczna informacja z perspektywy aktywizowania najstarszych i najmłodszych osób w życie społeczne gminy. Dane te przeczą bowiem wynikom badania realizowanego w skali ogólnopolskiej przez Instytut Spraw Publicznych i dotyczącego społeczeństwa obywatelskiego oraz kapitału społecznego w Polsce, które wskazują, że udział zarówno osób młodych, jak i powyżej 60. roku życia w miejscowościach poza dużymi aglomeracjami miejskimi ma tendencje do utrzymywania się na stosunkowo niskim poziomie⁴².

Wykształcenie osób biorących udział w badaniu było zróżnicowane – osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 40,2% badanej populacji, policealnym lub średnim zawodowym – 29,7%, zasadniczym zawodowym stanowiły – 13,3%, średnim ogólnokształcącym – 12,4%, gimnazjalnym i niższym – 4,4%.

Mieszkańcy oceniają ogólną sytuację w gminie głównie jako przeciętną (47,3%). Bardzo wysoki odsetek wskazań to odpowiedzi „źle” (28,7%) i „bardzo źle” (12,6%). Wśród ankietowanych dominuje przeświadczenie, że jakość życia w ostatnich 4 latach w gminie nie uległa zmianie (59,7%). Natomiast w ocenie 22,0% respondentów jakość życia pogorszyła się, a według 7,5% nastąpiło zasadnicze pogorszenie sytuacji życiowej. Wśród respondentów dominuje ocena, że gmina nie rozwija się i należy na nowo przemyśleć kierunki rozwoju – 78,0% udzielonych odpowiedzi. Niepokojący jest również fakt, iż aż 27,9% badanych rozważa możliwość opuszczenia gminy w najbliższych 2 latach, a 8,1% jest już zdecydowana wyjechać.

W odniesieniu do poziomu zadowolenia z realizacji zadań publicznych, respondenci najlepiej ocenili wychowanie przedszkolne; edukację podstawową i gimnazjalną oraz edukację ponadgimnazjalną. Najslabiej oceniono realizację zadań publicznych związanych z lokalnym rynkiem pracy, infrastrukturą drogową i parkingami, ochroną zdrowia oraz dostępem do kultury (kino, teatr, wystawy, wydarzenia).

Zdaniem mieszkańców priorytet dla rozwoju gminy winny stanowić przede wszystkim takie działania jak poprawa jakości dróg, chodników oraz zwiększenie ilości i jakości ścieżek rowerowych, poprawa estetyki przestrzeni publicznej (rewitalizacja) oraz poprawa dostępu do wydarzeń kulturalnych i usług czasu wolnego.

2.2. Analiza na podstawie ankiet dla przedsiębiorców

Próba badawcza, tj. liczba przedsiębiorstw biorących udział w badaniu ankietowym jest zbyt mała, aby prezentować statystycznie istotne wnioski. Niemniej jednak odpowiedzi udzielane przez respondentów są zbieżne z wnioskami wysuwanymi na podstawie prowadzonej równolegle diagnozy społeczno-gospodarczej. Wyniki badania ankietowego wskazują, że przedsiębiorstwa zarejestrowane na terenie gminy działają głównie lokalnie, raczej nie prowadzą działalności eksportowej, nie

---

⁴²Zob. szerzej, *Partycypacja publiczna w praktyce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013; *Przepis na uczestnictwo. Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013. Raporty dostępne są: <http://www.isp.org.pl/publikacje,25.html>

pozyskują środków z zewnętrznych źródeł finansowania, a tylko niewielka grupa podmiotów planuje prowadzić tego rodzaju aktywność w najbliższych latach.

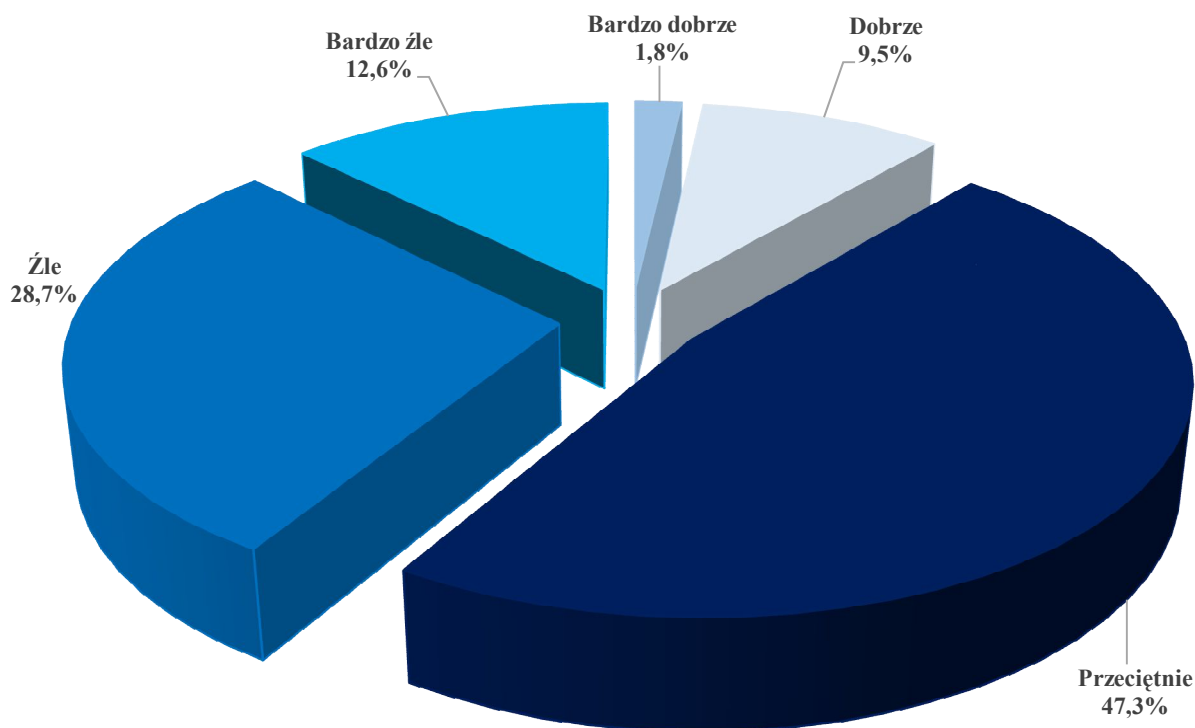
Z perspektywy rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, według respondentów ważne jest przygotowanie terenów pod działalność usługową i przemysłową; utworzenie punktu informacyjnego do spraw zewnętrznego finansowania działalności np. z Unii Europejskiej; uporządkowanie podatków lokalnych i określenie jasnych reguł przyznawania ulg podatkowych.

2.3. Analiza na podstawie ankiet dla organizacji pozarządowych

Próba badawcza, tj. liczba organizacji pozarządowych biorących udział w badaniu ankietowym, jest zbyt mała, aby prowadzić pełną analizę statystyczną.

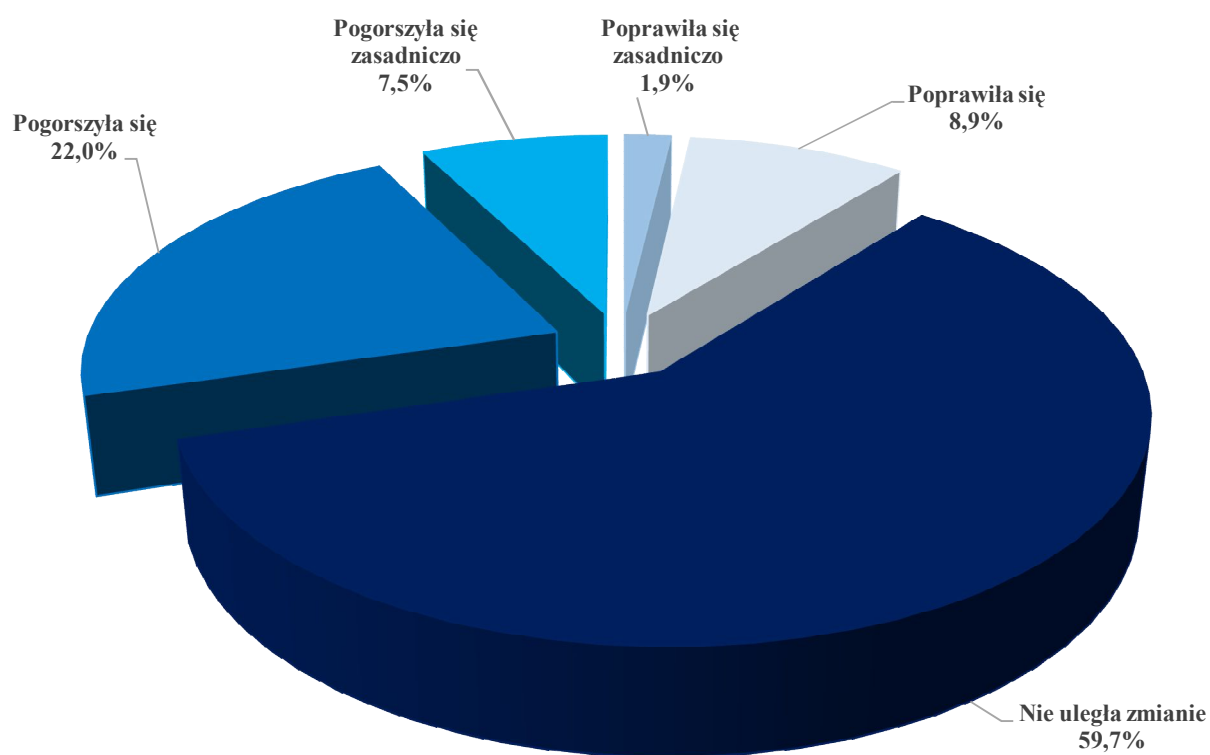
3. Graficzna analiza badania ankietowego – mieszkańcy

Wykres 10: Jak ocenia Pani/Pan jakość życia w gminie?

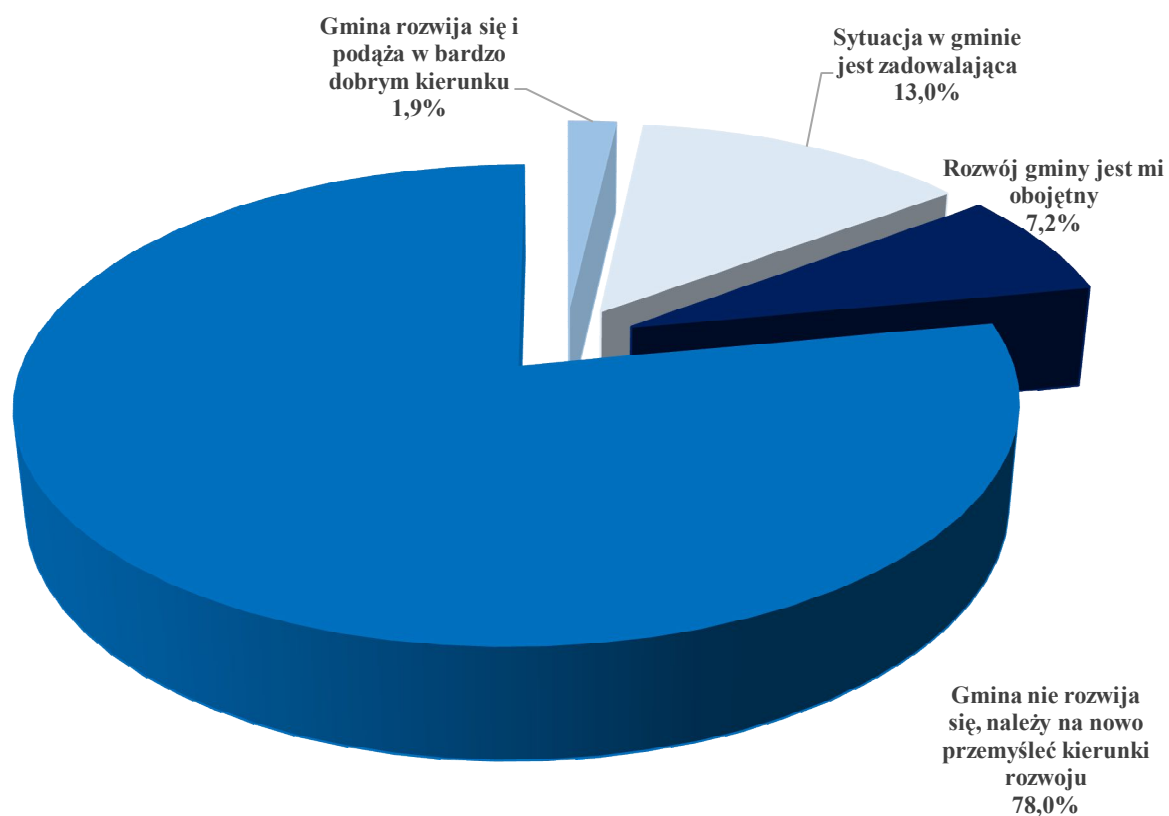
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie ankietowe – mieszkańcy*

Wykres 11: Czy jakość Pani/Pana życia w ostatnich 4 latach?

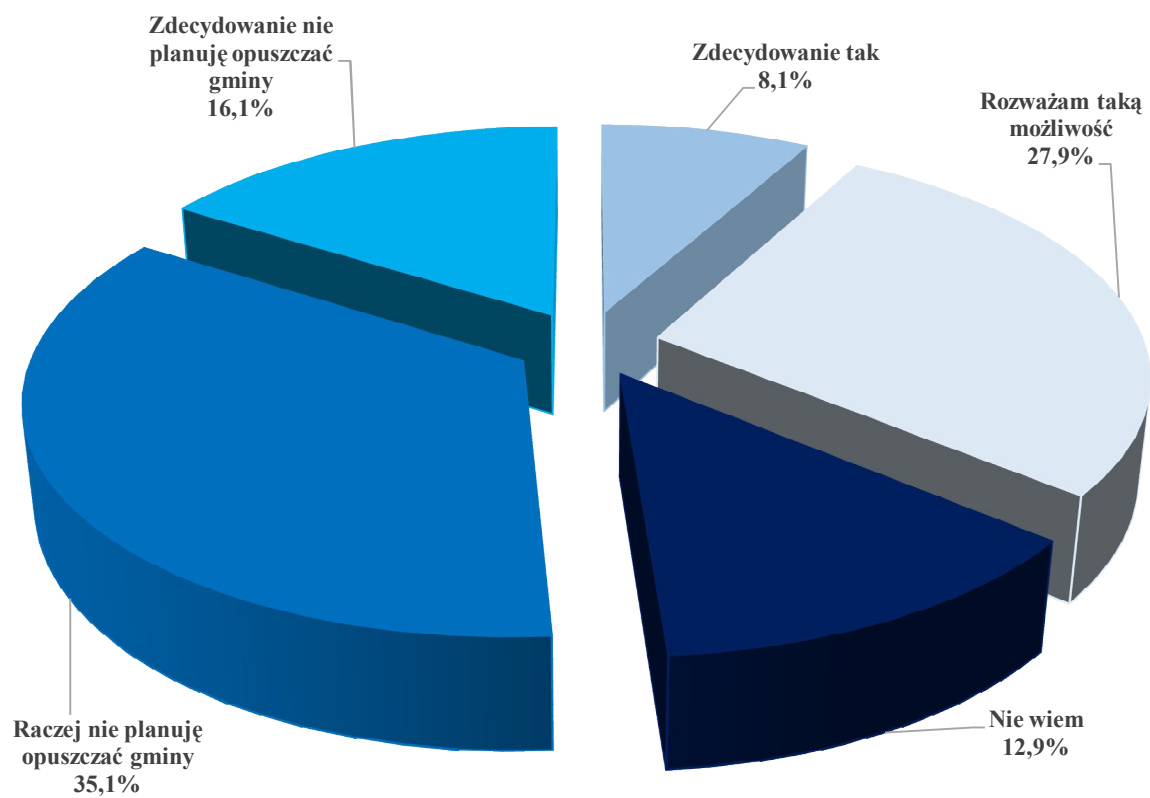
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie ankietowe – mieszkańcy*

Wykres 12 Które, z poniższych zdań, według Pani/Pana, właściwie oddaje sytuację w gminie?

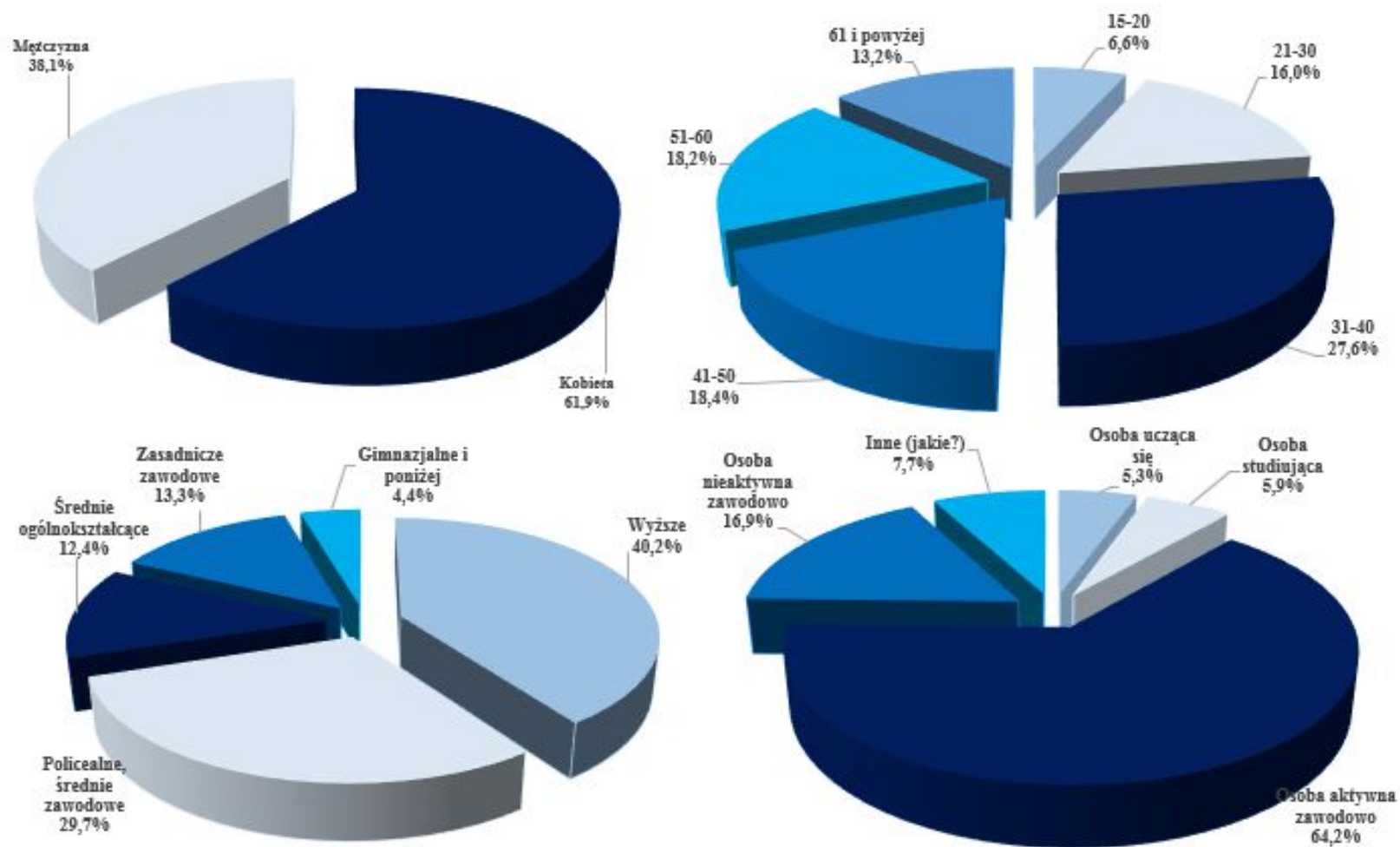
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie ankietowe – mieszkańcy*

Wykres 13: Czy w perspektywie najbliższych 2 lat planuje Pani/Pan opuszczenie gminy?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie ankietowe – mieszkańcy*

Wykres 14: Metryczka – mieszkańcy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie ankietowe – mieszkańcy*

Załącznik nr 4: Karty projektów strategicznych

Karta projektu nr 1

Nazwa planowanego działania	Utworzenie <i>Centrum Słowa</i> w Henrykowie	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.6. Turystyka i usługi czasu wolnego	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Henryków, z uwagi na znajdujący się w nim Klasztor – Opactwo Cystersów oraz spisana w nim Księgę Henrykowską, jest jedną z najcenniejszych marek turystycznych w Polsce. Przy efektywnym wykorzystaniu tego potencjału możliwy będzie szybki rozwój tej miejscowości oraz innych z nią sąsiadujących.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – zakup lub budowa obiektu na potrzeby utworzenia <i>Centrum Słowa</i> – utworzenie ekspozycji upamiętniającej Księgę Henrykowską i pierwsze zdanie zapisane w języku polskim – opracowanie oferty zajęć edukacyjnych – obsługa ruchu turystycznego – publikacja materiałów promujących Księgę Henrykowską i Henryków 	
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój ruchu turystycznego w Henrykowie i w gminie Ziębice – zmniejszenie bezrobocia poprzez rozwój przedsiębiorczości bazującej na lub powiązanej z turystyką (hotelarstwo, gastronomia, handel) – zwiększenie estetyki i atrakcyjności miejscowości Henryków 	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – jednostki pomocnicze – sołectwo Henryków – organizacje pozarządowe 	
Podmiot wspierający	<ul style="list-style-type: none"> – Powiat Ząbkowicki – jednostki pomocnicze – inne sołectwa 	
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – RPO WD – PROW – LEADER – Interreg V-A – środki własne Gminy 	

Karta projektu nr 2

Nazwa planowanego działania	Dokończenie wodociągowania i kanalizacji gminy Ziębice	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.3. Infrastruktura ochrony środowiska	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Na terenie gminy Ziębice znajdują się trzy miejscowości, które nie są podłączone do sieci wodociągowej. Część gminy wymaga również skanalizowania.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Nowina, Bożnowice i Jasienica – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Nowina, Bożnowice i Jasienica – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Kalinowicach Górnych – rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Czerńczycach – dokończenie kanalizacji sanitarnej w Osinie Małej – rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Skalicach – budowa sieci kanalizacji sanitarnej przy ul. Gazowej w Ziębicach – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Krzelkowie – budowa kanalizacji sanitarnej w Wigańcicach – uregulowanie gospodarki ściekowej w Biernacicach – udrożnienie rowów melioracyjnych w Biernacicach – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Osinie Wielkiej 	
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – podniesienie komfortu życia mieszkańców – poprawa kondycji środowiska naturalnego 	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Ziębicach – jednostki pomocnicze – sołectwa 	
Podmiot wspierający		

Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - PO IiŚ - RPO WD - NFOŚiGW - WFOŚiGW - PROW - środki własne Gminy
----------------------------	--

Karta projektu nr 3

Nazwa planowanego działania	Modernizacja targowiska w Ziębicach wraz z budową infrastruktury technicznej	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
4. Lokalna gospodarka	4.1. Rolnictwo 4.2. Przedsiębiorczość	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Gmina Ziębice, jako gmina miejsko-wiejska, powinna zapewnić producentom rolnym miejsce zbytu dla ich produktów. Obecny stan targowiska miejskiego w Ziębicach powoduje, że miejsce to nie jest atrakcyjne dla sprzedających i kupujących.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> - przebudowa nawierzchni targowiska - budowa stoisk handlowych - utworzenie sanitariatów - utworzenie parkingów 	
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost produkcji rolnej - spadek bezrobocia w sołectwach - zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do lokalnych produktów 	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	- Gmina Ziębice	
Podmiot wspierający		
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - PROW - środki własne Gminy 	

Karta projektu nr 4

Nazwa planowanego działania	Budowa i modernizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie Ziębice	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
1. Mieszkańcy	1.3. Wspólnota lokalna	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	W gminie Ziębice brakuje miejsc, w których mieszkańcy mogliby aktywnie spędzać wolny czas – indywidualnie lub z rodziną. Istniejąca infrastruktura sportowo-rekreacyjna jest przestarzała i zniszczona.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – budowa sali widowiskowo-sportowej w Ziębicach – przebudowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół Samorządowych w Henrykowie – modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Lubnowie – modernizacja boiska sportowego w Dębowcu – budowa boiska sportowego w Skalicach – budowa boiska do piłki nożnej i placu zabaw w Witostowicach – przebudowa boiska sportowego przy Szkole Podstawowej nr 4 – budowa/ przebudowa boiska przy Szkole Podstawowej nr 2 – naprawa boiska przy Gimnazjum Publicznym w Ziębicach – przebudowa boiska sportowego w Niedźwiedniku – modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Dębowcu – modernizacja i doposażenie boiska sportowo-rekreacyjnego w Krzelkowie – modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Osinie Wielkiej – budowa sali sportowej przy szkole w Lubnowie – budowa placu zabaw w Bożnowicach – budowa placu zabaw wraz z zagospodarowaniem terenu przy świetlicy wiejskiej w Dębowcu – budowa placu zabaw w Służejowie – rozbudowa placu zabaw i stworzenie miejsca rekreacji dla rodzin w Lubnowie – budowa placu zabaw wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Dębowcu – doposażenie i doświetlenie placu zabaw w Służejowie 	

	<ul style="list-style-type: none"> - budowa placu zabaw w Osinie Wielkiej - budowa placu zabaw w Krzelkowie - utworzenie siłowni zewnętrznej w Lubnowie - utworzenie siłowni zewnętrznej w Henrykowie - budowa siłowni zewnętrznej w Osinie Wielkiej - utworzenie siłowni zewnętrznej w Parku Miejskim w Ziębicach - budowa siłowni zewnętrznej w Wigańcicach - budowa siłowni zewnętrznej w Krzelkowie - adaptacja byłego basenu w Henrykowie na cele rekreacyjno-turystyczne - remont i modernizacja Basenu Miejskiego w Ziębicach - budowa kortów tenisowych na Stadionie Miejskim w Ziębicach
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - umożliwienie mieszkańcom aktywnego spędzania wolnego czasu - zwiększenie więzi społecznych - zwiększenie atrakcyjności sołectw - wzrost estetyki sołectw
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Ziębice - jednostki pomocnicze – sołectwa - organizacje pozarządowe
Podmiot wspierający	
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - PROW - RPO WD - LEADER - środki własne Gminy

Karta projektu nr 5

Nazwa planowanego działania	Rewitalizacja Starego Miasta w Ziębicach	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.2. Estetyka przestrzeni publicznej i ład przestrzenny	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Stare Miasto w Ziębicach posiada bardzo dobrze zachowany średniowieczny układ urbanistyczny. Obiekty znajdujące się w jego obrębie nie doznały zniszczeń podczas działań wojennych. Brak inwestycji w ostatnich latach spowodował, że historyczne centrum miasta jest zaniedbane i wymaga rewitalizacji.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – rewitalizacja kamienic w obrębie Starego Miasta, zwłaszcza w Rynku – rewitalizacja murów obronnych w Ziębicach – remont sali gimnastycznej mieszczącej się w byłym kościele ewangelickim – remont elewacji dawnej szkoły parafialnej – przebudowa dróg i modernizacja infrastruktury w obrębie Starego Miasta – zagospodarowanie przestrzenne tzw. Dużego Rynku – zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej w obrębie Starego Miasta poprzez budowę podjazdów dla osób niepełnosprawnych 	
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta i gminy – zwiększenie integracji mieszkańców – rozwój handlu i usług w centrum miasta 	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – Zakład Usług Komunalnych w Ziębicach – Wspólnoty mieszkaniowe 	
Podmiot wspierający	<ul style="list-style-type: none"> – Powiat Ząbkowicki 	
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – RPO WD – LEADER – środki własne Gminy 	

Karta projektu nr 6

Nazwa planowanego działania	Rewitalizacja Parku Miejskiego w Ziębicach	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.2. Estetyka przestrzeni publicznej i ład przestrzenny	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Park Miejski ma potencjał stać się atrakcją turystyczną Ziębic. Na jego terenie znajdują się zabytki oraz unikalne okazy drzew. Ponadto, na wzgórzu parkowym stoi największa na świecie rzeźba ceramiczna Orła Piastowskiego. Brak inwestycji w ostatnich latach spowodował, że Park Miejski jest zaniedbany i wymaga rewitalizacji.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – opieka nad drzewostanem – remont ścieżek i kaskady – rewitalizacja Zamku Wodnego – utworzenie miejsc do wypoczynku i rekreacji – utworzenie ścieżek spacerowych i dydaktycznych – utworzenie tras rowerowych, biegowych i do nordic walkingu – reaktywowanie ścieżki zdrowia z możliwością przekształcenia jej w okresie zimowym na biegową trasę narciarską <p>Planowane ścieżki spacerowe, biegowe, dydaktyczne można połączyć z sąsiadującym z parkiem, zrekultywowanym wysypiskiem śmieci.</p>	
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie ruchu turystycznego w mieście i w gminie – pobudzenie mieszkańców do większej integracji społecznej – zwiększenie bezpieczeństwa osób przebywających na terenie Parku Miejskiego 	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	– Gmina Ziębice	
Podmiot wspierający	– Powiat Ząbkowicki	
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – NFOŚiGW – WFOŚiGW – RPO WD – środki własne Gminy 	

Karta projektu nr 7

Nazwa planowanego działania	Budowa, modernizacja ścieżek pieszo-rowerowych w gminie Ziębice wraz z infrastrukturą towarzyszącą
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.6. Turystyka i usługi czasu wolnego
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Gmina Ziębice, dzięki zróżnicowanemu ukształtowaniu terenu, oferuje rowerzystom i turystom pieszym wiele tras o dowolnym stopniu trudności.
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – budowa lub modernizacja tras: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ziębice – Źródło Cyryla – Nowy Dwór – Henryków ▪ Henryków – Brukalice – Wadochowice – Strzelin ▪ Henryków – Witostowice ▪ Kalinowice Dolne - Dębowiec - Osina Wielka ▪ Brukalice – Stary Henryków (gm. Ciepłowody) ▪ Nowina – Jasienica – Skalice – Henryków ▪ budowy ścieżki Ziębice – Henryków starym korytem Oławy – utworzenie infrastruktury towarzyszącej wzdłuż tras – utworzenie parkingu przy Źródle Cyryla
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie ruchu turystycznego na terenie gminy Ziębice – wzbogacenie oferty aktywnego spędzania wolnego czasu
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – jednostki pomocnicze – sołectwa – organizacje pozarządowe
Podmiot wspierający	<ul style="list-style-type: none"> – Powiat Ząbkowicki – Nadleśnictwo Henryków
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – RPO WD – PROW – LEADER – Interreg V-A – środki własne Gminy

Karta projektu nr 8

Nazwa planowanego działania	Budowa, modernizacja i wyposażenie/doposażenie świetlic wiejskich w gminie Ziębice wraz z zagospodarowaniem infrastruktury towarzyszącej	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
3. Infrastruktura i usługi społeczne	3.3. Włączenie społeczne	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Zwiększenie dostępu do miejsc integracji, działalności edukacyjnej, kulturalnej, społecznej itp. na obszarach wiejskich.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – budowa świetlicy wiejskiej – Wadochowice – modernizacja i doposażenie świetlicy wiejskiej w Biernacicach wraz z budową infrastruktury towarzyszącej – modernizacja i doposażenie świetlicy – Bożnowice – budowa i wyposażenie świetlicy – Brukalice – termomodernizacja i doposażenie świetlicy wiejskiej – Czerńczyce – modernizacja świetlicy wiejskiej we wsi Głęboka – budowa świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą – Kalinowice Górne – przebudowa świetlicy oraz zagospodarowanie terenu wokół niej, w tym budowa parkingu – Niedźwiednik – modernizacja budynku świetlicy wiejskiej – Lubnów – modernizacja świetlicy i infrastruktury towarzyszącej – Nowina – modernizacja świetlicy wiejskiej wraz z budową infrastruktury towarzyszącej i doposażeniem – Osina Mała – modernizacja świetlicy oraz infrastruktury towarzyszącej, doposażenie świetlicy – Skalice – modernizacja istniejącej lub budowa nowej świetlicy – Służejów – przebudowa, modernizacja świetlicy wiejskiej wraz z budową infrastruktury towarzyszącej – Starczówek – modernizacja świetlicy oraz infrastruktury towarzyszącej w Wigańcicach – modernizacja świetlicy wiejskiej oraz infrastruktury towarzyszącej w Osinie Wielkiej – modernizacja świetlicy wiejskiej w 	

	<p>Dębowcu</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja świetlicy wiejskiej w Raczycach - modernizacja i doposażenie świetlicy wiejskiej w Rososzniczy - modernizacja świetlicy wiejskiej w Lipie - modernizacja świetlicy wiejskiej w Pomianowie Dolnym - zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej w Lubnowie - budowa targowiska i parkingu - dokończenie budowy świetlicy wiejskiej w Pomianowie Dolnym - modernizacja i doposażenie świetlicy wiejskiej w Krzelkowie wraz z budową infrastruktury towarzyszącej - modernizacja świetlicy wiejskiej w Niedźwiedziu - modernizacja świetlicy wiejskiej oraz infrastruktury towarzyszącej w Witostowicach
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie mieszkańcom sołectw miejsca integracji społecznej - zwiększenie zaangażowania mieszkańców sołectw w sprawy lokalnej społeczności
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Ziębice - jednostki pomocnicze – sołectwa - organizacje pozarządowe
Podmiot wspierający	
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - RPO WD - PROW - LEADER - środki własne Gminy

Karta projektu nr 9

Nazwa planowanego działania	Rozbudowa, modernizacja oświetlenia ulicznego
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.5. Infrastruktura drogowa i towarzysząca
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Rozrastające się sołectwa wymagają rozbudowy infrastruktury, w tym oświetlenia ulicznego. W wielu miejscowościach taka infrastruktura jest przestarzała i wymaga wymiany na bardziej ekonomiczną i ekologiczną.
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – Rozbudowa lub modernizacja oświetlenia ulicznego, w tym z zastosowaniem OZE w miejscowościach: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Biernacice ▪ Brukalice ▪ Czerńczyce ▪ Niedźwiednik ▪ Osina Mała ▪ Kalinowice Górne ▪ Lubnów ▪ Jasienica ▪ Krzelków ▪ Pomianów Dolny ▪ Witostowice ▪ Osina Wielka (w Kolonii)
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz uczestników ruchu samochodowego i pieszego – zmniejszenie zużycia energii elektrycznej – poprawa estetyki miejscowości
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – jednostki pomocnicze – sołectwa
Podmiot wspierający	<ul style="list-style-type: none"> – Powiat Ząbkowicki – Województwo Dolnośląskie
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – RPO WD – środki własne Gminy

Karta projektu nr 10

Nazwa planowanego działania	Budowa, przebudowa, remont dróg gminnych w gminie Ziębice wraz z budową, przebudową, remontem ciągów pieszych oraz infrastrukturą towarzyszącą	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.5. Infrastruktura drogowa i towarzysząca	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Poprawa dostępności i spójności transportowej gminy oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i rekreacyjnej gminy.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – modernizacja ul. Małej w Ziębicach – modernizacja ul. Spacerowej w Ziębicach – budowa chodników – Czerńczyce – modernizacja ul. Pilichowskiej i Paczkowskiej (dojazd do ulicy Widokowej) w Ziębicach – remont chodników przy ul. Mickiewicza w Ziębicach – modernizacja ul. Gazowej w Ziębicach – modernizacja ul. Oławskiej i ul. Krótkiej w Ziębicach – modernizacja ul. Mokrej w Ziębicach – modernizacja dojazdu do posesji przy ul. Przemysłowej 39 w Ziębicach – modernizacja dróg wraz z budową chodników w miejscowości Biernacice – budowa, modernizacja drogi gminnej łączącej Osinę Małą i Osinę Wielką – budowa dróg wiejskich wraz z chodnikami – Skalice – budowa, modernizacja odcinków dróg dojazdowych do gospodarstw w Lubnowie – przebudowa drogi nr 358/1 w Służejowie Małym – modernizacja drogi od posesji nr 18 do 24 w Lipie – budowa / przebudowa / modernizacja dróg transportu rolnego Niedźwiednik-Rososznic, Niedźwiednik-Starczów, Służejów-Biernacice (nr 331/348), Czerńczyce, Lubnów-Pomianów Dolny, w Witostowicach – przebudowa, modernizacja drogi gminnej Krzelków-Rososznic – przebudowa, modernizacja dróg w obrębie miejscowości Niedźwiednik, Jasienica, Raczyce – przebudowa, modernizacja drogi Krzelków-Muszkowice – przebudowa, modernizacja drogi gminnej 	

	<p>Krzelków-dawny Jasłówek</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowa, modernizacja drogi gminnej Krzelków-Czerńczyce wraz z budową chodników - dokończenie budowy drogi gminnej prowadzącej do posesji w Pomianowie Dolnym - przebudowa drogi gminnej przebiegającej przez Witostowice - przebudowa, modernizacja drogi gminnej w Osinie Wielkiej (w Kolonii)
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu pieszego i samochodowego - poprawa estetyki miejscowości - mniejsze zużycie pojazdów spowodowane niewłaściwą nawierzchnią dróg
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Ziębice
Podmiot wspierający	<ul style="list-style-type: none"> - Powiat Ząbkowicki - Województwo Dolnośląskie
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego - Dolnośląski Urząd Wojewódzki - RPO WD - PROW

Karta projektu nr 11

Nazwa planowanego działania	Remont, przebudowa dróg wojewódzkich i powiatowych w gminie Ziębice wraz z budową, przebudową, remontem ciągów pieszych oraz infrastrukturą towarzyszącą
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.5. Infrastruktura drogowa i towarzysząca
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Poprawa dostępności i spójności transportowej gminy oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i rekreacyjnej gminy.
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – budowa obwodnicy Ziębic – modernizacja ulicy Wałowej w Ziębicach – modernizacja ul. Przemysłowej w Ziębicach wraz z przebudową mostka nad rzeką Oławą – droga nr 385/395 – przebudowa drogi PKP ul. Chrobrego w Ziębicach – budowa przepustu pod drogą nr 385 w miejscowości Służejów Mały – modernizacja drogi wojewódzkiej nr 385 w Kalinowicach Górnych – budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 385 w Służejowie Małym – budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 385 w Niedźwiedniku oraz modernizacja poboczy, rowów i dróg dojazdowych prowadzących do drogi 385 w Niedźwiedniku – budowa wiaty przystankowej przy drodze nr 385 w Biernacicach – modernizacja drogi wojewódzkiej nr 385 przebiegającej przez Wigańcice wraz z budową chodnika – przebudowa drogi nr 395 Paczków-Ziębice – budowa chodników i przejść dla pieszych wzdłuż drogi nr 395 w Lubnowie, – budowa chodnika wzdłuż drogi nr 395 w Nowym Dworze – budowa zatoczki i przystanku autobusowego przy drodze nr 395 w Nowym Dworze – budowa chodników w sołectwie Głęboka, w tym wzdłuż drogi powiatowej 3198D – modernizacja drogi powiatowej w Osinie Małej 3191D – przebudowa drogi powiatowej nr 3170D Henryków-Skalice wraz z budową chodników – przebudowa / modernizacja drogi powiatowej 3184D przebiegającej przez

	<p>Witostowice</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja drogi powiatowej 3189D Dębowiec-Ziębice - modernizacja drogi powiatowej 3189D Dębowiec-Osina Wielka - budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej 31911 przebiegającej przez wieś Niedźwiedź - kontynuacja remontu drogi powiatowej 3198D - modernizacja drogi powiatowej 3187D w miejscowości Kalinowice Górne wraz z budową wiat przystankowych
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu pieszego i samochodowego - poprawa estetyki miejscowości - mniejsze zużycie pojazdów spowodowane niewłaściwą nawierzchnią dróg
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> - Województwo Dolnośląskie - Powiat Ząbkowicki - Dolnośląska Służba Dróg i Kolei
Podmiot wspierający	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Ziębice
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego - Dolnośląski Urząd Wojewódzki - RPO WD - PROW

Karta projektu nr 12

Nazwa planowanego działania	Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie Ziębice
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.3. Infrastruktura ochrony środowiska 5.4. Bezpieczeństwo publiczne
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Poprawa bezpieczeństwa publicznego gminy w zakresie likwidacji skutków zdarzeń naturalnych (podtopienia, powodzie, pożary) i antropogenicznych (np. wypadki komunikacyjne, podpalenia).
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – modernizacja remizy OSP w Lubnowie – doposażenie jednostek OSP z terenu gminy Ziębice – przebudowa zbiornika przeciwpowodziowego w Skalicach i Bożnowicach – zakup samochodu bojowego dla OSP w Osinie Wielkiej – modernizacja remizy strażackiej wraz z doposażeniem OSP w Osinie Wielkiej – zakup samochodu bojowego na potrzeby OSP w Lubnowie – budowa remizy OSP w Wadochowicach wraz z doposażeniem
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i przeciwpożarowego mieszkańców gminy – ochrona przed skutkami zagrożeń – wzrost bezpieczeństwa środowiskowego
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – jednostki pomocnicze – sołectwa – organizacje pozarządowe
Podmiot wspierający	<ul style="list-style-type: none"> – Powiat Ząbkowicki – KSRG
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – RPO WD – środki własne Gminy

Karta projektu nr 13

Nazwa planowanego działania	Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych w gminie Ziębice
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
3. Infrastruktura i usługi społeczne	3.3. Włączenie społeczne
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	W gminie Ziębice brakuje lokali socjalnych i komunalnych. Budżet gminy nie pozwala na wybudowanie nowych obiektów. Możliwe jest jednak zaadaptowanie na takie cele byłych budynków użyteczności publicznej.
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – adaptacja budynku po byłej szkole podstawowej w Wigańcicach na potrzeby mieszkań komunalnych – adaptacja budynku przy ul. Gliwickiej 6 w Ziębicach na potrzeby mieszkań komunalnych – adaptacja budynku przy ul. Kościuszki 15a na potrzeby edukacyjne – modernizacja zaniedbanych i nieużytkowanych lokali gminnych oraz przeznaczenie ich na mieszkania komunalne lub socjalne – adaptacja budynku po byłej szkole podstawowej w Pomianowie Dolnym na cele mieszkaniowe – zagospodarowanie terenów wokół w/w obiektów
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa warunków życia mieszkańców poprzez udostępnienie im mieszkań komunalnych i socjalnych – poprawa stanu budynków komunalnych i podwyższenie standardu lokali w nich się znajdujących
Jednostka odpowiedzialna za realizację	– Gmina Ziębice
Podmiot wspierający	– Powiat Ząbkowicki
Źródła finansowania	– środki własne Gminy

Karta projektu nr 14

Nazwa planowanego działania	Utworzenie szlaku tematycznego w Brukalicach upamiętniającego pierwsze zdanie zapisanego w języku polskim w Księdze Henrykowskiej wraz z działaniami go promującymi	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.6. Turystyka i usługi czasu wolnego	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Zachowanie, przyjazne wykorzystanie i promocja materialnego i niematerialnego dziedzictwa kultury i historii ważnego z perspektywy narodowej. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – wytyczenie i oznakowanie w szlaku pierwszego zapisanego zdania w języku polskim – zagospodarowanie miejsca, w którym znajdował się historyczny młyn – organizacja imprezy upamiętniającej zapisanie pierwszego zdania w języku polskim – warsztaty dla dzieci i młodzieży – kultywowanie tradycji – zajęcia kulinarne dla seniorów – wymiana tablicy upamiętniającej zapisanie pierwszego zdania – oznakowanie Brukalic przy wjazdach – witacze informujące o pierwszym zdaniu 	
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój ruchu turystycznego w Brukalicach, Henrykowie i w gminie Ziębice – zmniejszenie bezrobocia poprzez rozwój przedsiębiorczości bazującej na lub powiązanej z turystyką (hotelarstwo, gastronomia, handel) – zwiększenie estetyki i atrakcyjności miejscowości Brukalice – zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne – integracja mieszkańców Brukalic 	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – jednostki pomocnicze – sołectwa – organizacje pozarządowe 	
Podmiot wspierający	<ul style="list-style-type: none"> – Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze 	

Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego - Dolnośląski Urząd Wojewódzki - Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego - RPO WD - PROW - Interreg V-A - LEADER - środki własne Gminy
----------------------------	---

Karta projektu nr 15

Nazwa planowanego działania	E-usługi i zwiększenie efektywności UM
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
2. Zarządzanie w samorządzie	2.3. E-usługi
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Poprawa jakości i innowacyjności obsługi mieszkańców z wykorzystaniem technik informacyjnych i komunikacyjnych.
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – wdrożenie nowoczesnych rozwiązań informatycznych wspomagających pracę Urzędu Miejskiego i jednostek mu podległych – budowa serwerowni – budowa nowoczesnej i bezpiecznej sieci komputerowej w Urzędzie Miejskim w Ziębicach i jednostkach mu podległych – wyposażenie jednostek organizacyjnych Gminy w nowoczesny sprzęt informatyczny i aktualne oprogramowanie
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost efektywności pracowników Urzędu Miejskiego – ułatwienie mieszkańcom dostępności do usług Urzędu Miejskiego
Jednostka odpowiedzialna za realizację	– Gmina Ziębice
Podmiot wspierający	
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – PO PC – RPO WD – środki własne Gminy

Karta projektu nr 16

Nazwa planowanego działania	Rozbudowa budynku Urzędu Miejskiego w Ziębicach	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.2. Estetyka przestrzeni publicznej i ład przestrzenny	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury publicznej i poszanowanie potrzeb środowiska naturalnego	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – rozbudowa istniejącego obiektu – modernizacja pomieszczeń biurowych – remonty sanitariatów – utworzenie pomieszczeń socjalnych – zwiększenie dostępności obiektu dla niepełnosprawnych 	
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie efektywności pracy Urzędu Miejskiego w Ziębicach – zwiększenie powierzchni biurowej – unowocześnienie obiektu i zwiększenie jego dostępności – zwiększenie komfortu pracy 	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	– Gmina Ziębice	
Podmiot wspierający		
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – RPO WD – środki własne Gminy 	

Karta projektu nr 17

Nazwa planowanego działania	Modernizacja cmentarza komunalnego w Ziębicach	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.2. Estetyka przestrzeni publicznej i ład przestrzenny 5.3. Infrastruktura ochrony środowiska 5.4. Bezpieczeństwo publiczne	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury publicznej i poszanowanie potrzeb środowiska naturalnego	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> - remont kaplicy cmentarnej - organizacja miejsc parkingowych - modernizacja ścieżek - remont ogrodzenia - inwentaryzacja zieleni - budowa kolumbarium - budowa ossarium 	
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie estetyki obiektu - ułatwienie dostępu osobom niepełnosprawnym 	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Ziębice - Zakład Usług Komunalnych w Ziębicach 	
Podmiot wspierający		
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - RPO WD - środki własne Gminy 	

Karta projektu nr 18

Nazwa planowanego działania	Rewitalizacja obszarów wiejskich w Gminie Ziębice	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne	
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.2. Estetyka przestrzeni publicznej i ład przestrzenny	
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Na obszarach wiejskich gminy znajduje się wiele cennych obiektów dziedzictwa historii i kultury, które warto odnowić. Rewitalizacja obszarów wiejskich będzie prowadzona z wykorzystaniem mechanizmów finansowych odnowy dolnośląskiej wsi.	
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – remont dachu i elewacji kościoła w Służejowie – remont elewacji kaplicy w Skalicach – rewitalizacja obiektu pałacowo-parkowego w Służejowie – remont kościółka we wsi Głęboka – wymiana stolarki okiennej oraz remont figury św. Jana w kościele w Biernacicach – remont innych kościółków w gminie Ziębice – remont kapliczek i miejsc pamięci w gminie 	
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich – zwiększenie integracji mieszkańców 	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Ziębice – jednostki pomocnicze - sołectwa – związki wyznaniowe 	
Podmiot wspierający	<ul style="list-style-type: none"> – Powiat Ząbkowicki – prywatni właściciele 	
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – RPO WD – LEADER – środki własne Gminy 	

Karta projektu nr 19

Nazwa planowanego działania	Opracowanie Strategii Promocji Gminy Ziębice i jej sukcesywne wdrażanie
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.6. Turystyka i usługi czasu wolnego
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Gmina Ziębice, mimo wielu atrakcji turystycznych opartych w dużej mierze na bogatej historii, nie jest rozpoznawalna w regionie.
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie strategii promocji Ziębic opartej na motywie historycznego Księstwa Ziębickiego i motywie Orła Piastowskiego – opracowanie strategii promocji Henrykowa opartej na motywie Księgi Henrykowskiej i Klasztoru – tworzenie wsi tematycznych w gminie i ich szeroka promocja
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie rozpoznawalności marki Ziębice, a w efekcie atrakcyjności miasta pod względem gospodarczym i turystycznym – zwiększenie rozpoznawalności marki Henryków, a w efekcie atrakcyjności miasta pod względem gospodarczym i turystycznym – zwiększenie ruchu turystycznego w sołectwach gminy Ziębice
Jednostka odpowiedzialna za realizację	– Gmina Ziębice
Podmiot wspierający	– Powiat Ząbkowicki
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – RPO WD – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – LEADER – Interreg V-A – środki własne Gminy

Karta projektu nr 20

Nazwa planowanego działania	Kompleksowa odnowa sołectwa Lubnów
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
1. Mieszkańcy	1.2. Społeczeństwo obywatelskie 1.3. Wspólnota lokalna 1.4. Społeczeństwo informacyjne
3. Infrastruktura i usługi społeczne	3.1. Edukacja 3.2. Aktywne i zdrowe społeczeństwo 3.3. Włączenie społeczne
4. Lokalna gospodarka	4.1. Rolnictwo 4.2. Przedsiębiorczość 4.3. Zatrudnienie
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.1. Odnawialne źródła energii i niskoemisyjność 5.2. Estetyka przestrzeni publicznej i ład przestrzenny 5.3. Infrastruktura ochrony środowiska 5.4. Bezpieczeństwo publiczne 5.5. Infrastruktura drogowa i towarzysząca 5.6. Turystyka i usługi czasu wolnego
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Kompleksowa odnowa sołectwa Lubnów jest przykładem wielowymiarowego działania na rzecz poprawy warunków życia na terenie sołectwa, co czyni projekt wielowymiarowo komplementarnym z zapisami SRGZ 2016-2026.
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – modernizacja budynku świetlicy wiejskiej – zagospodarowanie placu przed świetlicą – utworzenie siłowni zewnętrznej – modernizacja boiska sportowego i zaplecza socjalnego wraz z trybunami i parkingiem – budowa sali sportowej przy szkole – modernizacja budynku Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Lubnowie – doprowadzenie do poprawy bezpieczeństwa na drodze wojewódzkiej, szczególnie w miejscach, w których przechodzą dzieci – budowa chodników dla pieszych – modernizacja drogi transportu rolnego nr 40 łączącej Lubnów i Pomianów Dolny ze względu na jej znaczenie komunikacyjne i turystyczno-rekreacyjne – wykonanie nawierzchni asfaltowej – poprawienie stanu oświetlenia – wykonanie drogi dojazdowej z nawierzchni asfaltowej lub brukowej do gospodarstw od nr 58 do nr 65 – wykonanie nawierzchni asfaltowej lub

	<p>brukowej na odcinkach dojazdowych - drogach o numerach 132/1, 155, 157, 161, 173, 177, 181, 186, 191, 214, 280</p> <ul style="list-style-type: none"> - uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej (kanalizacja, przydomowe oczyszczalnie ścieków) - organizowanie konkursów - remont dachu i wieży kościoła parafialnego p.w. św. Andrzeja Apostoła. - remont elewacji kościoła parafialnego p.w. św. Andrzeja Apostoła - remont zabytkowej plebanii - stworzenie świetlicy środowiskowej przy parafii - stworzenie gabinetu lekarza rodzinnego - rozbudowa placu zabaw dla dzieci i stworzenie miejsca rekreacji dla rodzin - modernizacja remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w Lubnowie - podniesienie sprawności jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Lubnowie poprzez zakup nowego samochodu ratowniczo-gaśniczego - włączenie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Lubnowie do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego - kursy przedsiębiorczości, z agroturystyki, produkcji zdrowej żywności itp. - szkolenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej itp. - szkolenia w zakresie wykorzystania zdolności i umiejętności mieszkańców (rzemiosła i rękodzieła artystycznego) - utworzenie nowoczesnej pracowni komputerowej w szkole – z dostępem dla mieszkańców - stworzenie Centrum Multimedialnego w punkcie bibliotecznym w świetlicy - kultywowanie tradycji strażackich poprzez organizację cyklicznej imprezy „Złot starych sikawek”
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków życia na obszarach wiejskich, poprawa dostępności do oferty kulturalno-rekreacyjnej, poprawa dostępności do usług publicznych. - poprawa dostępności i spójności transportowej sołectwa. - poprawa bezpieczeństwa i ochrony przed zagrożeniami. - poprawa kompetencji zawodowych społeczności lokalnej.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Ziębice - Sołectwo Lubnów - LGD Qwsi - organizacje pozarządowe
Podmiot wspierający	

Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - PROW - RPO WD - LEADER - środki własne Gminy - granty dofinansowujące działalność organizacji pozarządowych
----------------------------	---

Karta projektu nr 21

Nazwa planowanego działania	Kompleksowa odnowa sołectwa Henryków
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
1. Mieszkańcy	1.2. Społeczeństwo obywatelskie 1.3. Wspólnota lokalna 1.4. Społeczeństwo informacyjne
3. Infrastruktura i usługi społeczne	3.1. Edukacja 3.2. Aktywne i zdrowe społeczeństwo 3.3. Włączenie społeczne
4. Lokalna gospodarka	4.1. Rolnictwo 4.2. Przedsiębiorczość 4.3. Zatrudnienie
5. Infrastruktura techniczna i środowisko	5.1. Odnawialne źródła energii i niskoemisyjność 5.2. Estetyka przestrzeni publicznej i ład przestrzenny 5.3. Infrastruktura ochrony środowiska 5.4. Bezpieczeństwo publiczne 5.5. Infrastruktura drogowa i towarzysząca 5.6. Turystyka i usługi czasu wolnego
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	Kompleksowa odnowa sołectwa Henryków jest przykładem wielowymiarowego działania na rzecz poprawy warunków życia na terenie sołectwa, co czyni projekt wielowymiarowo komplementarnym z zapisami SRGZ 2016-2026.
Opis zadania	<ul style="list-style-type: none"> – zaadoptowanie budynku starej szkoły przy ul. Henryka Brodatego 40 na Henrykowskie Centrum Słowa, lub wykorzystanie do tego celu gminnej działki (nr 305) – utworzenie sali wystawowo-muzealnej pod hasłem „Ze słowem na TY” – zorganizowanie biblioteki z multimediami „Biblioteka u Henryka Brodatego” – utworzenie bazy noclegowej wraz z punktem małej gastronomii – „Sypialnia u księcia Henryka” – stworzenie sali konferencyjnej – „Spotkania pod Białym Jeleniem” (pokazy multimedialne, zajęcia Zielonej Szkoły, pokazy kina niezależnego, spotkania biznesowe, poranki filmowe dla dzieci) – urządzenie sali wystawowej z pracami malarskimi i grafikami przedstawiającymi osobliwości Henrykowa i regionu wykonanych przez okolicznych artystów – stworzenie planu i budowa ścieżek rowerowych na szlaku: zabytki w Henrykowie –kamienie pokutne – park kulturowy przy stawach i kamieniołomach w Henrykowie –

	<p>Muszkowicki Las</p> <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie planu i budowa szlaku rowerowego: Ziębice – Strzelin – tereny leśne (Źródło Cyryla, skalickie kamienie, zamek w Witostowicach, góra Gromnik) – utworzenie ścieżki rowerowej trasą zamkniętej linii kolejowej Henryków – Ciepłowody – Ząbkowice – budowa drewnianej wieży widokowej w okolicy stacji wodociągowej na drodze Henryków – Czesławice – stworzenie mapki szlaków regionu turystycznego – budowa tablic informacyjnych z mapką o szlaku turystycznym – remont budynku dawnej Kuźni na placu Cystersów 8 i stworzenie w nim turystycznego punktu informacyjnego – rewitalizacja kompleksu parku henrykowskiego z odtworzeniem mostów, ścieżek i dróg – budowa parku linowego w parku henrykowskim – odtworzenie stanu pierwotnego terenu pomnika poświęconego mieszkańcom Henrykowa z okresu I wojny światowej – instalacja przy rogatkach miejscowości „witaczy” – przebudowanie infrastruktury w okolicy pomnika upamiętniającego zapisane pierwsze zdanie w „Księżce Henrykowskiej” (parking, ogrodzenie, ścieżki, ławeczki, oświetlenie) – budowa targowiska w połączeniu z amfiteatrem nad rzeką Oławą, u zbiegu ulic Kolejowej i Henryka Brodatego – w połączeniu z pobliskim boiskiem sportowym stworzy ono centrum sportowo-wypoczynkowe – rewitalizacja wszystkich zabytkowych obiektów w miejscowości (kamienice, pomniki, obiekty sakralne – w tym cmentarz, spichlerz itp.) – zadbanie o tereny zielone ze stworzeniem miejsc do wypoczynku (wiaty, ławostoły, ścieżki, toalety) – instalacja zewnętrznej siłowni atletycznej dla poprawy kondycji fizycznej turystów i mieszkańców – szkolenia w zakresie gospodarstw agroturystycznych. – inwentaryzacja i standaryzacja kwater agroturystycznych. – rozpowszechnianie informacji o imprezach integracyjno-środowiskowych – plakaty, strony internetowe – zachęcanie mieszkańców i turystów do poznawania zakątków historycznych i krajobrazowych Henrykowa i okolic – utworzenie „Cysterskie łowiska pstrąga” – organizacja małej gastronomii dla mieszkańców i turystów – budowa drewnianego domku gospodarczego – utworzenie parkingu dla turystów
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - budowa sceny - przebudowa istniejących obiektów - budowa ściany wspinaczkowej - zagospodarowanie doliny wzdłuż rzeki Złotnik w stronę Czesławic (Wodny zalew rekreacyjny) - przebudowa boiska – obrócenie płyty, budowa bieżni lekkoatletycznej - budowa budynku dla zawodników, trybuny, ubikacji, oświetlenia, parkingu, kortu tenisa ziemnego - budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół Samorządowych w Henrykowie z dwoma boiskami do koszykówki, z pełnowymiarowym boiskiem do piłki ręcznej, piłki nożnej, z boiskiem do siatkówki i kortem do tenisa ziemnego, z oświetleniem oraz trybunami do 300 miejsc siedzących - budowa bieżni przy Zespole Szkół Samorządowych w Henryków (100 m) wraz ze skocznią w dal - wykorzystanie atutów historycznych i rekreacyjnych Henrykowa i jego okolic - kontynuowanie idei organizowania imprez sportowych na terenie Henrykowa - współpraca z innymi gminami na terenie powiatu i w powiatach sąsiedzkich w celu rozwoju terenu sołectwa Henryków - coroczne imprezy okolicznościowe: „Muzyczna Majówka”, Dzień Dziecka, „Henrykowski Dzień Chleba” - integracja mieszkańców wokół pracy na rzecz rozwoju Henrykowa - podniesienie świadomości u mieszkańców na temat wspólnej odpowiedzialności za dobro wsi - zacieśnianie więzów społecznych, nawiązywanie relacji z turystami odwiedzającymi okolice - stworzenie warunków dla osiedlenia się kreatywnej ludności napływowej - rozwój drobnej przedsiębiorczości na nowych terenach w powiązaniu z zatrudnieniem mieszkańców - usługi dla ludności w oparciu zapotrzebowanie mieszkańców Henrykowa i miejscowości ościennych - odremontowanie drogi w centrum Henrykowa na długości ok. 600 m z zachowaniem stylu nawiązującego do historii miejscowości – położenie kostki brukowej, granitowych chodników, postawienie stylowych latarni - remont kapitalny ulicy łącznie z chodnikami od drogi wojewódzkiej nr 395 do Placu Cystersów - kapitalny remont mostu nad korytem rzeki Oława - dokończenie remontu ulicy Słonecznej (parking) - remont kapitalny drogi łączącej cmentarz z drogą powiatową (ul. Polna). – nowa brama na cmentarz, remont ujęcia wody
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - budowa zatoczki autobusowej łącznie z przystankiem w Henrykowie – w trakcie przebudowy drogi 395 - zagospodarowanie działki naprzeciwko piekarni na cele rekreacyjne - doprowadzenie do utwardzenia nawierzchni na drogach gminnych (wjazd na teren Zespołu Szkół Samorządowych w Henrykowie) - oczyszczenie i pogłębienie koryta rzeki Oława - kapitalny remont mostu na dojeździe do zabudowań mieszkalno-gospodarczych „Majątek” - budowa sieci gazociągu gazu ziemnego na terenie Henrykowa. Z uwagi na zanieczyszczenie środowiska, z poszanowaniem wielu obiektów zabytkowych Henrykowa oraz terenu „Natura 2000” znajdującego się w jego aglomeracji, korzystanie z ekologicznych nośników energii jest w pełni uzasadnione - organizacja konkursu: „Najpiękniejsze obejście w posiadłości Henryka Brodatego” - przeprowadzenie konkursu pod hasłem „Dekoracyjne osobliwości Henrykowskiego Dnia Chleba” - organizacja konkursu fotograficznego – „Henryków w obiektywie jego mieszkańców” - galeria konkursowych wspaniałości na stronie internetowej Stowarzyszenia Przyjaciół Henrykowa prowadzonego ośrodka dla dzieci i młodzieży z rodzin w trudnych warunkach materialnych” - zatrudnienie psychologa - współpraca z miejscowościami takimi jak: Srebrna Góra, Złoty Stok, Bardo – dotycząca organizacji „Zielonej Szkoły” - stworzenie planów „Zielonej Szkoły” - promowanie Henrykowa w mediach, wydawnictwach, w Internecie - wydanie albumów i folderów o Henrykowie. - rozpowszechnianie repliki „Księgi Henrykowskiej” - kursy przedsiębiorczości - poradnictwo dotyczące organizacji agroturystyki - kursy komputerowe - budowa nowoczesnych łączy internetowych o dużej wydajności
<p>Oczekiwane rezultaty</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków życia na obszarach wiejskich, poprawa dostępności do oferty kulturalno-rekreacyjnej, poprawa dostępności do usług publicznych - rozwój oferty turystycznej opartej na potencjale wewnętrznym oraz dziedzictwie historii i kultury. - poprawa dostępności i spójności transportowej sołectwa - poprawa bezpieczeństwa i ochrony przed zagrożeniami. - poprawa kompetencji zawodowych

	społeczności lokalnej
Jednostka odpowiedzialna za realizację	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Ziębice - Sołectwo Henryków - LGD Qwsi - organizacje pozarządowe
Podmiot wspierający	
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - PROW - RPO WD - LEADER - środki własne Gminy - granty dofinansowujące działalność organizacji pozarządowych

Załącznik nr 5: Karta projektu – wzór

Nazwa planowanego działania	
Obszar strategiczny	Pole operacyjne
Syntetyczne uzasadnienie ważności realizacji i spójności z SRGZ 2016-2026	
Opis zadania i oczekiwane rezultaty	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	
Źródła finansowania	

Słownik pojęć

1. Analiz SWOT – jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego, zbudowana jest z cech stanowiących silne strony i słabe strony danej organizacji oraz szans i zagrożeń płynących z otoczenia.
2. Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (KSRG) – działający od 1995 r. system, którego celem jest ujednoczenie działań o charakterze ratowniczym, podejmowanych w sytuacjach zagrożeń życia, zdrowia, mienia lub środowiska, podejmowanych przez Państwową Straż Pożarną i inne podmioty ratownicze – głównie Ochotnicze Straże Pożarne.
3. Lokalna Grupa Działania (w skrócie LGD) – typ partnerstwa terytorialnego tworzonego na obszarach wiejskich i miejsko-wiejskich, zrzeszającego przedstawicieli lokalnych organizacji z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego oraz mieszkańców danego obszaru.
4. Rewitalizacja – pojęcie odnoszące się do wielu różnorodnych dziedzin – są to m.in. sfery: społeczna, ekonomiczna, ekologiczna, czy planistyczno-przestrzenna. Rewitalizacji podlegają miejskie obszary kryzysowe i zdegradowane, a dokonuje się jej przede wszystkim w kontekście społecznym.
5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 – narzędzie wdrażania polityki regionalnej Unii Europejskiej, celem strategicznym RPO WD jest: poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.

Spisy

Spis rysunków

Rysunek 1: Podstawowe definicje	5
Rysunek 2: Położenie gminy Ziębice w powiecie ząbkowickim.....	32

Spis tabel

Tabela 1: Matryca SRGZ 2016-2026.....	10
Tabela 2: Proponowane kierunki działania Strategii Rozwoju Gminy Ziębice	11
Tabela 3: Różnice między monitoringiem a ewaluacją.....	23
Tabela 4: Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu	27
Tabela 5: Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Raportu monitoringowego	28
Tabela 6: Matryca spójności SRGZ z dokumentami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi.....	29
Tabela 7: Powierzchnia geodezyjna sołectw (2015 r.).....	33
Tabela 8: Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych (2014 r.).....	34
Tabela 9: Struktura gruntów rolnych (2014 r.)	36
Tabela 10: Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (2014 r.).....	36
Tabela 11: Struktura gruntów pod wodami (2014 r.)	36
Tabela 12: Pomniki przyrody w gminie Ziębice.....	38
Tabela 13: Liczba ludności w gminie Ziębice w latach 2011-2015	44
Tabela 14: Prognoza liczby ludności gminy Ziębice	45
Tabela 15: Ludność w sołectwach (2015r.)	45
Tabela 16: Przyrost naturalny w gminie Ziębice w latach 2011-2014	47
Tabela 17: Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w gminie Ziębice w latach 2011-2014.....	47
Tabela 18: Problemy zdrowotne mieszkańców powiatu ząbkowickiego [2009-2011]	49
Tabela 19: Powód trudnej sytuacji życiowej dla przyznania pomocy społecznej w latach 2011-2014 r. – liczba rodzin	50
Tabela 20: Formy pomocy społecznej w 2014 r.	51
Tabela 21: Pracujący wg płci w gminie Ziębice w latach 2011-2014.....	52
Tabela 22: Bezrobotni wg płci w gminie Ziębice w latach 2011-2014	52
Tabela 23: Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2015 r.)	56
Tabela 24: Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w gminie Ziębice (2014 r.).....	56
Tabela 25: Liczba podmiotów wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i dominujące działalności (2013 r.).....	58

Tabela 26: Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (2014 r.).....	60
Tabela 27: Powierzchnia zasiewów wg rodzaju gospodarstwa (2013 r.).....	62
Tabela 28: Liczba gospodarstw wg rodzaju zasiewów (2013 r.).....	63
Tabela 29: Hodowla zwierząt w gminie Ziębice (2013 r.).....	63
Tabela 30: Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.).....	67
Tabela 31: Parametry systemu zaopatrzenia w wodę (2014 r.).....	69
Tabela 32: Parametry systemu oczyszczania ścieków (2014 r.).....	69
Tabela 33: Ocena – podsumowanie punktowe.....	79
Tabela 34: Ocena – podsumowanie opisowe.....	80
Tabela 35: Odległość oceny czynnika od maksimum i średniej.....	80
Tabela 36: Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych gminy.....	83
Tabela 37: Ocena – podsumowanie punktowe.....	84
Tabela 38: Ocena – podsumowanie opisowe.....	84
Tabela 39: Odległość oceny czynnika od maksimum i średniej.....	84
Tabela 40: Analiza SWOT.....	87

Spis wykresów

Wykres 1: Liczba ludności w gminie Ziębice w latach 2011-2015.....	44
Wykres 2: Ludność w sołectwach w 2015 r.	46
Wykres 3: Zmiana liczby ludności w grupach wiekowych w gminie Ziębice między 2011 i 2014 r. ..	47
Wykres 4: Podział demograficzny według ekonomicznych grup wieku (2014 r.).....	48
Wykres 5: Powód trudnej sytuacji życiowej dla przyznania pomocy społecznej w latach 2011-2014 r.	51
Wykres 6: Rozkład podmiotów gospodarczych według liczby pracowników (2014 r.).....	61
Wykres 7: Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie (2013 r.).....	62
Wykres 8: Odległość oceny czynnika od średniej (22,6) – ujęcie graficzne.....	81
Wykres 9: Odległość oceny czynnika od średniej (27,4) – ujęcie graficzne.....	86
Wykres 10: Jak ocenia Pani/Pan jakość życia w gminie?.....	96
Wykres 11: Czy jakość Pani/Pana życia w ostatnich 4 latach?.....	97
Wykres 12: Które, z poniższych zdań, według Pani/Pana, właściwie oddaje sytuację w gminie?.....	98
Wykres 13: Czy w perspektywie najbliższych 2 lat planuje Pani/Pan opuszczenie gminy?.....	99
Wykres 14: Metryczka – mieszkańcy.....	100